BBC

LUBIMY LIPIEC: **15 OLŚNIEWAJĄCYCH KWIATÓW NA LATO**

Lipiec 7 (68)/2024

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

Przysmaki z dodatkiem lawendy

Wrażliwe rośliny jak o nie dbać?

ROZMNAŻANIE KRZEWÓW

Warzywnik bez zmartwień

NAPRAWIAJ I ODNAWIAJ to się opłaca!

Udane lato

- ✓ Gry i zabawy na świeżym powietrzu
- ✓ Obfite zbiory z małych przestrzeni
- ✓ Pomysły z angielskich ogrodów

Lipiec 7/2024
cena 17,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

ZDROWE ROŚLINY
Alan przedstawia ekologiczne sposoby zwalczania chorób

WIĘKSZE PLONY
Uzyskaj własne bakłażany, podążając za radami **Frances**

SIŁA ZIÓŁ
Monty uczy uprawy bezproblemowych ziół, które uwodzą zapachem

eprasa.pl 33543092c6

makita

Akumulatorowe kosiarki do trawy 18V max serii LXT

DLM460

Do ogrodów o powierzchni do 1360 m^2

Stworzone przez profesjonalistów, z myślą o każym z nas...

www.makita.pl

eprasa.pl 33543092c6

Prenumerata

Gardeners' World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC *Gardeners' World Magazine*. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Zamów prenumeratę *Gardeners' World. Edycja Polska* w wersji drukowanej lub elektronicznej na

www.UlubionyKiosk.pl

Welcome

Na obraz lipca składa się wiele elementów – obfitość zieleni, wyraziste kształty i barwy kwiatów, często dość egzotycznych roślin, zapach rozgrzanych słońcem ziół, dojrzewające warzywa i beztroskie chwile na świeżym powietrzu.

W środku lata rabaty tętnią zwykle różnorodnością, którą można uzyskać na wiele sposobów, stosując praktyki przyjazne środowisku, a przy tym wykorzystać rośliny odporne na suszę, takie jak krwawniki (str. 20) czy aromatyczne zioła (str. 34). Przykłady ciekawych ogrodów pokazowych z wystawy Bord Bia Bloom (str. 55) stworzonych w tym duchu pokazują, że takie podejście daje mnóstwo możliwości.

Dobrym sposobem na dodanie kolorów do ogrodu jest też posadzenie gatunków spoza naszej strefy klimatycznej. Orientalną nutę do kompozycji wprowadzają ketmie syryjskie (str. 80) , które coraz częściej nie mają kłopotów z zimowaniem w naszym klimacie. Szukając form i barw odbiegających od tego, co widzimy na co dzień, zwróćmy uwagę na byliny i sukulenty wrażliwe na niskie temperatury (str. 28). Warto po nie sięgnąć przy tworzeniu rabaty o charakterze tropikalnym nad oczkiem wodnym czy obsadzaniu donic na tarasie na lato.

Przykładem małego zakątka pełnego egzotycznych gatunków, z którego można czerpać inspiracje, jest prezentowany w tym numerze ogród Rossa Lee Harrisona, czytelnika brytyjskiego Gardeners' World (str. 40). Aranżacja przestrzeni przy domu stała się dla niego nie tylko okazją do pokochania ogrodnictwa i stworzenia pięknej przestrzeni do wypoczynku, ale przede wszystkim do wielkiej zmiany w życiu.

Niezwykłą historię, również z nutą tropikalną, opowiada Katarzyna Bellingham. Zamykając w tym roku cykl opowieści o otwartych ogrodach zaprasza nas do kornwalijskiego Heligan (str. 65), które po latach zapomnienia odzyskało blask. Choć obecny stan ogrodów Heligan różni się od tego, co w tym miejscu zostało stworzone w epoce wiktoriańskiej, wiele wydobytych spod ziemi przedmiotów, które wciąż służą ogrodnikom, pozwala przenieść się w wyobraźni do tego okresu. Nie uciekajcie tylko myślami zbyt daleko, bo w lipcu w ogrodach jest wciąż wiele do zrobienia – lektura tego numeru na pewno w tym pomoże, a wtedy więcej czasu zostanie na błogi odpoczynek.

Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Rekha Mistry
Ogrodniczka, influencerka i prezenterka. Z zapałem uprawia na działce warzywa, zioła i owoce w zgodzie z naturą. Prezentuje przepisy na dania z ich udziałem.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 33543092c6

SPIS TREŚCI

lipiec 2024

LUBIMY

8 **Gwiazdy lipca**
20 **Krwawniki**
24 **Nasadzenia w glinianych donicach**
26 **Radosne zestawienia sezonowe**

LATO W OGRODZIE

34 **Niech żyją zioła**
Ogród Monty'ego
40 **Ogrody roku 2023**
– ogrody czytelników
Tropikalny zakątek
44 **Mało miejsca, dużo smaku**
Letnie owoce i warzywa
48 **Gry i zabawy na świeżym powietrzu**
Dla dzieci i dorosłych

INSPIRACJE

28 **Rośliny niezimujące w gruncie**
Sukulenty, tropikalne i delikatne byliny
51 **Ogród w pojemnikach**
Kompozycje na całe lato
55 **Pomysł na ogród**
Pięć projektów z Bord Bia Bloom
61 **Oszczędne ogrodnictwo**
Naprawiaj i odnawiaj
65 **Angielskie otwarte ogrody**
Zaginione ogrody Heligan
70 **Rozwiązywanie letnich problemów**
Choroby roślin
76 **Rośliny domowe**
Jak dbać o kaktusy
80 **Ketmia, powiew orientu**
Odmiany i zasady uprawy
85 **Bezproblemowe zbiory**
Jak wydłużyć plonowanie warzyw
90 **Rozmnażanie roślin**
Odkłady poziome
93 **Jadalne kwiaty**
Przepisy z lawendą

FAUNA W OGRODZIE

96 **Biegowiec osowaty**
98 **Jaszczurka żyworodna**
100 **Zrób to sam:**
Ogród bagienny

FELIETON

19 **Rozmowy przy płocie**
22 **Cały Monty**
121 **Opowieści Titchmarsha**

34
W każdym ogrodzie powinno się znaleźć miejsce na zioła, które dodają potrawom aromatu. Monty radzi, jak zapewnić sobie zbiory na cały rok

70
Ciepła pogoda może sprzyjać rozwojowi chorób u roślin. Alan wyjaśnia, jak je zwalczać bez użycia chemii

100
Zamiast oczka wodnego możesz mieć ogród bagienny, wilgotne środowisko dla wielu zwierząt. Podpowiadamy, jak samodzielnie stworzyć taką przestrzeń

eprasa.pl 33543092c6

TEMATY Z OKŁADKI

28
90
61
8
93
85
48, 44, 40
70, 102, 34

Zdjęcie: David Loftus

Plan działań

102 Przerzedź zawiązki bakłażanów
106 Pobierz sadzonki penstemonów
107 Uważaj na chlorozę liści
108 Przytnij topiary
109 Zadbaj o jeżówki
110 Posadź neriny
111 Posadź rośliny owadożerne
112 Podziel kosaćce bródkowe
113 Nawieź rośliny owocujące
114 Formuj pomidory kordonowe
115 Posadź kapustę
116 Chroń warzywa przed szkodnikami

pytania i odpowiedzi

117 Eksperci radzą czytelnikom

PRENUMERATA s. 75

90 Odkłady poziome to najprostszy sposób na uzyskanie roślin za darmo. Nick wyjaśnia, jakie rośliny rozmnożyć tą metodą

51 Lucy pokazuje, jakie rośliny trzeba teraz zasadzić i jak zmaksymalizować atrakcyjność letnich kompozycji w pojemnikach

65 Kasia opowiada o ogrodach Heligan, które na pół wieku zapadły w głęboki sen

28 Adam pokazuje, jak najlepiej wydobyć potencjał delikatnych roślin oraz podpowiada, co robić, gdy pojawią się przymrozki

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, PAUL DEBOIS, NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 33543092c6

Lista zakupów

▲ Zegar z termometrem
Zegar o wzornictwie inspirowanym motywem pszczół to zarówno praktyczny, jak i stylowy dodatek do każdej przestrzeni. Dzięki dokładności kwarcowego mechanizmu, zawsze będziesz mieć pewność, że czas jest dokładnie odmierzony. Odporność na warunki atmosferyczne sprawia, że zegar jest idealnym wyborem zarówno do wnętrz, jak i na zewnątrz.
www.aurora-garden.pl

▼ Produkty Sanium
Ochrona roślin przed szkodnikami
Piękny ogród cieszy oko. Ale gdy szkodniki atakują nasze rośliny, jest też powodem do zmartwień. Jak ochronić uprawy? Stosując środki owadobójcze Sanium, które zwalczają najpopularniejsze szkodniki, a do tego długo chronią rośliny przed nowym atakiem. Sanium System działa do 21 dni, a Sanium AL zapewnia nawet 60 dni ochrony.
www.seezon.pl

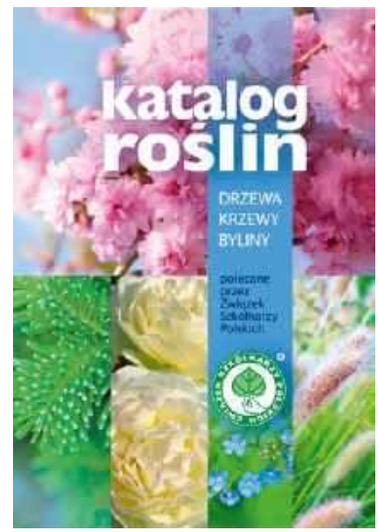

▲ Katalog Roślin. Drzewa, krzewy, byliny polecane przez Związek Szkółkarzy Polskich – nowe wydanie
Praktyczne narzędzie i podstawowe źródło informacji o sprawdzonych i polecanych roślinach, w tym nowościach dostępnych w polskich centrach ogrodniczych oraz szkółkach. Największe zalety katalogu to rzetelne informacje o 2725 taksonach: krótki opis kluczowych cech, wymagania i zastosowania rośliny, jej docelowa sylwetka (w wieku 10 lub 30 lat) oraz zdjęcie. Nowość w tym wydaniu to m.in. kody QR do www.e-katalogroslin.pl łączące wydanie drukowane z elektronicznym i pozwalające na zaawansowane wyszukiwania.
www.zielentozycie.pl/wydawnictwa

◀ Ziemia okrzemkowa
Ziemia okrzemkowa to naturalny produkt wykorzystywany w ogrodnictwie, rolnictwie i sadownictwie. Służy do wzmocnienia kondycji upraw, zwiększa jakość i ilość plonu oraz poprawia strukturę gleby. Duża zawartość krzemu (70%) wspiera barierę ochronną roślin, uodparnia na choroby i czynniki stresogenne, ułatwia korzeniom pobieranie składników odżywczych i wody. Produkt naturalny, całkowicie bezpieczny dla środowiska oraz zdrowia ludzi i zwierząt.
www.diato.pl

▶ Domek dla owadów pożytecznych
Domek posiada dwuspadowy daszek wysunięty lekko poza obrys, aby chronić przed deszczem. To idealne schronienie dla pożytecznych owadów, takich jak biedronki, pszczoły czy murarki, których obecność wiąże się z ogromem korzyści. Między innymi pomagają zapylać rośliny, czy zwalczać uporczywe szkodniki w ogrodzie. Produkt posiada palik, dzięki któremu z łatwością mocujemy go w ziemi.
www.zakupyubraci.pl

eprasa.pl 33543092c6

▲ **Wygodny koszyk do warzyw i owoców**
Lato to czas, kiedy możemy cieszyć się zbiorem owoców i warzyw, a do tego z pewnością przyda się wygodny koszyk od marki Fiskars. Ten wszechstronny, 15-litrowy koszyk wykonany z wytrzymałego tworzywa może służyć zarówno jako kosz na warzywa, owoce, zioła, jak i pojemnik na narzędzia. Dzięki wbudowanej części z funkcją durszlaka, doskonale nadaje się również do mycia zebranych plonów. Koszyk posiada dwa rodzaje uchwytów: boczne (czarne) do noszenia oburącz oraz składne (pomarańczowe) do przenoszenia jedną ręką.
www.fiskars.pl

▼ **Robot koszący RM350D**
Urządzenie przeznaczone do ogrodów o powierzchni do 3500 m², posiada nowoczesny silnik bezszczotkowy i wbudowany akumulator 18 V o pojemności 5,0 Ah. Dzięki technologii XPT urządzenie ma wysoką odporność na wilgoć i pył. Niski poziom hałasu powoduje, że robot jest odpowiedni do stosowania w obszarach mieszkalnych i przestrzeniach publicznych.
www.makita.pl

◀ **Żagiel przeciwsłoneczny wodoszczelny**
Zapewnia ochronę przed promieniami słonecznymi i lekkim deszczem. Jest obszyty specjalnymi grubymi nićmi, a krawędzie mocujące zostały dodatkowo wzmocnione. Całość została zaprojektowana ze specjalnymi wyprofilowanymi łukami, które spełniają dwie funkcje: nadają tkaninie nowoczesny i zwiewny charakter i pozwalają na odpowiednie, równomierne naprężenie całego żagla. Produkt uszyty i wykończony ręcznie w Polsce. Rozmiar: 1,4 x 1,4 x 2 m.
www.zaglesloneczne.eu

◀ **Bidon z wkładem**
Butelka na wodę z wkładem na owoce lub zioła to doskonałe rozwiązanie do przygotowywania pysznej wody smakowej. Sprawdzi się jako bidon na wodę, sok lub lemoniadę. Wykonana z wytrzymałych materiałów, nadaje się zarówno do napojów ciepłych, jak i zimnych. Dzięki specjalnemu wkładowi, można aromatyzować napoje dowolnymi owocami, miętą lub kostkami lodu. Pojemność: 650 ml.
www.erli.pl

◀ **Spiralna tyczka do pomidorów**
Niezbędny element wyposażenia każdego ogrodu lub warzywnika, zaprojektowany z myślą o wsparciu dla wiotkich i pnących się roślin. Wykonana z trwałego, cynkowanego pręta, jest odporna na korozję i łatwa w instalacji. Doskonale sprawdza się w uprawie pomidorów, oferując stabilne oparcie i sprzyjając ich zdrowemu wzrostowi. Wysokość: 160 cm.
www.obrzezeogrodowe.pl

eprasa.pl 33543092c6

„Ucięłam sobie letnią drzemkę w cieniu lipcowego upału”

Terri Guillemets

eprasa.pl 33543092c6

Lubimy lipiec

Odkryłem, że sam wielki

George Orwell był zapalonym ogrodnikiem – napisał nawet esej o radościach, jakie daje ogrodnictwo i przebywanie w ogrodzie przez cały rok. Czerwiec to „dające w kość plecom obsypywanie ziemniaków" i „wychodzenie na spacery po kolacji". W listopadzie jego uwagę przykuły „szalejące wichury" i „zapach palących się śmieci".

W lipcu cieszył się z „chodzenia do biura w samej koszuli", oraz – to bardziej działa na wyobraźnię – z „ciągłego trzaskania pestek wiśni pod stopami, podczas przemierzania londyńskich chodników", co rysuje wspaniały portret lipca.

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Trytoma (*Kniphofia*) 'Sunningdale Yellow'

Wszystkie rośliny, które wybraliśmy na lipiec, są dla mnie absolutnie niezbędne, zaczynając od wspaniałej, rozpalonej do czerwoności trytomy (może ta nie jest do końca czerwona, ale wciąż gorąca jak słońce). Wiem, że może trudno w to uwierzyć, ale niektórzy jej nie lubią. Dużo tracą, ponieważ strzeliste kwiatostany o mocnych kolorach ożywią każdą rabatę. Wszyscy potrzebujemy trytom – czy to na naturalnej łące, czy w formalnym ogrodzie różanym.

Najlepiej rośnie w żyznej ziemi (daj jej dużo kompostu). Wiosną podziel kępy lub odetnij odrosty i posadź je w doniczkach.
Wysokość x Szerokość 80 cm x 50 cm

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

WŁÓŻ RÓŻ

Roślina znana z przydomowych ogrodów. Żadna nadgryziona zębem czasu weranda ani malownicza wioska nie byłaby kompletna bez jednej z tych posągowych piękności, a ta na zdjęciu ma szczególnie bajeczny kolor (malwy występują również w kolorze białym, fioletowym i wielu innych odcieniach różu). Kwitną przez całe lato i zadomowią się w nawet najbardziej niegościnnych szczelinach. Niosą radość nie tylko nam, ale także trzmielom i motylom.

Malwa różowa (*Alcea rosea*) 'Halo Cerise'
Uważaj na ślimaki i rdzę malwy – irytującą chorobę grzybową. Pomóc może uprawa malw jak roślin dwuletnich – pozbądź się ich po zakończeniu kwitnienia. **W x S** 1,8 m x 50 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

STRZAŁ W DZIESIĄTKĘ

Uwielbiam tę roślinę i nie wyobrażam sobie, abym stworzył ogród bez posadzenia przynajmniej jednej odmiany. Dlaczego? Ponieważ bardzo podobają mi się jej smukłe kolorowe kwiatostany (ta odmiana ma białe, ale są też różowe i jasnolawendowe), które pasują do wszystkiego. Liście ułożone są w okółki na eleganckich łodygach, a gdy jesienią obumierają, cały ten kram dodaje rabatom struktury.

Przetacznikowiec wirginijski (*Veronicastrum virginicum*) 'Album'
Jedna z roślin, które dobrze reagują na cięcie Chelsea Chop – przytnij ją pod koniec maja, aby opóźnić kwitnienie i uzyskać mocniejsze rośliny. **W x S** 1,3 m x 40 cm

eprasa.pl 33543092c6

DEEP PURPLE

Ta szałwia jest wysoko na „liście roślin, bez których żaden ogród nie będzie kompletny". Raczej nie jest odporna na zimno (o czym świadczyła masa szałwiowych trucheł zaśmiecających krajobraz po okrutnych przymrozkach zeszłorocznej zimy), ale głębia koloru, długość kwitnienia i ogólna *joie de vivre* sprawiają, że warto podjąć ryzyko – na szczęście łatwo ją rozmnożyć z sadzonek, więc nigdy nie musisz z niej rezygnować.

Szałwia (*Salvia*) 'Amistad'
Doskonała dla pszczół. Regularne usuwanie przekwitłych kwiatów pomaga wydłużyć okres kwitnienia. Latem zrób sadzonki wierzchołkowe, które ochronisz przed mrozem. **W x S** 1,2 m x 40 cm

NIECH STANIE SIĘ ŚWIATŁOŚĆ

Jeśli masz trochę cienia w swoim ogrodzie, to ta roślina jest dla ciebie. Białe kwiaty mają bardzo subtelne zielonkawe końcówki płatków (świetnie nadają się na kwiaty cięte – wtedy można docenić je z bliska). Jednak co ważniejsze, jarzmianka potrafi doskonale rozświetlić cienisty zakątek. Posadź dużo egzemplarzy, a jeśli chcesz wprowadzić trochę pikanterii, połącz je z innymi odmianami jarzmianki w kolorze różowym i bordowym.

Jarzmianka (*Astrantia*) 'Snow Star'
Wiosną podziel starsze okazy. Po kwitnieniu przytnij całą roślinę, aby wypuściła nowe, świeże liście przed końcem lata. **W x S** 40 cm x 40 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

W SIECI FIOLETU

Z jakiegoś powodu ta wyraziście ubarwiona roślina jednoroczna (idealna na tył letniej rabaty) kojarzy się z pająkami. Tylko czasami nie zgadzam się z tymi-którzy-nadają-nazwy, ale w tym wypadku muszę zgłosić sprzeciw: nie sądzę, że ta roślina ma cokolwiek z pająka. Myślę, że znacznie bardziej przypomina rodzaj pięknie zaprojektowanego kapelusza, który jakaś ekscentrycznie lubieżna, europejska, wielka księżna założyłaby na wystawne letnie wyścigi.

Kleome ciernista (*Cleome hassleriana*) 'Violet Queen'

Tylko częściowo odporna na zimno roślina jednoroczna, więc najlepiej wysiewać ją wiosną pod szkłem. Łodygi są dość kolczaste, dlatego obchodź się z nimi ostrożnie. Dobrze trzyma się w wazonie. **W x S** 1,5 m x 50 cm

eprasa.pl 33543092c6

MARZENIA DO SPEŁNIENIA

Ta wyjątkowa ostróżka jest najlepszym dowodem na to, że ogrodnicy potrafią mieć śmiałe marzenia i potrafią je spełniać. Półpełne, łososiowe kwiaty to absolutna sensacja w świecie ostróżek, dysponujących do tej pory paletą bieli, błękitów i fioletów. Niestety, wyjątkowy kolor ma wysoką cenę – ta odmiana nie zawiązuje nasion, więc jedynym sposobem jej rozmnażania są kultury in vitro.

Ostróżka wyniosła (*Delphinium elatum*) 'Red Lark'
Najlepiej rośnie na miejscach słonecznych, osłoniętych przed silnym wiatrem. W okresie kwitnienia skorzysta z nawożenia płynnym nawozem raz na dwa tygodnie.
W x S 70 cm x 40 cm

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

obraz.pl 3354309266

FIOLETOWA FALA

Rabaty z przewagą fioletów w upalne dni przynoszą optyczne ochłodzenie – szczególnie, że najlepiej komponują się z zimną seledynową zielenią. Ten kolorystyczny duet sprawdza się w wielu sytuacjach, a tutaj jest reprezentowany przez wiele gatunków, które w częściowym cieniu utkały gęsty, ale barwny kobierzec.

Rutewka Delavay'a (*Thalictrum delavayi*) 'Splendide'
Wysoka bylina do cienia. Kwitnie w drugiej połowie lata. Nadaje się na tło rabat. Wymaga podparcia. **W x S** 200 cm x 50 cm

Szałwia omszona (*Salvia nemerosa*) 'Caradonna'
Klasyczna, niezawodna odmiana o obfitym, podwójnym kwitnieniu – pierwsze w czerwcu, a drugie we wrześniu po przycięciu pierwszych przekwitłych kwiatostanów. **W x S** 60 cm x 30 cm

OKAZ NA POKAZ

Kwiaty stokezji wyglądem przypominają skrzyżowanie astrów i chabrów, chociaż kolorystycznie oscylują w okolicach kwitnącej cykorii i żeniszka, a cała roślina pokrojem zbliżona jest do jeżówki. Stokezja jest jednak wyjątkowa – chociaż należy do licznej rodziny astrowatych, jest jedynym gatunkiem w swoim rodzaju.

Stokezja gładka (*Stokesia laevis*)
Kwiaty o średnicy do 10 cm otwierają się w drugiej połowie lata. Dobrze rośnie w przepuszczalnej ziemi. Nie lubi nadmiaru wilgoci, szczególnie zimą. **W x S** 60 cm x 45 cm

eprasa.pl 33543092c6

GŁOWA RODZINY

National Gardening Association (Narodowe Towarzystwo Ogrodnicze) podaje, że obecnie znanych jest 413 odmian liliowców, których jednym z rodziców jest ta właśnie odmiana. To niemałe osiągnięcie, biorąc pod uwagę fakt, że 'Rose F. Kennedy' została zarejestrowana w 2007 roku. Nestorka rodu Kennedych, po której liliowiec otrzymał swoją nazwę, sama doczekała się dziewięciorga dzieci.

Liliowiec (*Hemerocallis*) 'Rose F. Kennedy'
Cytrynowo-purpurowe kwiaty otwierają się na jeden dzień, ale szybko są zastępowane przez kolejne. Zarówno pąki jak i otwarte kwiaty są jadalne nawet na surowo. Rozmnażaj przez podział rozrośniętych kęp wiosną lub jesienią.
W x S 75 cm x 50 cm

eprasa.pl 33543092c6

MA TĘ MOC

Zagorzali miłośnicy „Krainy lodu", których nie brakuje zarówno wśród dzieci jak i dorosłych, z pewnością wiedzą, że na herbie królestwa Arendelle widnieje krokus – symbol wiosny i odrodzenia. Uważam, że nie gorzej w tej roli sprawdziłby się mikołajek, który wydaje się tryskać strumieniami zamarzającej wody. Elsa powinna być zachwycona.

Mikołajek Zabela (*Eryngium × zabelii*) 'Big Blue'
Doskonały na spieczone słońcem stanowiska z piaszczystą ziemią. Kwitnie od lipca do września. Na rabaty, na żywe i na suche bukiety **W x S** 75 cm x 30 cm

REKLAMA

PROTECT GARDEN
SANIUM®
INTELIGENTNA OCHRONA
seezon
SANIUM SYSTEM
OWADOBÓJCZY
ZWALCZA TRUDNE SZKODNIKI
DŁUGI
SANIUM AL
INTELIGENTNA OCHRONA
SANIUM PRZEŁOM W WALCE ZE SZKODNIKAMI
Długie działanie
Wysoka odporność na wpływ czynników atmosferycznych
Zwalcza szkodniki, również te, na które nie działają inne środki
JEDYNY ŚRODEK UKŁADOWY DLA KONSUMENTÓW!
Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące na rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj zalecanych środków bezpieczeństwa.

eprasa.pl 33

FIFARAFA

Na dźwięk jego nazwy uśmiech zakwita na twarzy, a oczy same śmieją się na jego widok. Furfugium zwraca uwagę kędzierzawymi, zimozielonymi liśćmi, chociaż nie jest odporne na silny mróz – może zimować w gruncie tylko na zachodzie kraju, pod solidnym okryciem (wytrzymuje do -10°C). Z paprociami i brunerą stworzy widowiskową kompozycję w donicy.

Farfugium plamiste (*Farfugium japonicum*) 'Wavy Gravy'

Kwitnie na żółto w październiku. Najlepiej rośnie w świetlistym cieniu. Rozmnażaj przez podział rozrośniętych kęp.

W x S 60 cm x 60 cm

BALKONOWY ULUBIENIEC

Pelargonie miewają swoje kaprysy. Jednym rosną i kwitną bez problemów, innym nigdy się nie udają. Rozwiązaniem dla tych drugich mogą być odmiany takie jak ta, o barwnych liściach – nie trzeba czekać, aż zakwitną, bo same liście są niezwykle dekoracyjne. To takie żurawki na słońce – tylko nie wspominajcie im o tym porównaniu.

Pelargonia (*Pelargonium*) 'Vancouver Centennial'

Kwitnie na czerwono. Tworzy zwarte, kompaktowe krzaczki, a wybarwienie liści zależy od nasłonecznienia (im większe, tym żywszy kolor).

W x S 30 cm x 30 cm

eprasa.pl 33543092c6

Rozmowy przy płocie

Gliniana stłuczka na dnie doniczek – czy warto?

Harriet Rycroft

jest autorką książek; pracowała też jako główna ogrodniczka w Whichford Pottery

Nie jestem fanką zbędnej pracy i już dawno temu przestałam się bawić w układanie na dnie donic warstw żwiru i glinianej stłuczki, aby ułatwić odpływanie wody. Nie mówię, że należy pozbyć się całej tej stłuczki – ale wystarczy jeden kawałek glinianej doniczki, aby z grubsza zakryć otwór w dnie, uniemożliwiając wysypywanie się podłoża i ułatwiając opróżnienie doniczki, gdy przyjdzie na to czas.

Ale warstwy drenażu? Nie warto! Stwierdziłam, że jeśli tylko na dnie donicy znajduje się co najmniej jeden otwór przyzwoitej wielkości, warstwa drenażu nie robi znaczącej różnicy z punktu widzenia zdrowia roślin o każdej porze roku. Znacznie ważniejsze jest to, aby zasadzić rośliny w doniczce odpowiedniej wielkości (korzenie powinny być w stanie spenetrować całość w kilka miesięcy), w przyzwoitym podłożu i ustawić je w miejscu, które im odpowiada. Między glinianymi skorupkami bardzo lubią przebywać ślimaki nagie, które nocą wychodzą na smaczny posiłek.

> *Znacznie lepiej jest używać dobrego podłoża w całej donicy*

Gdy nadchodzi pora, aby opróżnić donicę, wypadające skorupki rozdzierają poplątane korzenie roślin i robią straszny bałagan. Podłoże i korzenie często i tak wypełnią z czasem miejsca między kawałkami stłuczki, co ostatecznie pozbawia sensu ich stosowanie. W badaniach potwierdzono, że woda z trudem przedostaje się z bardziej zbitego podłoża do podłoża bardziej luźnego (stłuczka), dlatego można nawet skończyć z warstwą mokrego podłoża tuż nad warstwą glinianych skorupek, czyli w strefie korzeni.

Znacznie lepiej jest używać dobrego podłoża w całej donicy. Stosujmy sypkie podłoże beztorfowe i pamiętajmy, aby sadząc rośliny, nie dociskać podłoża bardzo mocno, bo można w ten sposób zrujnować tę sympatyczną gąbczastą strukturę oraz drenaż.

Pippa Greenwood

regularnie udziela się w programie BBC Radio 4 *Gardeners' Question Time.*

Tak, używam glinianej stłuczki. Można by powiedzieć, że to dlatego, że nauczono mnie wkładania skorup na dno donic i że to nawyk, z którym trudno zerwać, ale tak nie jest. Po pierwsze gdy byłam mała uprawialiśmy prawie wszystkie rośliny w gruncie, a podłoże w workach było po prostu zbyt kosztowne, a po drugie jest mnóstwo rzeczy, których mnie uczono, a których już nie robię! Jestem wielka fanką nowych pomysłów… o ile to dobre pomysły.

Używam glinianej stłuczki, bo stwierdziłam, że rzeczywiście zapewnia ona znacznie lepsze odprowadzanie wody z doniczek. Mówiąc o stłuczce mam na myśli kawałki rozbitych glinianych donic (zwykle niszczą je mrozy), czasem jakieś naczynia z domu bądź kamienie o bardzo nieregularnym kształcie wyjęte z mojej kamienistej ziemi. Nigdy nie używam połamanych kuwetek ze styropianu, bo obawiałabym się, że zostaną w ziemi.

> *Zapewniając dobry odpływ nadmiaru wody (skorupki), poprawisz napowietrzenie gleby*

Wszystkie rośliny potrzebują odpowiedniej ilości światła, wody, ciepła i dwutlenku węgla. Zapewniając im dobry odpływ nadmiaru wody (skorupki), poprawisz napowietrzenie gleby i zapobiegniesz nadmiernej wilgoci podłoża. To również ma fundamentalne znaczenie dla prawie wszystkich roślin.

Jedynie przy kilku okazjach poszłam na skróty i nie użyłam glinianych skorup. Nie jest to kompletna klapa dla roślin, które spędzają w donicy dość niewiele czasu (np. letnie gatunki rabatowe), ale stwierdziłam, że zdecydowanie lepiej jest zapewnić stłuczkę roślinom, które rosną w donicach długo (np. krzewom). Nieco więcej wysiłku przy sadzeniu po prostu się opłaca. Gdy zapewnimy roślinom glinianą stłuczkę (nie, siatka nie da tego samego efektu), będą dłużej zdrowe i piękne, i nie trzeba będzie stosować nóżek pod donice.

eprasa.pl 33543092c6

'Coronation Gold'
Szerokie, płaskie, żółte kwiatostany nad szarozielonymi liśćmi.
Wysokość x szerokość 90 cm x 50 cm

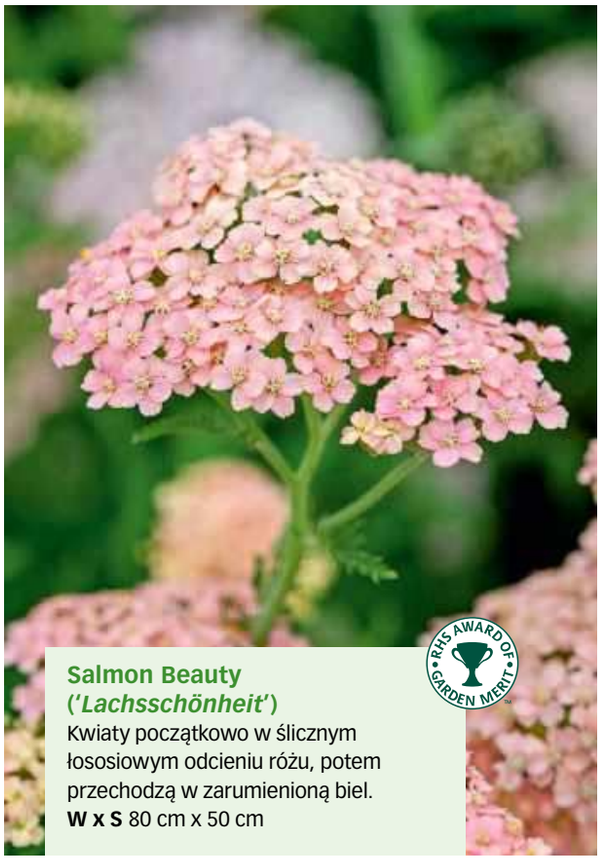

Salmon Beauty (*'Lachsschönheit'*)
Kwiaty początkowo w ślicznym łososiowym odcieniu różu, potem przechodzą w zarumienioną biel.
W x S 80 cm x 50 cm

'Forncett Fletton'
Kwiatostany w intensywnym kolorze cegły z czasem przebarwiają się na złociście żółto. Pasuje do brązowych trytom. **W x S** 60 cm x 50 cm

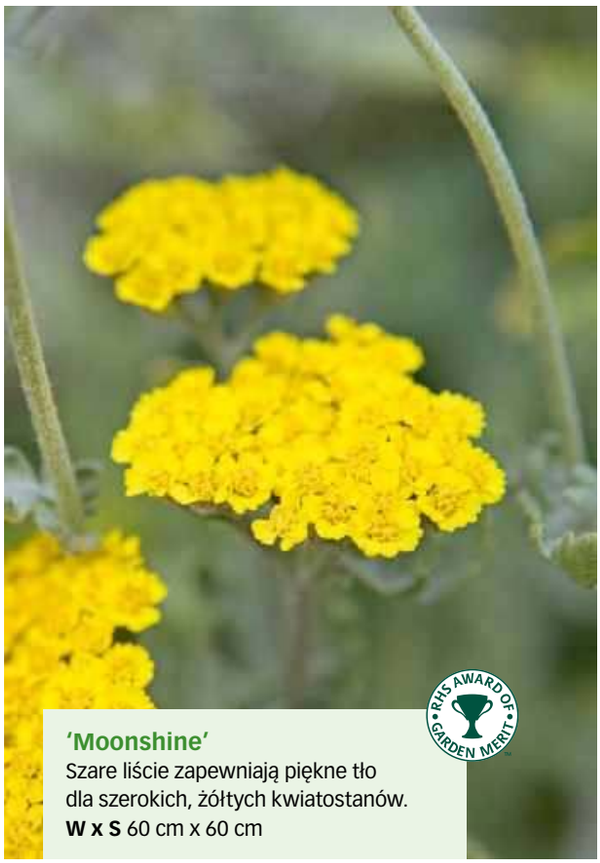

'Moonshine'
Szare liście zapewniają piękne tło dla szerokich, żółtych kwiatostanów.
W x S 60 cm x 60 cm

Krwawnik

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kwitnienie												
Usuwanie przekwitłych kwiatów												

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

'Summerwine'
Czerwonawofioletowe kwiaty o jaśniejszych oczkach tworzą szerokie kwiatostany i przebarwiają się na różowo. **W x S** 80 cm x 50 cm

RHS AWARD OF GARDEN MERIT

Eksperci polecają

Krwawniki

Te wyjątkowe rośliny są nie tylko eleganckie, ale też niezwykle odporne – zachwyca się **Graham Rice**

Latem, w czasie intensywnej suszy, przechodziłem obok szkolnego boiska. Tak, miejscowa szkoła ma własne boisko – no ale to ekskluzywna szkoła. Całe boisko zbrązowiało od upału – jedynie gdzieniegdzie widać było wysepki zieleni.

Wręcz musiałem tam podejść i zerknąć. Odkryłem, że wszystkie te wysepki były okazami krwawnika pospolitego (*Achillea millefolium*). Był jedyną rośliną, która utrzymała zieleń na całej brązowej połaci. Mówi to nam parę pożytecznych rzeczy.

Po pierwsze, że krwawnik jest niebywale odporny na suszę, a zatem dobrze jest go mieć na nasłonecznionych rabatach. Po drugie, że nie poddaje się środkom chwastobójczym – w okolicy nie było ani jednej stokrotki, koniczyny czy mniszka. I wreszcie przypomina nam o tym, jak ważne jest usuwanie przekwitłych kwiatostanów tej rośliny – jeśli pozwolimy jej się rozsiać, wyrośnie nie tylko na rabacie, ale też na trawniku.

Kwiaty krwawnika rosnącego w naturze mają odcień brudnej wody po praniu, niekiedy z przebłyskami różu, ale są dostępne odmiany w bardzo wielu kolorach. Ich płaskie kwiatostany dobrze współgrają z trawami o wąskich źdźbłach i bylinami o wyprostowanym pokroju. Pamiętajmy tylko, aby usuwać przekwitłe kwiaty.

- **Stanowisko** Wszystkie odmiany lubią pełne słońce i bardzo przepuszczalną, ale nie spieczoną glebę.
- **Sadzenie** Większość odmian jest mrozoodporna na terenie całego kraju. Większym problemem od mrozu jest zwykle mokra gleba. Co dwa albo trzy lata dzielimy najzdrowsze egzemplarze.
- **Pielęgnacja** W żyznej glebie warto zapewnić podpórki z drutu albo kołków i sznurka. Nawozimy raz do roku.
- **Gdzie kupić** www.farmyardnurseries.co.uk; www.hardysplants.co.uk; www.johncullengardens.com.

NA STRONIE www.GardenersWorld.com/achillea znajdziesz więcej informacji o innych odmianach krwawnika i ich uprawie

eprasa.pl 33543092c6

Felieton

Cały Monty

Choć nikt nie jest w stanie założyć naprawdę dzikiego ogrodu, można stworzyć przestrzeń pięknie współgrającą ze środowiskiem – przekonuje **Monty**

ZDJĘCIE: MARSHA ARNOLD

Mam nadzieję, że gdy czytasz te słowa, jest gorąco. Mam też nadzieję, że twój ogród świetnie się z tym czuje i chłonie słońce z taką samą przyjemnością i korzyścią jak ty, czy ja.

Ale sprawy mogą pójść za daleko. Jeśli jest za gorąco i za sucho, i rośliny, i ludzie więdną, a gdy za zimno i mokro, kwiaty i liście opadają pod ciężarem wilgoci. Trudno byłoby wziąć pod uwagę wszystkie możliwe kombinacje pogody, gleby i czasu, i sprawić, aby ogród świetnie wyglądał w porze roku, w której powinien bez wysiłku robić najlepsze wrażenie. A jednak kilka tygodni temu odwiedziłem ogród, który zachwycił mnie swoją urodą i odpornością na przeciwności losu. Znajduje się on na Majorce, w górach Serra de Tramuntana, gdzie kręciliśmy odcinek do mojego programu o hiszpańskich ogrodach [dotyczy 2023 r. – red.]. Nazywa się Torre d'Ariant, a założyła go Heidi Gildemeister. Prawie trzydzieści lat temu, zanim

> *„Naprawdę dobre ogrodnictwo polega na włączaniu do ogrodu świata natury"*

zmiany klimatyczne zaczęły być dominującym tematem rozmów ogrodników, Heidi napisała jedną z pierwszych – i autorytatywnych – książek o ogrodach w suchym, gorącym klimacie: *Gardening the Mediterranean Way: How to Create a Waterwise, Drought-Tolerant Garden* [*Ogrody w regionie śródziemnomorskim: jak założyć ogród, który potrzebuje mało wody i wytrzyma suszę* – red.]. Większość treści tej książki opiera się na zdrowym rozsądku. Starannie dobierajmy rośliny, nie próbujmy uprawiać gatunków, które nie lubią upałów i suszy, sadźmy rośliny potrzebujące najwięcej wody najbliżej domu, postarajmy się, aby najwięcej kwiatów kwitło wiosną i jesienią, oraz nauczmy się akceptować letni skwar, który sprawi, że niektóre rośliny będą wyglądały jak skwarki – ale przeżyją. Samo radykalne dobro sprzed ćwierćwiecza. I brzmi coraz bardziej znajomo.

Nic jednak nie przygotowało mnie na piękno, wielkość i różnorodność tego ogrodu. Jest on po części naturalny – na mocno nachylonym zboczu o powierzchni 4,5 ha leżą cudowne głazy i rosną stare dęby w otoczeniu wyschniętych, skarłowaciałych krzewów – całość wygląda naprawdę romantycznie. Heidi – razem z zarządzającą ogrodem i pięknie go utrzymującą fundacją –starannie połączyła chronione naturalne nasadzenia z mnóstwem fascynujących roślin, skupiając się na ich przycinaniu i kształtowaniu.

Ten ostatni czynnik – niedające się ukryć dowody celowego i umiejętnego działania człowieka – jest przeciwieństwem modnego „przywracania ziemi do naturalnego stanu" i wprost tchnie triumfującym pięknem. Prawda jest taka, że bez względu na to, jak umiejętnie sadzimy rośliny i adaptujemy ogród do współpracy z glebą, stanowiskiem i klimatem, nigdy nie będzie on naprawdę naturalny. Każdy ogród to swego rodzaju konstrukt. Kształtujemy i zmieniamy otoczenie, bazując na istniejących warunkach, aby stworzyć coś, czego nie było wcześniej i co samo nigdy by tu nie powstało. Wyczuwam teraz pewną dozę poczucia winy. Jest tak, jakby tak zwany „dziki" ogród, naśladujący naturalne warunki, był bardziej wartościowy od ogrodu, w którym wyraźniej widać twórcze umiejętności człowieka. To purytański nonsens. Jeśli chcesz mieć naprawdę dziki ogród, po prostu daj mu spokój. Zostaw kawałek ziemi samemu sobie, a radośnie przekształci się w coś, czym zechce być. Może to być piękne, satysfakcjonujące i korzystne dla wszelkiego rodzaju dzikich stworzeń, ale nie będzie to ogród.

Ogród Heidi Gildemeister pokazuje to w spektakularny sposób. Rośliny współgrają tu z lokalną florą, choć pochodzą z różnych stref klimatu śródziemnomorskiego: z Chile, Australazji, Afryki Południowej, Kalifornii, a także samego regionu śródziemnomorskiego. Wykorzystuje się tu mało wody, ale dużo ściółki – każdy liść i ścięte lub martwe rośliny są kompostowane.

Geniusz tego miejsca nie polega na tym, że rośliny są tu w stanie przeżyć nawet największe upały, ale na ich kształtowaniu i prowadzeniu w harmonii ze wzgórzami, skałami i wielkimi kopulastymi koronami rodzimych gatunków drzew – dzięki temu światy ludzi i roślin łączą się, tworząc ogród, który jest nienaturalny i sztucznie zaaranżowany, ale zachwycający.

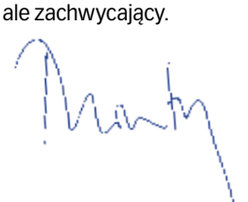

eprasa.pl 33543092c6

WISAN SA
www.wisan.pl

ZAPOZNAJ SIĘ Z NASZĄ PEŁNĄ OFERTĄ

ZADZWOŃ + 48 15 812 22 53 | Zamów online na: WWW.SKLEP.WISAN.PL

eprasa.pl 3354309 2c6

Kompozycja miesiąca

Stwórz kolekcję atrakcyjnych donic, które przykują wzrok i odmienią otoczenie

Doniczkowy kolaż w przedogródku

Baw się aranżowaniem wielu doniczek z terakoty w różnych rozmiarach w jedną kompozycję. Ta metoda umożliwia ciągłą zmianę jej wyglądu przez cały rok. Z przodu ustaw mniejsze doniczki z niskimi roślinami, takimi jak goździk, a następnie zwiększaj wysokość doniczek, aby wszystkie były dobrze widoczne i można było je podziwiać.

Środkowy rząd wypełnij efektownymi roślinami o ozdobnych liściach, takimi jak żurawka i koleus, a z tyłu ustaw wysokie dalie. Chociaż rośliny znajdują się w osobnych doniczkach, całą grupę łączy motyw kolorystyczny, wprowadzający harmonię do całego zestawienia. Wykorzystanie wielu doniczek pozwala na wymianę roślin w miarę ich kwitnienia lub przekwitania – możesz wyeksponować sezonowe gatunki, aby uzyskać najlepszy efekt.

DOBRE RADY

Podsyp goździki żwirem, aby zapobiec utrzymywaniu się zbyt dużej wilgotności wokół łodyg.

Dla lepszego drenażu użyj ziemi uniwersalnej bez torfu i żwiru zmieszanych w proporcji pół na pół.

ELEMENTY KOMPOZYCJI

1. **Żurawka (*Heuchera*) 'Binoche' x 4**
2. **Dalia (*Dahlia*) 'Karma Naomi' x 2**
3. **Perukowiec podolski (*Cotinus coggygria*) 'Royal Purple' x 1**
4. **Koleus (*Coleus*) Flamethrower Salsa Verde x 2**
5. **Goździk (*Dianthus*) Pink Kisses x 4**
6. **Proste gliniane doniczki x 13**

TEKST: GABRIELLE SHAY. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 33543092c6

eprasa.pl 33543092c6

Pomysły na kompozycje w pojemnikach

Te radosne kompozycje błyskawicznie ożywią twój ogród

Narodowe przeboje

Ta kompozycja jest jak brytyjska flaga, dzięki połączeniu czerwieni, bieli i błękitu. Aby uzyskać taki efekt, połącz duże i delikatne kwiaty z zielonymi, zwisającymi pędami. Dla zachowania równowagi posadź po tyle samo roślin w każdym kolorze [aby uzyskać polską biało-czerwoną flagę wybierz odmianę lobelii o białych kwiatach – red.].

Elementy kompozycji

1. **Sutera (*Chaenostoma cordatum*) 'Snowflake'** x 1
2. **Lobelia przylądkowa (*Lobelia erinus*) 'Cambridge Blue'** x 4
3. **Biała zwisająca pelargonia** x 1
4. **Pelargonia (*Pelargonium*) Sunflair Ruben Dark Red** x 2
5. **Bluszczyk kurdybanek (*Glechoma hederacea*) 'Variegata'** x 2
6. **Metalowy wiszący kosz** o średnicy ok. 35 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 335

Na każdą pogodę

Pasteloworóżowe kwiaty pelargonii, srebrnoszare liście plektrantusa i delikatna biała piana kwiatów wilczomlecza przeczą trwałości tej kompozycji, a jednak tworzą doskonałą dekorację na słoneczny taras. Wybrane gatunki roślin potrafią przetrwać suszę, a jednocześnie są chronione przed nadmiarem wilgoci latem dzięki gobelinowi liści. W ten sposób kompozycja prezentuje się atrakcyjnie także pomiędzy falami rozwijających się kwiatów.

Elementy kompozycji

1. **Pelargonia (*Pelargonium*) 'Madame Crousse'** x 1
2. **Szałwia jesienna (*Salvia greggii*) 'Lara'** x 1
3. **Plektrantus (*Plectranthus*) 'Silver Shield'** x 1
4. **Wilczomlecz (*Euphorbia*) Diamond Frost** x 3
5. **Gliniana doniczka** o średnicy ok. 45 cm

W stronę słońca

Żółty i pomarańczowy kolor ożywia przestrzeń, dodając ogrodowi słonecznych akcentów. Te kolory uwydatniają również ciepłą barwę glinianej donicy. Srebrzyste liście kocanki podkreślają urodę uczepu, cyni i lantany. Różnorodność odcieni żółci dodaje tej kompozycji głębi i tekstury.

Elementy kompozycji

1. **Kosmos (*Cosmos*) 'Sonata White'** x 2
2. **Cynia (*Zinnia*) Profusion Double Golden** x 4
3. **Lantana (*Lantana*) Lucky Pure Gold** x 2
4. **Uczep złocisty (*Bidens aurea*)** x 2
5. **Kocanka (*Helichrysum*) Silver Mist** x 2
6. **Gliniana doniczka o średnicy** ok. 50 cm

eprasa.pl 3354309266

obiesa.pl 3354309 2c6

Udana uprawa roślin wrażliwych na mróz

Adam pokazuje, jak najlepiej wydobyć potencjał delikatnych roślin dzięki odpowiedniemu podlewaniu, zasilaniu i uprawie w donicach oraz podpowiada, co robić, gdy pojawią się przymrozki

Sukulenty w donicach wniosą powiew egzotyki w słonecznym, osłoniętym miejscu – uwielbiają letnie susze

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

ep.asa.pl 9354369266

Rośliny nieodporne na mróz wprowadzają do ogrodu egzotykę i interesujące formy architektoniczne – dotyczy to zarówno sukulentów w donicach, jak i wyrazistych gatunków tropikalnych na rabatach. Delikatne rośliny to rośliny nieodporne na mróz – może on je uszkodzić, a nawet zabić: czasem wystarczy jedna noc z przymrozkiem, a czasem przyczyną jest dłuższy okres zimna. Takie rośliny wymagają ochrony na zimę. Nie znaczy to, że trzeba je wówczas trzymać w szklarni – wystarczy owinąć je agrowłókniną lub wyjąć z ziemi bulwy. Dlatego nie zniechęcaj się – pielęgnacja delikatnych roślin nie jest trudna, a wnoszą do ogrodu różnorodność, kolory i dramatyzm. O tej porze roku nie trzeba martwić się o mrozy, dlatego spróbuj uprawiać gatunki tropikalne.

Begonie dobrze czują się w lekkim cieniu i kwitną do upadłego przez całe lato

Letnie rośliny rabatowe

Mam słabość do roślin rabatowych – gdy pracowałem w wydziale parków, produkowaliśmy ich co roku kilkaset tysięcy z nasion i sadzonek – bardzo to lubiłem. To świetny sposób na uzyskanie mnóstwa barw przez całe lato. Takie rośliny wnoszą też życie do nowo założonych ogrodów, gdy czekamy, aż podrosną młode drzewka i krzewy.

Uzupełniam nimi roślinne kompozycje w donicach, sadząc w beztorfowym podłożu uniwersalnym i regularnie zasilając nawozem w płynie. Większość roślin rabatowych lubi też ziemię ogrodową – znajdziemy wśród nich gatunki na stanowisko słoneczne i do półcienia.

Choć to rośliny żyjące krótko lub wręcz jednoroczne, łatwo je uzyskać z nasion i są niedrogie. Są szeroko dostępne w postaci sadzonek na różnym etapie rozwoju. Zakup mniejszych sadzonek i ich dalsza uprawa pod osłoną pozwala oszczędzić pieniądze, ale zabiera czas, bo rośliny trzeba przesadzać do większych doniczek.

Letnie rośliny rabatowe sadzimy pod chmurką, gdy minie ryzyko przymrozków. Trzeba regularnie usuwać im kwiaty, aby pobudzić je do dalszego kwitnienia. Pamiętajmy też o podlewaniu.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

Większość sukulentów najlepiej rośnie w doniczkach i lubi ciepło, zaciszne miejsca oraz przepuszczalne podłoże

Ozdób taras lub szklarnię papryczkami chili, które wyglądają równie świetnie, jak smakują

eprasa.pl 33543092c6

Sukulenty

Sukulenty pochodzą z terenów pustynnych i dlatego dobrze czują się w czasie upałów oraz tolerują suszę. Magazynują wodę w pędach i liściach, co pozwala im długo przeżyć bez deszczu. Uprawiam sukulenty w doniczkach ustawionych w ogrodzie na żwirze i na nasłonecznionych schodach, gdzie mogę je oglądać z bliska.

Co roku pod koniec wiosny przesadzam je do beztorfowego uniwersalnego podłoża z niewielką ilością ziemi i ok. 40% zawartością żwiru, który poprawia przepuszczalność. Dodaję też nawóz o spowolnionym działaniu.

Wystawiam sukulenty na powietrze pod koniec maja i dobrze je podlewam. Przed ponownym podlaniem pozwalam, aby podłoże całkowicie wyschło. Sukulentów nie wolno przelewać. W rejonach o bardziej łagodnym klimacie odporne na mróz gatunki sukulentów można trzymać w ogrodzie przez cały rok, ale powinny stać w ciepłym, osłoniętym zakątku, z dala od intensywnych zimowych opadów lub pod szklanym kloszem.

Sprawdzajmy, czy nie atakują ich mszyce, ślimaki, gąsienice bądź opuchlaki. Szkodniki ściągamy z roślin ręcznie, ale można też zastosować nicienie.

Delikatne rośliny jadalne

Ostatnio coraz więcej eksperymentuję z roślinami jadalnymi. Z powodzeniem zacząłem uprawiać szczawik bulwiasty i chobot bulwiasty (*Apios americana*) – sadzę je w donicach lub pod gołym niebem pod koniec maja lub na początku czerwca. Szczawik ma świetny smak pod koniec sezonu, ładne koniczynowate liście i kwitnie od końca sierpnia do początku września. Chobot to pnącze produkujące jadalne strączki. W ciągu jednego sezonu dorasta do ponad 1,8 m i ma karmazynowe kwiaty.

W uprawie nowych, a także ulubionych gatunków warzyw (takich, jak pomidor czy papryczki chili) chodzi o ogrodniczą radość – a dodatkowym plusem są plony. Delikatne rośliny jadalne potrzebują ciepła, więc jeśli nie dysponujesz szklarnią, niech najpierw rosną w ogrodzie zimowym lub na parapecie, aż zrobi się na tyle ciepło, że będzie je można przenieść do ogrodu.

Zapewnij im osłonięte, pełne słońca miejsce. Nie wolno ich przesuszyć i trzeba regularnie zasilać nawozem w płynie. Pomidory lubią żyzną glebę i beztorfowe podłoże uniwersalne. Regularnie je podlewaj i gdy zaczną kwitnąć, co siedem-dziesięć dni zasilaj je płynnym nawozem o wysokiej zawartości potasu.

Rośliny tropikalne

Pierwszą osobą, która rozbudziła moje zainteresowanie roślinami tropikalnymi, był Christopher Lloyd w Great Dixter. Spektakularne gatunki, takie jak kanny, wianeczniki koronowe i bananowce przenoszą nas w inne miejsce. Jaskrawe kwiaty kojarzą się z żywiołowym świętowaniem, a bujne liście ożywają podczas letniego deszczu.

Gatunki tropikalne mają bardzo zróżnicowane wymagania, ale generalnie lubią przepuszczalną, luźną i żyzną glebę. Zapewnij im osłonięte miejsce lub zasadź między zimozielonymi krzewami, które będą naturalną osłoną. Nie mam zbyt wiele miejsca na rośliny tropikalne, więc uprawiam je w doniczkach, łącząc je z sezonowymi kompozycjami lub wkopując na rabatę, aby dodać jej atrakcyjności.

Nie wszystkie rośliny tropikalne trzeba wykopywać i chować pod dachem na zimę. Paprocie drzewiaste, bananowce i palmy często trzeba tylko owinąć agrowłókniną, a inne gatunki zabezpieczyć poprzez nałożenie grubej warstwy ściółki nad korzeniami. Jeśli starannie dobierzesz gatunki, ograniczysz ilość dodatkowej pracy [w Polsce lepiej przenosić je na zimę do domu – red.].

Już same liście kanny wnoszą powiew egzotyki, jeszcze zanim pojawią się kwiaty

Szałwie kwitną w donicach i na rabatach aż do pierwszych mrozów

Delikatne byliny

Szałwie, dalie i inne byliny wrażliwe na mróz zapewniają nam piękne kolory aż do końca sezonu. Można je uprawiać w donicach, ale też doskonale wypełniają puste miejsca na rabatach. Sadzimy je po ostatnich przymrozkach późną wiosną do gleby zasilonej kompostem ogrodowym lub porządnie rozłożonym obornikiem.

Klimat ociepla się, więc zostawiam dalie w glebie przez zimę w suchym miejscu, ściółkując je przekompostowaną korą. Traktuję szałwie jak rośliny jednoroczne – pod koniec sezonu pobieram z nich sadzonki na nowe rośliny. Przechowuję je w szklarni, gdzie zabierają mniej miejsca, niż starsze egzemplarze. Rosnące w pojemnikach rośliny lekko odporne na mróz przestaw w osłonięte miejsce i owiń doniczki agrowłókniną lub jutą, aby zabezpieczyć korzenie.

eprasa.pl 33543092c6

Adam podpowiada, jak zabezpieczyć delikatne rośliny na zimę

■ **Poznaj lokalne warunki**. Uprawa delikatnych roślin w północno-wschodniej Szkocji będzie wyglądać zupełnie inaczej, niż w Kornwalii. Wpływ na odporność roślin ma też nadmierna wilgotność czy narażenie na częsty wiatr – dlatego koniecznie sprawdź, jakie warunki panują na twojej działce. Większość ogrodów ma swój własny mikroklimat – mogą być wyjątkowo dobrze osłonięte lub mroźne. Sprawdź też cechy gleby: czy jest przepuszczalna, czy ciężka, a może zimą jest ciągle podmokła i zimna? Wszystko to ma wpływ na funkcjonowanie delikatnych roślin. Podejmując decyzję, czy schować je pod dach czy zostawić pod chmurką, trzeba wziąć pod uwagę gatunek rośliny, stanowisko i lokalny klimat.

■ **Zacznij myśleć o zabezpieczaniu roślin** lub wniesieniu ich pod dach pod koniec września, zanim spadnie temperatura.

■ **Jeśli będziesz je przechowywać pod dachem**, wykop je z gruntu tuż przed przymrozkami i zostaw w postaci uśpionej w doniczkach. Pamiętaj, aby nie były narażone na mróz.

■ **Jeśli zostawisz je w gruncie,** jesienią wyściółkuj powierzchnię nad strefą korzeni. Zastosuj kompost ogrodowy, dobrze rozłożony obornik lub przekompostowaną korę – warstwa powinna mieć co najmniej pięć centymetrów. Dobrze sprawdzi się też słoma.

■ **W zimniejszych regionach** bezpieczniej jest przechować kłącza delikatnych roślin, takich jak begonie czy dalie, w miejscu nienarażonym na działanie mrozu, np. w szopie lub przylegającym do domu garażu. Osusz kłącza i co jakiś czas sprawdzaj, czy nie ma na nich oznak choroby i czy nie gniją.

■ **Przenieś delikatne krzewy i byliny** rosnące w donicach pod dach, np. do nienarażonej na działanie mrozu szklarni lub ogrodu zimowego.

■ **Zabezpiecz donice**, które są za duże, żeby je przenieść pod dach, kilkoma warstwami juty lub agrowłókniny.

■ **Utrzymuj przez zimę porządek w szklarni** – unikniesz problemów z chorobami grzybowymi i ataków szkodników. Sprawdzaj, czy nie pojawiają się opuchlaki truskawcowce, zwłaszcza w donicach z roślinami takimi jak fuksje czy begonie – mogą o tym świadczyć ponadgryzane brzegi liści.

■ **Późną wiosną zacznij hartować** delikatne rośliny, stopniowo aklimatyzując je do warunków zewnętrznych. Otwórz w ciągu dnia drzwi szklarni lub wystaw z niej rośliny na zewnątrz. Schowaj je tam z powrotem na noc.

■ **Zasadź je na zewnątrz** po ostatnich przymrozkach – zwykle pod koniec maja.

Przenieś eonium na zimę do szklarni, dodatkowo opatulając doniczki agrowłókniną

Wykop kłącza dalii – oczyść je z grubsza z ziemi i przechowaj w suchym miejscu, gdzie nie zagrozi im mróz

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 33543092c6

Udane lato

Wreszcie nadszedł lipiec! Niech to będzie miesiąc wart zapamiętania – dzięki naszym wskazówkom doczekasz się obfitych zbiorów, stylowo urządzisz ogród, przygotujesz kolację na świeżym powietrzu oraz zaprosisz rodzinę do wspólnych gier

34

Uprawa ziół z Montym
Jak uprawiać smaczne, aromatyczne zioła, które w mgnieniu oka poprawią smak każdej potrawy

40

Miejsce spotkań
Zainspiruj się tropikalnym ogrodem finalisty konkursu Ogrody Roku, Rossa Lee Harrisona, i stwórz własne miejsce do spotkań towarzyskich na świeżym powietrzu

44

Kolacja pod chmurką
Wykorzystaj pierwsze zbiory cukinii do przygotowania uczty pod gołym niebem według przepisu Rukmini Iyer

48

Zabawy w ogrodzie
Przewodnik po grach ogrodowych, które pozwolą ci w pełni wykorzystać słoneczną pogodę na wspólne zabawy z rodziną

ZDJĘCIA: BEANBAGBAZAAR; JASON INGRAM; DAVID LOFTUS

eprasa.pl 33543092c6

“Zioła są niezbędne w kuchni i można je uprawiać praktycznie wszędzie”

Monty zbiera rozmaryn, koper włoski, tymianek, oregano i inne zioła w Ogrodzie Ziołowym

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 3354309266

Niech żyją zioła

W każdym ogrodzie powinno znaleźć się miejsce na zioła, które dodają potrawom wspaniałego aromatu. Postępuj zgodnie z poradami **Monty'ego**, a zapewnisz sobie pyszne zbiory na cały rok

Jednym z bardzo brytyjskich aspektów uprawy roślin jadalnych jest skupienie się na warzywach. Uprawiamy je z dumą – i zwykle z powodzeniem – w większości ogrodów i na każdej działce w kraju. A jednak założę się, że więcej osób uprawia zioła, niż warzywa. Ci, którzy regularnie gotują, zawsze mają pod ręką świeże zioła – choćby jedną doniczkę pietruszki czy bazylii na parapecie. W bardzo wielu ogrodach domyślnie rośnie kilka gatunków ziół – zdrewniały krzaczek rozmarynu, rozrośnięta lawenda, szałwia albo szczypiorek, który dzielnie radzi sobie w jakimś niemożliwym zakątku.

Prawda jest taka, że zioła nie potrzebują rytualnej pielęgnacji, jakiej wymaga większość warzyw. Najczęściej świetnie czują się pozostawione w ziemi samym sobie i w warunkach, jakimi wzgardziłoby nawet najskromniejsze warzywo.

Uprawa ziół – i ogródki ziołowe – od bardzo dawna odgrywają w brytyjskim ogrodnictwie ważną rolę. Sasi dysponowali szeroką i szczegółową wiedzą na temat kulinarnego i medycznego zastosowania ziół (i podobnie, jak Chińczycy, nie oddzielaliby od siebie tych dwóch zastosowań, jak to robimy obecnie). Średniowieczne ogrody bazowały na ziołach, które wykorzystywano w kuchni i leczeniu. Co ciekawe, do XVIII w. wiele warzyw, których obecnie na pewno nie skategoryzowalibyśmy jako zioła, sadzono w dobrze zaopatrzonych ogrodach ziołowych.

Chyba najwspanialszym zachowanym reliktem istotności ogrodów ziołowych w Wielkiej Brytanii jest Chelsea Physic Garden, który założono (podobnie, jak pierwsze na świecie ogrody botaniczne w szesnastowiecznej Italii), aby zapewnić lekarzom możliwość zrozumienia, jak rosną i są ze sobą powiązane rośliny lecznicze. Dlatego zakrzyknijmy trzykrotne hurra na cześć ogrodów ziołowych – czas już, aby przywrócić im odpowiednio dużo miejsca i uwagi.

Czuję, że my, Brytyjczycy, bierzemy zioła za oczywistość, uprawiając miętę, może rozmaryn, może szałwię, lawendę i tymianek, ewentualnie strzyżone drzewko laurowe dla jego walorów dekoracyjnych. Nie ma w tym nic niecodziennego, ale uprawiamy je od niechcenia, bez entuzjazmu, który wkładamy w uprawę warzyw.

Zioła to podstawa. Kilka gatunków świeżych ziół ma podstawowe znaczenie w kuchni i można je uprawiać w prawie każdych warunkach: na parapecie, w donicach przy tylnym wejściu do domu, czy w pełnowymiarowym ogrodzie ziołowym z prawdziwego zdarzenia.

Większość ziół kiepsko czuje się w ciężkiej, gliniastej ziemi w Longmeadow w hrabstwie Herefordshire. Nie lubią tkwić całymi miesiącami w zimnej, mokrej glebie. Znoszą upały i mrozy, silne wiatry, a nawet ulewy, ale zimna, mokra, a jednocześnie żyzna gleba to dla nich zdecydowanie za dużo.

W szklarni uprawiaj z pomidorami bazylię, a zapewnisz sobie idealne połączenie smaków

Zioła, takie jak pietruszka można uprawiać w domu, a potem przesadzić do ogrodu pod koniec wiosny lub latem

Miejsce w słońcu

Rozmaryn, tymianek, szałwia i oregano uwielbiają, gdy jest mnóstwo słońca, niewiele składników odżywczych i bardzo przepuszczalna gleba. Dlatego najważniejsza zasada to znalezienie w ogrodzie najbardziej słonecznego zakątka i oddanie go im w posiadanie. W sytuacji idealnej mamy go tuż za tylnymi drzwiami – wychylamy się tylko za próg i zrywamy garść liści do następnego dania. Zioła muszą mieć słońce.

Rozmaryn żyje wiele lat, gdy zapewni mu się bardzo przepuszczalną glebę i mnóstwo słońca. Może osiągnąć rozmiary rozrośniętego krzewu lub pozostać schludnym krzaczkiem jak odmiana 'Miss Jessopp's Upright', która świetnie nadaje się do małych przestrzeni. Razem z nim uprawiamy oregano kreteńskie (*Origanum onites*) o zielonych liściach i majeranek, którego liście są złociste (*Origanum vulgare*) 'Aureum'. Czym się od siebie różnią? Oregano botaniczne zwykle znane jest w Wielkiej Brytanii jako majeranek, a w regionie śródziemnomorskim jako oregano.

Szałwia adaptuje się nieco słabiej od rozmarynu, co oznacza, że wiosną trzeba zachować się bezlitośnie i mocno ją przyciąć. Niestety jest to równoznaczne z utratą jej ślicznych kwiatów. Pobranie sadzonek późnym latem zapewnia nowe

eprasa.pl 33543092c6

Przy odpowiednim planowaniu można cieszyć się zbiorami ziół przez cały rok

„Uważam, że spory pęczek ziół to tyle, ile jesteśmy w stanie złapać jedną ręką"

krzaczki. Starsze rośliny mają silną tendencję do drewnienia – co ładnie wygląda, ale nie jest najlepsze z punktu widzenia zastosowań kuchennych. Chcemy mieć świeże młode liście – dużo liści (moim zdaniem najlepsza w kuchni jest szałwia lawendolistna – *Salvia lavandulifolia*).

Kilka gatunków ziół można uprawiać w cieniu, choć rosną znacznie lepiej, gdy są wystawione na działanie promieni słonecznych przez co najmniej trzy godziny dziennie. Szczaw, który jest czymś pomiędzy warzywem a ziołem, dobrze czuje się w cieniu, o ile nie jest za sucho. Ma bardzo metaliczny, ostry smak, który doskonale komponuje się z jajkami. Mięta urośnie prawie wszędzie, ale nigdy nie pozwoliłbym jej rosnąć swobodnie na rabacie, bo jest bardzo inwazyjna i jeśli tylko wymknie się spod kontroli, nikt jej nie opanuje.

Kolendra akceptuje pewną ilość cienia – podobnie jak szczypiorek. Lubczyk o liściach o smaku selera naciowego jest energicznym ziołem zielnym, odnajdującym się prawie w każdych warunkach. Arcydzięgiel to kolejne duże zioło przystosowane do życia w cieniu, o ile jest odpo-

Ze świeżej bazylii Monty robi pesto, które można zamrozić na później

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

Jedną z przyjemności w życiu jest zebranie koszyka ziół, które późnią dodają smaku potrawom

wiednio wilgotno. Pietruszka toleruje sporą ilość cienia, jeśli ma dobrą, żyzną glebę. Nie wolno jednak sadzić jej zbyt gęsto – najlepiej w odstępach co 15 cm.

Uprawiam jej tyle, aby móc zbierać liście przez 365 dni w roku – zwykle w ilościach hurtowych, choć nieco oszczędniej w okolicy marca. Uważam, że spory pęczek ziół to tyle, ile jesteśmy maksymalnie w stanie złapać jedną ręką, ale zwykle zbieram zioła na koszyki.

Jakość jest dobra, ale jakość połączona z ilością jeszcze lepsza. Przeraża mnie przesadna oszczędność, z jaką traktuje się zioła – te wszystkie wątłe niewielkie rośliny w plastikowych doniczkach, przebrane za pietruszkę czy bazylię. Zioła wymagają rozmachu – zarówno pod względem liczby uprawianych egzemplarzy, jak i ilości zbiorów. Prawie wszystkie zioła można łatwo uprawiać z nasion czy sadzonek – to proste, a koszty są nikłe. Taka uprawa zależy raczej od stanu umysłu niż konta bankowego.

“Zioła wymagają rozmachu – również pod względem liczby uprawianych egzemplarzy.”

Używamy dużo bazylii – głównie do pesto, które świetnie się mrozi. W sezonie świeże pomidory zawsze zyskują na dodatku liści bazylii. Sieję jej nasiona w marcu i kwietniu – można ją przesadzić do ogrodu po ostatnich przymrozkach.

Co roku uprawiam część bazylii pod chmurką i prawie co roku tego żałuję. Bazylia wymaga trzech elementów: ciepła, wody i dobrej gleby. Dwa ostatnie z nich jestem w stanie zagwarantować, ale zapewnienie ciepła w ogrodzie leży poza moimi kompetencjami, natomiast gwarantuje je szklarnia.

Warto postarać się zapewnić ziołom najlepsze możliwe warunki wzrostu, bo odwdzięczą się liśćmi wysokiej jakości i w dużej ilości – będziecie je z radością wykorzystywać codziennie.

eprasa.pl 33543092c6

Wybór Monty'ego: zioła na słońce i do cienia

TRZY NAJLEPSZE GATUNKI ZIÓŁ DO CIENIA

Te pełne aromatu zioła nie muszą rosnąć w pełnym słońcu – wymagają żyznej gleby i sporej wilgotności

Szczypiorek

Jest dekoracyjny i smakowity – liście i kwiaty lekko smakują cebulką.
UPRAWA Siej nasiona wiosną lub dziel kępy jesienią
ZBIORY Liście i kwitnące pędy (u podstawy)

Pietruszka

Liście pietruszki to nie tylko dekoracja – dodają smaku sałatkom i daniom z makaronem.
UPRAWA Siejemy tę dwuletnią roślinę sukcesywnie
ZBIORY Dojrzałe liście – pojedynczo

Mięta

Dostępne są odmiany o wielu aromatach – ta bylina szybko się rozprzestrzenia, więc najlepiej uprawiać ją w pojemniku.
UPRAWA Pobieramy sadzonki od wiosny do jesieni
ZBIORY Od maja do listopada

TRZY NAJLEPSZE GATUNKI ZIÓŁ DO SŁOŃCA

Jak większość ziół, te trzy gatunki również lubią ciepło i słońce

Rozmaryn

Rozmaryn żyje wiele lat, gdy zapewni mu się bardzo przepuszczalną glebę i mnóstwo słońca.
UPRAWA Latem pobierz sadzonki
ZBIORY Liście i kwitnące pędy

Tymianek

Tymianek lubi słabą glebę i dużo słońca. Uprawiając go w doniczce, zastosuj przepuszczalne podłoże.
UPRAWA Z nasion lub przez podział
ZBIORY Gałązki przez cały sezon

Bazylia

Uprawiamy w żyznej, wilgotnej glebie, w ciepłym, słonecznym miejscu.
UPRAWA Wiosną siejemy nasiona pod osłoną
ZBIORY Wierzchołki pędów, aby krzaczki się zagęszczały

POSŁUCHAJ, jak Monty opowiada, jak uzyskać własne plony na **www.GardenersWorld.com/podcast**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

Ross Lee Harrison zamienił niepozorny skrawek trawnika w stylową, klimatyczną przystań

eprasa.pl 3354

Gardens of the Year
COMPETITION 2023

INSPIRUJĄCE OGRODY FINALISTÓW

Poranek na wschodzie

Ross Lee Harrison nie tylko odmienił swój ogród – jego ogród odmienił mu życie. Dowiedz się, jak to się stało

ZDJĘCIA NEIL HEPWORTH **TEKST** ADAM DUXBURY

Ross Lee Harrison, Suffolk

„Myślę, iż mogę śmiało powiedzieć, że rośliny i ogrodnictwo uratowały mi życie"

Finaliści naszego konkursu Ogrody Roku często dzielą się historiami o tym, jak przekształcili zaniedbane, niekochane lub po prostu mało inspirujące ogrody, tworząc w ich miejscu piękne i osobiste raje. Jednak nieczęsto spotykamy uczestnika, który w wyniku tego procesu również uległ głębokiej przemianie. Ross Lee Harrison zajął się nieciekawym ogrodem za domem i bez wcześniejszego doświadczenia stworzył wyjątkową przestrzeń, w której mógł znów się skupić na życiu i zrelaksować się z przyjaciółmi i rodziną.

Jak wyglądał ogród, kiedy tu się wprowadziłeś?

To był tylko trawnik z kostką brukową i szopa. Początkowo miałem mały basen przy kulistej fontannie, ale nie korzystaliśmy z niego, bo było za zimno. Trawa wymarzła w tym miejscu, więc mama zasugerowała, aby posadzić coś innego, zamiast ponownie zakładać trawnik. Posłuchałem jej rady i 10 miesięcy później zniknęła cała trawa, a zamiast tego wszędzie posadziłem rośliny.

Zacząłem od dużych roślin na zewnątrz i stopniowo dodawałem ich więcej, tworząc efekt falowania w kierunku środka. Poprowadziłem ścieżkę przez ogród, aby stworzyć wrażenie podróży. Ogród jest skierowany na wschód, a jego części zaprojektowano tak, aby podążały za słońcem tak, że są oświetlane porannym, południowym i wieczornym światłem słonecznym.

Na początku wymagało to wiele wysiłku, lecz większość ciężkiej pracy wykonano w ciągu pierwszych 10 miesięcy, a potem z biegiem lat dodałem więcej elementów, takich jak ogród skalny i wiele innych roślin.

Czy interesowałeś się wcześniej ogrodnictwem?

Kiedy zaczynałem, nie miałem zielonego pojęcia o ogrodnictwie. Myślałem, że hortensja

1 Soczyste liście rosnące na i wokół eleganckiej pergoli zapewniają prywatność i cień

2 Stylowe elementy przyciągają wzrok do ukrytych zakątków, sprawiając, że ogród wydaje się znacznie większy, niż jest w rzeczywistości

3 Wydzielone strefy zostały zaprojektowane tak, aby łapać słońce w różnych porach dnia, dzięki czemu zawsze jest miejsce na odpoczynek

Plan ogrodu

WYMIARY: 10 m x 6 m

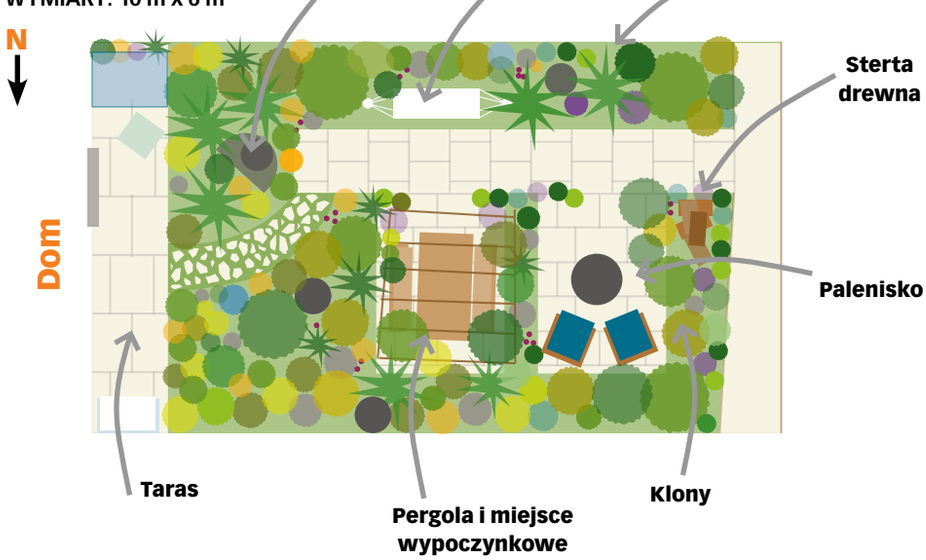

eprasa.pl 33543092c6

to roślina rabatowa, a kiedy zapadła w sen zimowy, myślałem, że padła – tak mało wtedy wiedziałem!

Zanim tu zamieszkałem, przez dziesięć lat byłem bezdomny, a potem otrzymałem pomoc od organizacji charytatywnej, aby zapewnić sobie mieszkanie. To był w zasadzie mój pierwszy dom. Wcześniej nigdy tak naprawdę nie myślałem o roślinach, ani o ogrodnictwie, ale odkąd stworzyłem ten ogród, stało się to moją pasją. Wcześniej nie byłem w zbyt dobrym stanie, lecz rośliny całkowicie zmieniły moje spojrzenie i sposób myślenia. Myślę, iż mogę śmiało powiedzieć, że rośliny i ogrodnictwo uratowały mi życie. Wcześniej nie wiedziałem, w czym jestem dobry i nie miałem celu, a teraz dzięki temu naprawdę się skupiłem.

Mniej więcej w tym samym czasie, moja mama bardziej zainteresowała się roślinami i obecnie jej ogród wygląda przepięknie. To była świetna wspólna podróż. Kiedy pojechaliśmy po rośliny, które teraz widzicie, zabraliśmy je do mego małego auta (Minicooper), a moja mama na siedzeniu pasażera była otoczona liśćmi!

Jakie były twoje główne stylistyczne inspiracje w ogrodzie?

Wiedziałem, że bardziej pociągał mnie tropikalny wygląd. Uświadomiłem sobie, że lubię prawdziwą mieszankę roślin i uwielbiam eksperymentować z różnymi teksturami i kolorami, lecz ogólnie głównym motywem stylu jest „zen". Myślę, że tak można by go nazwać.

Zawsze trudno mi opisać, jak stworzyłem ogród – on powstał w drodze eksperymentów. Wszystko to powstało poprzez dodanie roślin i późniejsze przenoszenie rzeczy, ale zawsze z myślą o wpływach Wschodu.

2

3

eprasa.pl 33543092c6

“Cukinia to chyba moje ulubione warzywo; jest tak wiele sposobów na to, by cieszyć się jej smakiem – na przykład w moim sprawdzonym daniu, idealnym do przyrządzenia w środku tygodnia. Jest proste i smaczne”

Mało miejsca, dużo smaku

Początek lata jest w ogrodzie okresem obfitości. Wykorzystaj nadmiar cukinii do szybkiego przyrządzenia prostych dań, takich jak to z makaronem według przepisu Rukmini Iyer

To czas, kiedy w ogrodzie wiele się dzieje – młode cukinie z podłużnymi, żółtymi kwiatami rosną w zastraszającym tempie, jest dużo marchwi oraz pomidorów gotowych do zbioru, pojawiają się pierwsze papryki – jeśli udało ci się odpowiednio wcześnie je wysiać.

Cukinia to chyba moje ulubione warzywo; jest tak wiele sposobów na to, by cieszyć się jej smakiem, na przykład: nadziewając jej kwiaty ricottą, które po zanurzeniu w cieście na tempurę smaży się w głębokim tłuszczu; krojąc ją w cienkie plasterki, z których przyrządza się sałatkę z dodatkiem parmezanu i cytryny; opiekając grubsze plastry na grillu, które następnie podaje się okraszone oliwą, z dodatkiem mięty. Jeśli trafi ci się przerośnięty okaz, zignoruj zwolenników ciasta z cukinią i wykorzystaj go do upieczenia muffinów z dodatkiem sera halloumi i chili.

W tym miesiącu proponuję przepis na moje sprawdzone danie na obiad, idealne do przyrządzenia w ciągu tygodnia – cukinia podsmażana z chili, czosnkiem i masłem, następnie wymieszana z makaronem linguine oraz orzeszkami pinii, przyprawiona sokiem z cytryny i podana z hojną ilością parmezanu. Proste i niebywale smaczne.

ZDJĘCIA: DAVID LOFTUS
RUKMINI'S RAISED BED COURTESY OF QUICKCROP

prasa.pl 3354309 2c6

epmsa.pl 3354309266

Makaron z cukinią, orzeszkami pinii i chili

Prosty do przyrządzenia na obiad w dzień powszedni oraz wystarczająco elegancki do podania na wystawną kolację. Sekretem jest próbowanie cukinii w trakcie smażenia, aby odpowiednio doprawić ją do smaku solą i sokiem z cytryny.

LICZBA PORCJI: 2
PRZYGOTOWANIE: 10 min
PRZYRZĄDZANIE: 15 min

SKŁADNIKI

- 200 g makaronu linguine
- 2 duże lub 3 średniej wielkości cukinie, starte
- 1 łyżka masła
- 1 łyżka oliwy
- 2 ząbki czosnku, starte
- 1 czerwona papryczka chili, pozbawiona pestek i posiekana
- Sól morska w płatkach
- 50 g orzeszków pinii
- 40 g parmezanu
- Sok z ½ cytryny

PRZYGOTOWANIE

1. Doprowadź garnek osolonej wody do wrzenia, dodaj makaron i gotuj przez 10 minut lub zgodnie z instrukcją na opakowaniu, powinien być al dente.
2. W międzyczasie przełóż startą cukinię na czystą ściereczkę kuchenną i nad miską odciśnij z niej jak najwięcej wody. Na dużej patelni rozgrzej masło, a kiedy zacznie się pienić dodaj oliwę, czosnek i chili. Smaż na dużym ogniu przez 30 sekund, po czym dodaj cukinię i dużą szczyptę soli.
3. Zmniejsz ogień na średni i smaż cukinię przez 5-6 minut, od czasu do czasu mieszając. W międzyczasie na suchej patelni podpraż orzeszki pinii, aż się zrumienią.
4. Odcedź makaron, zachowując kubek wody z gotowania, po czym przełóż go z powrotem do garnka. Dodaj cukinię, 30 g parmezanu, trochę soku z cytryny, dużą szczyptę soli i porządnie wszystko wymieszaj; w razie potrzeby dodaj trochę wody z gotowania makronu, tak by sos miał kremową konsystencję. Posmakuj i ewentualnie dodaj więcej soli i soku z cytryny według swoich preferencji. Podawaj na ciepło, posypane orzeszkami pinii i pozostałym parmezanem.

eprasa.pl 33543092c6

Więcej smaków z ogrodu

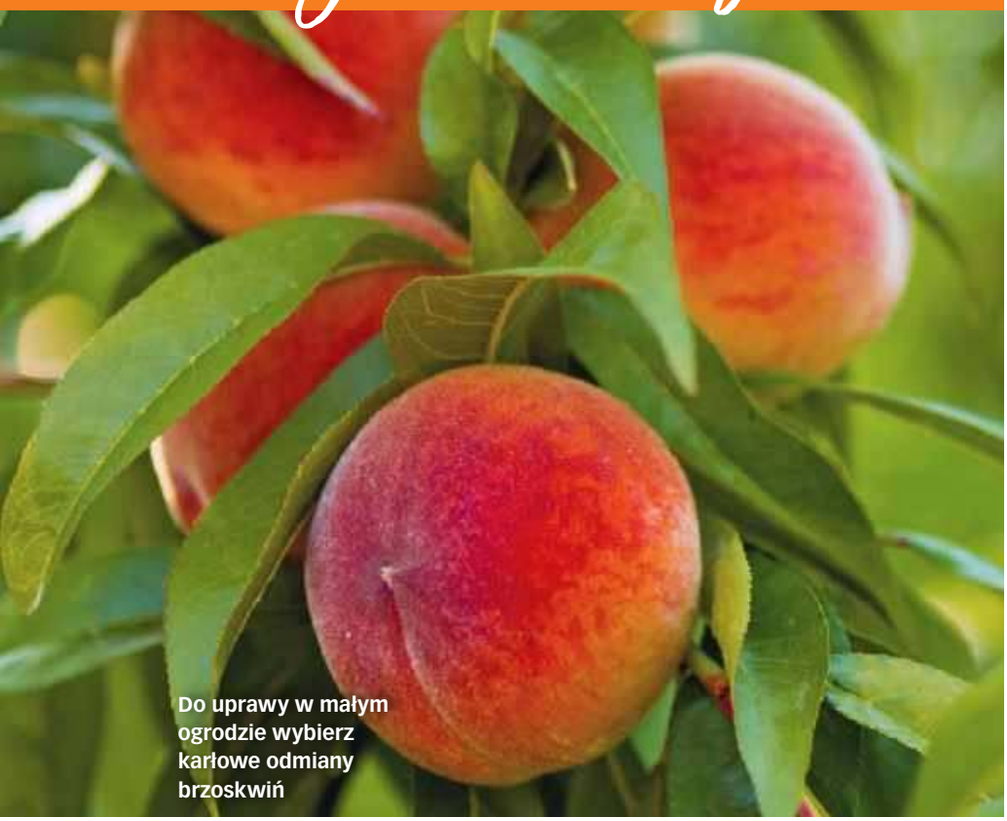

Do uprawy w małym ogrodzie wybierz karłowe odmiany brzoskwiń

Jeśli masz w ogrodzie nasłoneczniony płot o wystawie południowej, być może udało ci się już zebrać pierwsze brzoskwinie (moim marzeniem jest uprawianie ich w oranżerii w stylu wiktoriańskim, jak te w Zaginionych Ogrodach Heliganu). Smakują wybornie szybko podpieczone na grillu i podane jako deser z dodatkiem ricotty, miodu i orzechów laskowych lub w sałatce z fetą, liśćmi sałat z ogrodu i wyrazistym w smaku dressingiem na bazie soku z cytryny.

Truskawki cudownie łączą się z masą migdałową frangipane i wyśmienicie smakują w prostym cieście migdałowym z owocami. Albo spróbuj – według propozycji pisarki kulinarnej Niki Segnit – bezy Pavlovej z orzechów laskowych przybranej świeżymi truskawkami, polanej sosem karmelowym i posypanej posiekanymi, prażonymi orzechami. Dla mnie truskawki w gorzkiej czekoladzie nigdy nie wyszły z mody – chcąc przygotować błyskawiczny deser użyj schłodzonych owoców, dzięki temu czekolada zastygnie już po kilku minutach w lodówce.

Dodaj rukiew wodną do kanapki na bazie pszennego chleba grubo posmarowanego masłem, z cienkimi plastrami rostbefu lub – w wersji roślinnej – ze smażonymi z czosnkiem pieczarkami portobello. Albo zrób dużą porcję zbożowej sałatki z pieczoną dynią piżmową, kaszą jęczmienną i pestkami granatu oraz posiekaną rukwią, która będzie idealną zieloną bazą.

Od czego zacząć

■ **Marchew** Kontynuuj wysiew późnych odmian marchwi wprost do gruntu lub do głębokich skrzynek. Siej nasiona w rzędach, przykryj lekko ziemią, a gdy siewki wzejdą – przerwij je, zostawiając między nimi odległość 2-4 cm. Jeśli chcesz uzyskać większe korzenie, przerwij ponownie po 3-4 tygodniach, pozostawiając odległość 4-8 cm. Zauważyłam, że to już ostatni moment, kiedy mogę sobie pozwolić na wysiew marchwi.

■ **Buraki korzeniowe** To również ostatnia szansa na ich wysiew. Siej nasiona w płytkich rowkach o głębokości 2 cm, w odstępach co 15 cm lub umieść 4-5 nasion w dołkach w rostawie co 15 cm, aby rosły w pęczkach, rozpychając się, dzięki czemu otrzymasz wiązki małych korzeni.

■ **Burak liściowy** To bardzo łatwe w uprawie warzywo. Siej nasiona w rowkach o głębokości 2 cm, oddalonych od siebie o 40 cm. Burak liściowy będzie dobrze rósł na grządkach lub w pojemnikach i – podobnie jak w przypadku buraka korzeniowego – możesz go także wysiać do multiplatów, jeśli chcesz uprawiać tę roślinę na cięte listki.

Marchewki można z powodzeniem uprawiać w pojemnikach, należy tylko się upewnić, że są wystarczająco głębokie dla rozwoju korzeni

ZDJĘCIA: GETTY/ADYNA; DAVID LOFTUS

eprasa.pl 33543092c6

Gry i zabawy na świeżym powietrzu

Latem ogród staje się przedłużeniem domu, miejscem odpoczynku, spożywania posiłków i zabawy. Gry ogrodowe umilą czas spędzony na świeżym powietrzu podczas niedzielnego popołudnia z rodziną, czy spotkania z przyjaciółmi. Do wyboru jest mnóstwo akcesoriów, z których mogą korzystać dzieci i dorośli. To doskonała okazja do integracji i aktywności fizycznej, która odciągnie dzieci od ekranów i monitorów. Wszystkie wybrane propozycje mają proste zasady, wytrzymałe elementy i są przyjazne dla środowiska. Ogród zaprasza do zabawy!

▶ Gra kółko i krzyżyk
109,90 zł
www.smart-deco.pl

Klasyczna gra dla dwojga, tym razem w wydaniu ogrodowym. Nie wymaga montażu i można w nią grać na trawniku. Opakowanie zawiera: 5 drewnianych kółek, 5 drewnianych krzyżyków i planszę z jutowego sznurka. Plansza ma wymiary ok. 120 cm x 112 cm.

◀ Duże bierki
165 zł
www.najtanszy-sport.pl

Duża wersja popularnej gry przeznaczona do zabawy na świeżym powietrzu w ogrodzie, na plaży lub w parku. Zestaw składa się z 25 patyków Mikado o średnicy 1,4 cm i długości 95 cm, wykonanych z wysokiej jakości drewna sosnowego.

eprasa.pl 33543092c6

◀ Kule do gry w bule

150 zł
www.ss24.pl

Bule to bardzo popularna we Francji zręcznościowa gra towarzyska. Polega na rzucaniu z wytyczonego okręgu metalowych kul. Zainteresowanie grą w bule stale rośnie także w Polsce. Rozgrywkę można przeprowadzić na każdej płaskiej powierzchni, umożliwiającej swobodną grę (trawa, asfalt, parkiet).

▶ Rzucanie do celu

124,50 zł
www.zielonezabawki.pl

Potrzebujesz dokładnych rzutów, aby zwyciężyć tę rozgrywkę! Gra rzucanie do celu wykonana została z drewna, woreczki zaś są materiałowe i mają miękkie wypełnienie. Gra dedykowana jest dzieciom powyżej 4. roku życia. Do wspólnej zabawy może przystąpić od 2 do 6 graczy.

◀ Minigolf dla dzieci

199,00 zł
www.zielonezabawki.pl

Pierwszy zdobyty dołek zawsze smakuje najlepiej! Zestaw do gry w minigolfa dla dzieci to pomysł na zabawę zręcznościową, w którą można się wciągnąć dosłownie wszędzie! Małych golfistów dopinguje uroczy krecik, który wychyla główkę z dołka oraz macha łapkami, gdy piłka uderza w rampę kretowiska i wpada do dołka.

▶ Mölkky w drewnianej skrzynce

249,95 zł
www.rebel.pl

Mölkky to gra, której prostota czyni ją atrakcyjną dla osób w każdym wieku. W swojej kolejce zawodnicy rzucają drewnianym zbijakiem, tak aby wywrócić nim upatrzone wcześniej, ponumerowane kręgle. Celem jest uzbieranie dokładnie 50 punktów.

eprasa.pl 33543092c6

◀ Drewniana wieża z klocków

394,99 zł
www.maliciekawscy.pl

Drewniana wieża z klocków w rozmiarze XL to fantastyczna gra zręcznościowa dla całej rodziny. Zabawa polega na tym, aby wyjmować klocki w taki sposób, by nie zburzyć wieży. O tym, jakiego koloru klocek należy wyjąć, decyduje rzut kostką. Świetna zabawa dla dzieci już od 4 roku życia.

▲ Terenowa gra zręcznościowa Waboba Voli

124,99 zł
www.sportsquare.eu

Odkryj popularną grę w badmintona na nowo! Voli to pełna akcji gra na kemping, do parku, na podwórko i plażę. Dzięki dużej powierzchni paletki i aerodynamicznej lotce możecie grać w dużej odległości od siebie. Lotka wykonana jest z miękkiej gumy i piór, dzięki czemu możesz odbijać ją również nogą, kolanem czy ręką!

◀ Drewniana gra ogrodowa w rzucanie do celu

105,90 zł
www.superwnetrze.pl

Drewniana gra w rzucanie do celu spodoba się zarówno dzieciom, jak i dorosłym. Sprawdzi się znakomicie podczas pikników, imprez na trawniku lub innych spotkań na świeżym powietrzu. Pozwala wyćwiczyć koordynację ręka-oko. Zestaw do gry jest kompaktowy i lekki, co ułatwia jego transport i przechowywanie.

▶ Wieża Froebel

319,00 zł
www.hoplik.pl

Wieża Froebla to stworzona głównie z drewna gra zespołowa przeznaczona dla 2 do 12 graczy. Aby osiągnąć cel należy zbudować wieżę z 6 drewnianych klocków. Podczas gry każdy z graczy trzyma w ręku co najmniej jeden sznurek i próbuje wraz z innymi graczami skoordynować metalowy hak.

▲ Zestaw do krykieta

489,00 zł
www.sportbazar.pl

Zestaw do gry w krokieta dla 4 osób. Komplet zawiera 4 młotki, 4 różnokolorowe kule, 2 słupki oraz 10 stalowych bramek koloru żółtego. Drewniane elementy zostały zabezpieczone nietoksycznym lakierem. Nadaje się do użytku dla dzieci powyżej 3 roku życia.

▶ Drewniane szachy XL

329,99 zł
www.maliciekawscy.pl

Szachy od lat cieszą się niesłabnącą popularnością, dlatego, że wymagają logicznego myślenia, a każda rozgrywka jest inna. A co powiesz na ich odsłonę w rozmiarze XL? Możesz wciąż grać w nie w domu, ale także bez trudu zabrać do ogrodu. Planszę o wymiarach 90 x 90 cm mocuje się do podłoża za pomocą 4 kołeczków.

eprasa.pl 33543092c6

CZĘŚĆ 2

Ogród w pojemnikach

Lucy Bellamy kontynuuje swój poradnik dotyczący prowadzenia całorocznego ogrodu w donicach: pokazuje, jakie rośliny trzeba teraz zasadzić i jak zmaksymalizować atrakcyjność letnich kompozycji w pojemnikach

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Wyobraź sobie ogród w donicach, który zmienia się przez cały rok: wiosną spomiędzy wczesnych kwiatów wychylają się kwiaty roślin cebulowych, latem między kwiatami krążą owady zapylające, a wspaniałe jesienne kolory ustępują miejsca małym, jaskrawym kwiatom zimy.

Ogród w donicach to świetna opcja, jeśli nie dysponujesz miejscem lub kawałkiem ziemi – wybierając rośliny, które są atrakcyjne przez cały rok, nadają się do uprawy z nasion lub niezawodnie pojawiają się rok w rok, zmniejszysz też swój ślad węglowy, używając mniej podłoża w workach, wody i plastikowych doniczek.

Jeśli pierwsza część mojego poradnika z marcowego numeru GW zainspirowała cię do stworzenia całorocznego ogródka w donicach, masz już sześć roślin potrzebnych do wykonania letnio-jesiennej kompozycji. Jeśli nie – nie martw się, masz dość czasu, aby zacząć od początku.

Jakie rośliny wybrać

Pokazane tu rośliny zapewnią barwy przez całe miesiące: jaskrawe kwiaty, eleganckie trawy i kolorowe jesienne liście. Jeśli zasadzisz je teraz, jesienią będą wyglądać mniej więcej tak:

1 x dalia (*Dahlia*) 'Downham Royal'
Kwiaty VII-XI
Wysokość x szerokość
90 cm x 40 cm

1 x szałwia drobnolistna
(*Salvia microphylla*)
'Delice Aquamarine'
K VI-XI
W x S 70 cm x 40 cm

1 x tulbagia fioletowa
(*Tulbaghia violacea*)
K IV-IX
W x S 50 cm x 15 cm

2 x perłówka wyniosła
(*Melica altissima*) 'Alba'
K V-VI
W x S 90 cm x 60 cm

3 x cyklamen bluszczolistny
(*Cyclamen hederifolium*)
K IX-XI
W x S 10 cm x 15 cm

1 x świdośliwa Lamarcka
(*Amelanchier lamarckii*)
K III-IV
W x S 10 m x 6 m

1 x pięciornik Thurbera
(*Potentilla thurberi*)
'Monarch's Velvet'
K VI-VIII
W x S 60 cm x 50 cm

2 x (lub więcej) ośmiał większy
(*Cerinthe major*)
'Purpurascens'
(tu samosiejka w żwirze)
Siew III-IV lub VIII-IX
K V-IX
W x S 60 cm x 40 cm

Wybierz duże, mrozoodporne donice, które nie popękają zimą

Letnie prace w ogrodzie w donicach

Niektóre rośliny są piękne przez cały rok, a inne zmieniają się niekorzystnie z upływem czasu. Ogrody w donicach mają tę zaletę, że gdy roślina nie wygląda już najlepiej, można ją wymienić, nie burząc całości kompozycji.

■ **Jeśli zacząłeś** tworzyć ogródek w donicach po przeczytaniu pierwszej części mojego poradnika w marcu, masz już świdośliwę, perłówkę, *Correa reflexa*, szałwię 'Delice Aquamarine', tulbagię i ośmiał. Ale jeśli nie, zasadź je teraz do dużych doniczek wypełnionych beztorfowym podłożem.

■ **Zasadź pięciornik** 'Monarch's Velvet' i szałwię do indywidualnych doniczek, luzując brzegi bryły korzeniowej i używając podłoża składającego się z równych części beztorfowej ziemi uniwersalnej i żwiru. Na powierzchnię podłoża nałóż warstwę żwiru, aby ograniczyć parowanie.

■ **Wybierz proso** dla każdej dalii i zasadź tak utworzone pary roślin do oddzielnych doniczek, blisko brzegów, aby rozrastając się, ładnie się połączyły.

Staraj się uzyskać kompozycję o ładnym kształcie – w razie potrzeby podłóż pod donice cegły, aby mogły stać wyżej

■ **Zasadź** w równych odstępach trzy cyklameny w beztorfowej ziemi uniwersalnej w płytkiej donicy.

■ **Ustawiając donice** jedna przy drugiej, buduj warstwy kolorów, tekstur i kształtów. Zbadaj, jak rośliny prezentują się razem. Lubię różnicować wysokość roślin w stojących obok siebie donicach i zestawiam bardziej zwarte rośliny z gatunkami o zwiewnym i lekkim charakterze. Pod większe donice stojące z tyłu można podłożyć cegły, aby było je lepiej widać.

■ **Porządnie podlej** wszystkie donice, używając pełnych konewek wody.

eprasa.pl 33543092c6

Regularnie zasilaj rośliny – kwiatów powinno być tyle, aby wystarczyło i do wazonu

Jak pielęgnować rośliny w donicach do jesieni

■ **Zmniejsz parowanie wody**, używając dużych donic i nakładając na powierzchnię podłoża warstwę żwiru ogrodniczego oraz ustawiając donice w grupy tworzące chłodniejszy mikroklimat. Wszystko to pomoże ograniczyć podlewanie do minimum, ale i tak latem trzeba podlać każdą donicę dwa-trzy razy w tygodniu, a dalie nawet raz dziennie w czasie upałów i suszy.

■ **Zasilaj co tydzień** ekologicznym płynnym nawozem do pomidorów, aby pobudzić rośliny do kwitnienia. Zakończ zasilanie we wrześniu, aby wzmocniły się na zimę.

■ **Zapobiegaj niszczeniu pąków, kwiatów i liści dalii przez skorki** – włóż do pustej doniczki słomę i załóż ją do góry nogami na tyczkę wstawioną do donicy z daliami. Skorki zamieszkają w słomie – trzeba będzie codziennie je wysypywać z dala od donic.

■ **Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty dalii**, aby pobudzić rośliny do kwitnienia aż do pierwszych przymrozków.

■ **Zbieraj nasiona** z ośmiałów, bo uzyskane z nich rośliny będą wyglądać jak roślina mateczna. Zbierz grube, czarne nasiona jesienią i przechowuj je w papierowej kopercie aż do wiosennej pory siewu.

■ **Pod koniec lata zamów rośliny cebulowe:** krokusy, przebiśniegi i kosaćce żyłkowane (*Iris reticulata*) – będą gotowe na część trzecią tego poradnika, która ukaże się w numerze listopadowym GW.

Dalie kwitną do pierwszych mrozów, jeśli usuwamy im przekwitłe kwiaty

eprasa.pl 33543092c6

Pomysł na ogród

Ogrody pokazowe prezentowane na wystawach ogrodniczych są świetnym miejscem do zbierania pomysłów i inspiracji, które można wykorzystać w swoim ogrodzie. Najnowsze trendy najczęściej nawiązują do sytuacji związanej ze zmianą klimatu i promują przyjazne dla środowiska praktyki, takie jak zbieranie wody deszczowej, nasadzenia przyjazne zapylaczom, siedliska dla dzikich zwierząt i ekologiczne oraz pochodzące z recyklingu materiały. Często też zwracają uwagę na ważne aspekty społeczne, zdrowotne i budowanie więzi międzyludzkich lub proponują oderwanie od rzeczywistości i skok w świat fantazji.

Wystawa Bord Bia Bloom w Dublinie jest miejscem, gdzie każdy miłośnik ogrodów i ochrony środowiska znajdzie coś dla siebie – oto pięć nagrodzonych projektów ogrodów z ubiegłorocznej edycji tej wystawy.

TEKST I ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

Miejski deszczowy przedogródek

Ogród: Citroën Power of One
Projekt: Nicola Haines
Złoty medal w kategorii Średni Ogród Pokazowy

Barwy: zielony, niebieski, żółty
Rośliny: sosna kosodrzewina (*Pinus mugo*), baptysja (*Baptisia*) 'Lemon Meringue', kostrzewa sina (*Festuca glauca*) 'Intense Blue', tawlina jarzębolistna (*Sorbaria sorbifolia*) 'Sem', bodziszek (*Geranium*) 'Rozanne', kosaciec żółty (*Iris pseudacorus*)
Materiały (pochodzące z recyklingu): samochodowe siedzenia ze starego modelu Citroëna, potłuczona porcelana, cegły, corten

Ten bujnie obsadzony przedogródek, bezpośrednio sąsiadujący z ulicą, zachęca do praktykowania działań, które wymusza na nas zmiana klimatu. Systemy użyte w projekcie wpływają pozytywnie na środowisko i pomagają efektywnie, a przy tym atrakcyjnie wykorzystać przestrzeń przydomową, która oprócz funkcji użytkowej ma być przyjazna zapylaczom i stawić czoła suszom oraz skutkom zanieczyszczeń.

Priorytetem w tym ogrodzie jest zbieranie wody deszczowej. Woda spływająca z dachu jest magazynowana w dużych, ozdobnych pojemnikach i odprowadzana do niewielkiego stawu retencyjnego przed budynkiem. To rozwiązanie pozwala uniknąć szybkiego odpływu wody deszczowej do kanalizacji, a dodatkowo jej dźwięk relaksuje i przynosi ulgę w ulicznym hałasie. Bujne nasadzenia obejmują strefę w półcieniu oraz rośliny tolerujące suche i słoneczne stanowiska, natomiast brzegi stawu retencyjnego obsadzone są roślinami wodnymi i bagiennymi. Zielony dach z odpornego na suszę rozchodnika (*Sedum reflexum*) pozytywnie wpływa na jakość powietrza i zapewnia pożywienie dla owadów zapylających. Ogromne, okrągłe hotele dla owadów umieszczone wertykalnie przy budynku dbają o komfort najmniejszych mieszkańców ogrodu. Podjazd i taras zbudowane są z różnorodnych materiałów pochodzących z recyklingu. Tworzą one artystyczną mozaikę ze starych cegieł, kamieni, szklanych butelek, potłuczonej ceramiki czy zardzewiałych szyn. Ten alternatywny miejski ogród przed domem pokazuje jak ogród i świadomy wybór ekologicznego samochodu mogą pomóc pozytywnie wpłynąć na środowisko.

eprasa.pl 33543092c6

Tradycja i nowoczesność

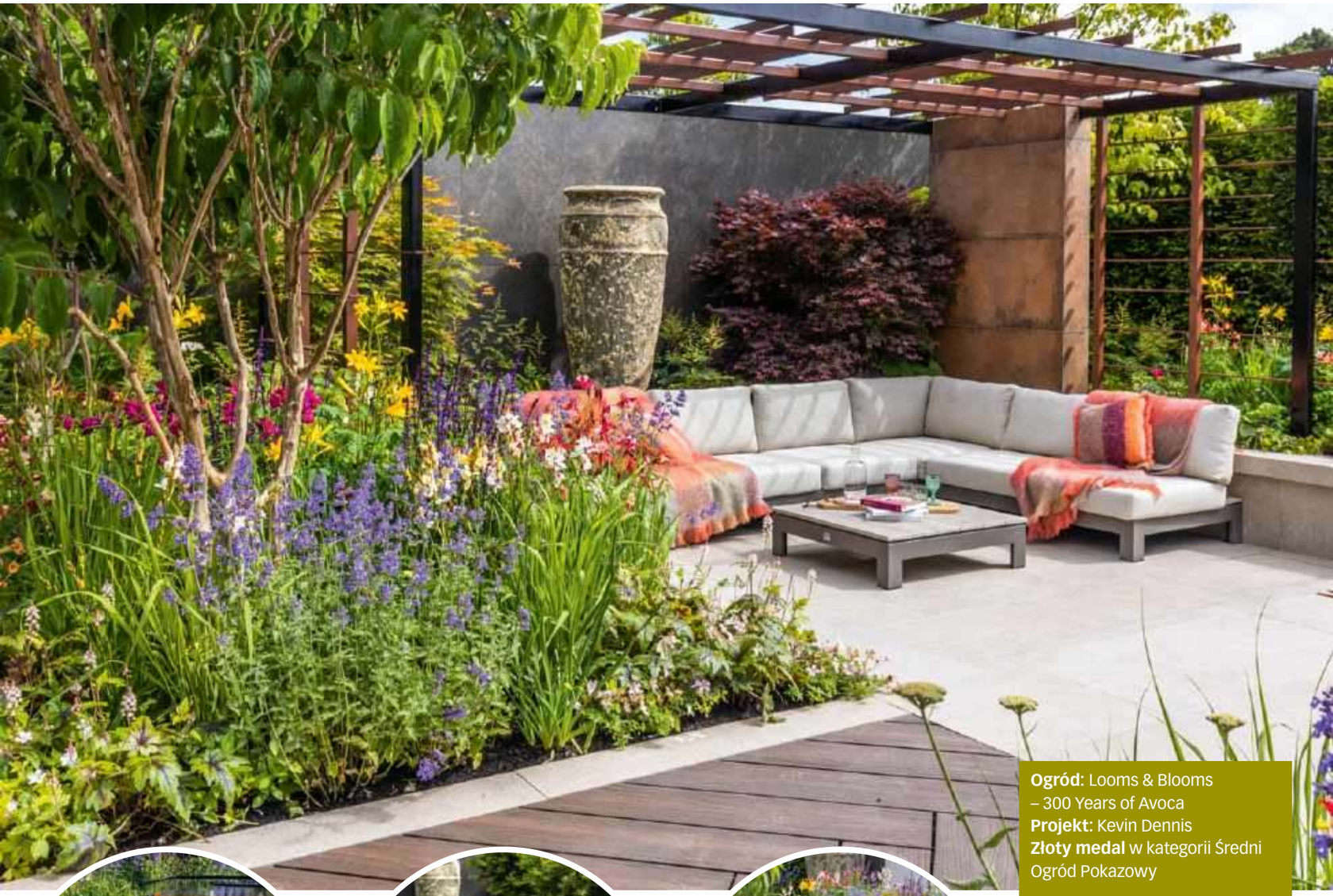

Ogród: Looms & Blooms – 300 Years of Avoca
Projekt: Kevin Dennis
Złoty medal w kategorii Średni Ogród Pokazowy

Barwy: miedź, beż, pomarańcz, róż, fiolet
Rośliny: cis (*Taxus*), heptakodium chińskie (*Heptacodium miconioides*), klon palmowy (*Acer palmatum*), kocimiętka (*Nepeta*), szałwia (*Salvia*), iksja (*Ixia jaka*), liliowiec (*Hemerocallis*)
Materiały: miedź, kamień, terakota, stal, kompozyt imitujący drewno

Projekt ogrodu Looms & Blooms ma nowoczesny charakter, a jednocześnie nawiązuje do irlandzkich tradycji, upamiętniając trzy stulecia tkactwa w miasteczku Avoca. Wybrane przez projektanta materiały oraz użyte wzory i rośliny korespondują z atrybutami Avoca – historycznymi przędzalniami, tkalniami oraz kopalniami. W ogrodzie znajdują się zarówno obszary zacienione, jak i nasłonecznione. Z formalnym układem i perfekcyjnie wystrzyżonymi kulami cisów kontrastują bujne, bałaganiarskie i kolorowe rabaty. Kwitnące byliny są jak barwne gobeliny utkane z różowych, fioletowych i żółtych kwiatów.

Zatopioną w obniżonej wnęce strefę wypoczynkową z komfortowym narożnikiem osłania stalowa pergola, która w słoneczne dni tworzy pstrokaty cień imitujący nitki przędzy. Kilka schodków wyżej, ponad strefą wypoczynku, niebo odbija się lustrze wody w podniesionym basenie, nad którym góruje strzyżony w chmurki cis. Dźwięk wody spływający kaskadami w stronę wnęki działa odprężająco. Pasiaste kaskady wody tworzą efekt krosna, a wykorzystanie miedzi w elementach wodnych oraz w dekoracyjnym ściennym zegarze jawi się jako ukłon w stronę dawnych kopalni miedzi w Avoca. Nowoczesny design nawierzchni kompozytowej ułożonej we wzór jodełki odnosi się do splotów używanych w tkaninach, a bujna zieleń nawiązuje do zielonych terenów hrabstwa Wicklow. W takiej aranżacji nie mogło oczywiście zabraknąć tradycyjnych, irlandzkich, wełnianych pledów z Avoca, którymi można otulić się w chłodne dni.

eprasa.pl 33543092c6

Siła i wsparcie

Ogród: Marie Keating Foundation's 'Catching Cancer Early' Garden
Projekt: Robert Moore
Złoty medal w kategorii Średni Ogród Pokazowy

Barwy: czerń, róż, żółć, zieleń
Rośliny: krwawnik (*Achillea*) 'Moonshine', firletka poszarpana (*Lychnis flos-cuculi*) 'Petite Jenny', kostrzewa sina (*Festuca glauca*), naparstnica purpurowa (*Digitalis purpurea*), floks (*Phlox carolina*) 'Bill Baker',
Materiały: zwęglone drewno, żwir, corten

Ogrody prezentowane na wystawach często zwracają uwagę na ważne sprawy społeczne i zdrowotne. Tak jest w przypadku tego ogrodu – projektant doświadczony utratą bliskiej osoby podkreśla wagę wczesnego wykrywania raka oraz zwiększonych szans na przeżycie w przypadku wczesnego zdiagnozowania tej choroby. Przy pomocy wybranych do projektu roślin i materiałów oraz symboliki konstruuje indywidualną podróż przez codzienność osoby chorej na raka.

Elementem kluczowym w tym projekcie jest promenada z opalonego drewna, która symbolizuje codzienne zmagania chorej osoby. Spacerując promenadą można poczuć się jakby pływało się wśród gęstej roślinności, a u kresu każdej drogi znajduje się okazała, cortenowa misa z wodą, która prowokuje do zatrzymania się i kontemplacji. Duże drzewa zapewniają schronienie i spokój, a jednocześnie reprezentują siłę i wsparcie. Symbolizują też rolę, jaką Fundacja Marie Keating (sponsor ogrodu) odgrywa dla chorych w walce z nowotworami. Bujne, kolorowe i gęste nasadzenia z kwitnących bylin o drobnych kwiatach i liściach reprezentują piękno, nadzieję oraz pozytywne nastawienie jakie daje nam obcowanie z ogrodem i stanowi wyraźny kontrast w stosunku do czerni zwęglonego drewna. Co ciekawe, wiele drobnych roślin posadzono pojedynczo, nie grupami. Ogród tworzy harmonijną całość i mimo ciemnej oprawy emanuje siłą i spokojem.

eprasa.pl 33543092c6

W świecie wyobraźni

Ogród: Charlie and the Chocolate Factory – The Musical Garden
Projekt: Tom Leavy
Pozłacany medal w kategorii Mały Ogród Pokazowy

Barwy: zieleń, fiolet, pomarańcz, czerwień
Rośliny: zioła, rośliny jadalne i lecznicze: czosnek, mięta, szałwia, pokrzywa, nagietek lekarski, poziomki, burak liściowy, karczoch, jeżyna, malina, ogóreczник, kapusta
Materiały: drewno, blacha, włóczka

Maleńki, kolorowy i przepyszny ogród pokazowy, na widok którego uśmiecha się buzia, a pod nosem nuci się piosenkę: „Chodź ze mną, a znajdziesz się w świecie czystej wyobraźni". Ten widowiskowy ogród powstał z okazji planowanej w Bord Gáis Energy Theatre premiery musicalu „Charlie i fabryka czekolady" i jest pełen kolorowych rekwizytów i obfitych nasadzeń, z których dużą część stanowią rośliny jadalne i lecznicze. Nie mogło oczywiście zabraknąć imitacji czekoladowej rzeki.

Bazując na elementach scenografii ten bajeczny ogród łączy magię teatru z pięknem przyrody, tworząc wspaniały wizualny spektakl. To dowód na to, że pobudzając wyobraźnię z powieści można stworzyć nie tylko film czy musical, ale także fantastyczny ogród, który urzeka zarówno dzieci, jak i dorosłych. W ogrodzie nafaszerowanym smakołykami i tętniącym kolorami mieści się królestwo Willy'ego Wonki z jego nieodłącznym atrybutem – aksamitnym kapeluszem. Głównym zamysłem projektu jest wprowadzenie jadalnych i leczniczych roślin inspirowanych czekoladowymi wynalazkami Wonki. Rośliny zostały wybrane specjalnie pod kątem użytkowym, ale oprócz praktyczności zwraca się także uwagę na ich naturalne piękno. Całość inspiruje do stworzenia własnego holistycznego otoczenia, w którym można uprawiać cenną żywność w kreatywny i atrakcyjny wizualnie sposób.

eprasa.pl 33543092c6

Ogród dla młodej rodziny

Ogród: Dawn to Dusk
Projekt: Colm Carty
Brązowy medal w kategorii Super Ogród

Barwy: zieleń, czerwień, szary
Rośliny: klon palmowy (*Acer palmatum*) 'Osakazuki', brzoza pożyteczna (*Betula utilis* var. *jacquemontii*), łubin (*Lupinus*) 'Red Rum', kuklik chilijski (*Geum chiloense*) 'Lady Strathe-den', krwawnik (*Achillea millefolium*) 'Paprika', żurawki, hosty
Materiały: drewno, żwir, murki otynkowane, stal, technorattan

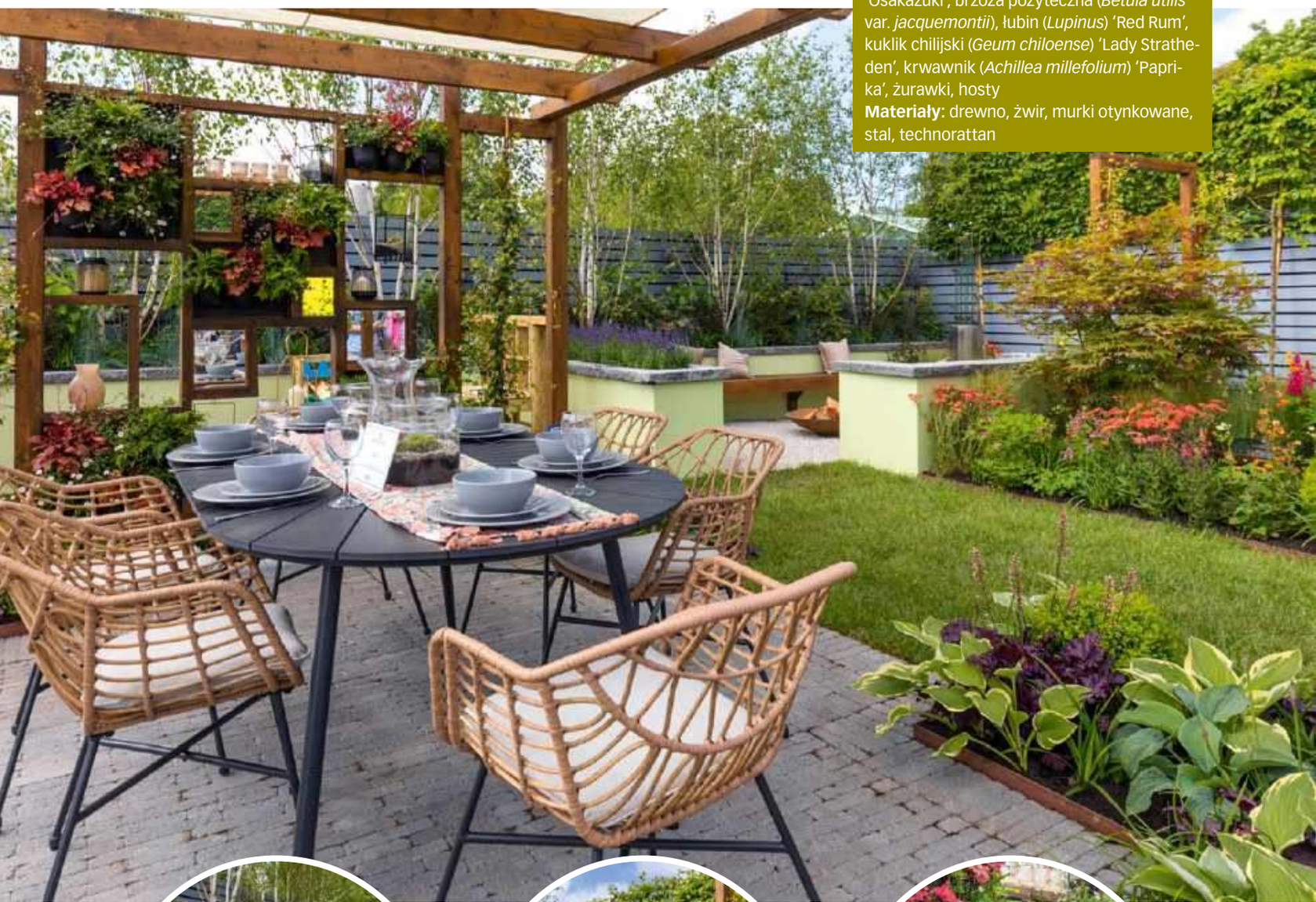

Ten ogród został zaprojektowany tak, aby sprostać wymaganiom młodej rodziny przez cały rok. Na niewielkiej przestrzeni znajduje się pięć stref przeznaczonych zarówno dla najmłodszych, jak i starszych użytkowników. Zabawa, relaks, posiłki, przyjmowanie gości na świeżym powietrzu oraz uprawa roślin w jednym miejscu sprzyja wspólnemu spędzaniu czasu, ale wydzielone strefy dają jednocześnie możliwość na indywidulane preferencje i zajęcia członków rodziny.

Projekt zwraca uwagę na praktyczne podejście do przestrzeni przydomowej, ale też zapewnia kolorową i atrakcyjną wizualnie przestrzeń z bogatymi nasadzeniami. Część jadalna oddzielona jest od placu zabaw wertykalną, ażurową ścianką. Pergola chroni jadalnię na świeżym powietrzu przed wiatrem i deszczem oraz pozwala na użytkowanie przez cały sezon, a wydzielony plac zabaw zapewnia dzieciom niezależność w bezpiecznej przestrzeni. Tętniąca energetycznymi kolorami rabata bylinowa przyciąga wzrok strzelistymi, czerwonymi kwiatostanami łubinów i pomarańczowymi kwiatami kuklików. Nie zabrakło też misy umieszonej wśród kwiatów, która pełni funkcję ozdobną i użytkową, zapewniając ptakom i owadom wodę. Podwyższone rabaty i nasadzenia przy ogrodzeniu zapewniają prywatność dzięki wysokim ekranom z grabu i wielopniowym brzozom. Wszystkie strefy łączy niewielki trawnik, który daje lekki optyczny oddech.

eprasa.pl 33543092c6

Naprawiaj i odnawiaj

Przedłuż życie swoich narzędzi i innych sprzętów dzięki wskazówkom Sue Fisher dotyczącym łatwej konserwacji

Zadbaj o swoje ogrodnicze wyposażenie, zamiast wyrzucać je na śmietnik i kupować nowe – zwłaszcza, że prawdopodobnie zainwestowałeś sporą sumę w narzędzia, meble, doniczki i całą resztę. Przy niewielkiej, ale regularnej pielęgnacji posłużą ci dłużej, dzięki czemu zmniejszysz wydatki i zadbasz o środowisko. Są też inne korzyści: łatwiej i sprawniej pracuje się dobrze utrzymanymi narzędziami, drewniane płoty i ławki wyglądają bardziej elegancko i lepiej znoszą warunki atmosferyczne, a wypucowana szklarnia to zdrowsze i szybciej rosnące rośliny.

Mówi się, że lepiej zapobiegać niż leczyć, więc na następnych stronach omawiam 10 łatwych czynności, dzięki którym drobne problemy nie zamienią się w poważne naprawy lub konieczność wymiany na nowe.

Płot to duża inwestycja, dlatego opłaca się go zabezpieczyć środkiem do konserwacji drewna i powtarzać impregnację co roku

ZDJĘCIA: INNERSHADOWS/ADOBESTOCK

10 wskazówek, jak utrzymać sprzęty w ogrodzie w dobrej kondycji

Poznaj proste sposoby pielęgnacji wyposażenia ogrodu, żeby nie kupować nowego

1. Okno na świat

Myj szklarnie i inspekty przynajmniej dwa razy w roku, ponieważ rośliny rosną najszybciej, gdy dociera do nich więcej światła, a utrzymywanie czystości oznacza mniej problemów ze szkodnikami i chorobami.

Najlepiej wynieś wszystko ze środka, a następnie umyj zewnętrzne i wewnętrzne powierzchnie ciepłą wodą z dodatkiem octu. Użyj starej szczoteczki do zębów lub etykiety do oznaczania roślin, aby usunąć brud z krawędzi szyb; wyszoruj także ramy. Sprawdź, czy zaciski dobrze się trzymają i wymień uszkodzone szyby.

Umyj szklarnię, aby wpuścić więcej światła i sprawdź, czy wszystkie szyby są dobrze zamocowane

Usuń ziemię z narzędzi do kopania, a następnie dokładnie wysusz, zanim odłożysz je na miejsce

2. Czysta przyjemność

Wyrób w sobie nawyk czyszczenia narzędzi do kopania i uprawy ziemi po zakończeniu pracy, a będą ci służyć dłużej i zawsze będą gotowe do następnej pracy. Z pomocą ręcznej szczotki o sztywnym włosiu usuń z nich ziemię, później wyczyść ostrza wodą i miękką szczoteczką, a na koniec osusz starym ręcznikiem lub ściereczką z mikrofibry. Od czasu do czasu naostrz łopaty, motyki i inne narzędzia, a praca nimi będzie wydajniejsza.

3. Tłuste sztuki

Narzędzia do cięcia wymagają regularnego oliwienia i serwisowania, aby zapobiec osadzaniu się soków roślin i brudu na ostrzach. Najpierw wyczyść je specjalnym czyścikiem – możesz kupić taki do usuwania rdzy lub czyszczenia, przeznaczony specjalnie do narzędzi, ale zmywaki do naczyń też dadzą radę. Naostrz narzędzia, jeśli to konieczne (patrz wskazówka 4, powyżej, po prawej) i sprawdź, czy ruchome części działają płynnie. Nałóż kilka kropli oleju smarowego na środkowy trzpień, otwierając i zamykając narzędzie kilka razy, aby dobrze go rozprowadzić.

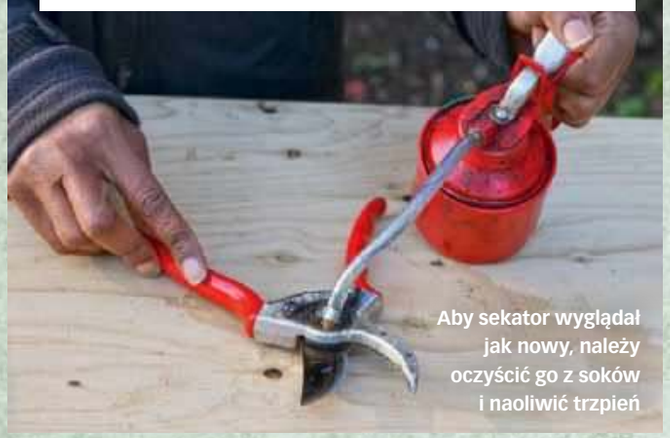

Aby sekator wyglądał jak nowy, należy oczyścić go z soków i naoliwić trzpień

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/WOJCIECH KOZIELCZYK, GUIDO MIETH

eprasa.pl 33543092c6

Narzędzia powinny być ostre, aby ciąć czysto i łatwo

4. Sprawa na ostrzu

Powierzchnie cięć powinny być schludne, bez postrzępionych i nierównych krawędzi – takie efekt uzyskasz ostrząc narzędzia lekko, ale często. Specjalistyczne ostrzałki dostosowane są do różnych narzędzi. Postępuj zgodnie z instrukcjami dla każdego rodzaju ostrza, stosując niewielki, ale równomierny nacisk na całej jego długości. Możesz także użyć kamienia do ostrzenia, namoczonego wcześniej przez kilka minut w wodzie. Podczas ostrzenia kamień musi być stale wilgotny. Po naostrzeniu osusz i natłuść ostrza.

Wydłuż żywotność drewnianych mebli, stosując środki impregnujące i zabezpiecz je na zimę

5. Odpukaj w malowane drewno

Co roku nakładaj środek konserwujący na drewniane wyposażenie ogrodu, takie jak podłoga na tarasie, podwyższone grządki czy szopa. Upewnij się, że drewno jest całkowicie suche, a następnie nałóż impregnat, postępując zgodnie z instrukcjami producenta. Wybierz przyjazny roślinom produkt do konserwacji kratek, pergoli i płotów, jeśli rośliny będą się z nimi stykać. Załóż rękawice i uważaj, aby produkt nie dostał się do oczu ani na skórę – zmyj natychmiast wszelkie zachlapania.

6. Urządzenia do siedzenia

Meble ogrodowe wykonane z miękkiego drewna drzew iglastych skorzystają na corocznej pielęgnacji, która zapewni im trwałość. Poczekaj na ciepły i suchy dzień, a następnie umyj meble środkiem do czyszczenia drewna, aby pozbyć się z niego brudu i glonów. Zostaw do całkowitego wyschnięcia, a następnie zabezpiecz bejcą do drewna lub impregnatem.

Drewno z drzew liściastych zawiera więcej naturalnych olejów i wymaga jedynie okazjonalnego czyszczenia, chociaż zastosowanie oleju do mebli rozjaśni stare drewno.

Metalowe i plastikowe meble można po prostu przemyć gorącą wodą z mydłem.

Przykryj wszystkie meble przed zimą lub, jeśli to możliwe, przechowuj je w pomieszczeniu.

Chroń deski podłogowe i inne drewniane elementy coroczną impregnacją

7. Doniczki księżniczki

Gliniane doniczki chłoną wodę, co w ujemnych temperaturach może spowodować ich pękanie. Najbardziej narażone są starsze i/lub tanie doniczki, ale można przedłużyć żywotność pustych doniczek, przechowując je przez zimę w suchym miejscu. Przed schowaniem mocz je w ciepłej wodzie przez godzinę, oczyść z brudu i glonów, a następnie zostaw do wyschnięcia. Jeśli muszą stać na zewnątrz przez cały rok, wybierz mrozoodporne doniczki i postaw je na żwirze lub nóżkach, aby woda mogła z nich swobodnie odciekać.

Upewnij się, że gliniane doniczki zimą będą suche, aby nie zamarzały i nie pękały

eprasa.pl 33543092c6

Po każdym użyciu odłącz zasilanie i usuń zanieczyszczenia z ostrzy kosiarki

8. Koleżanka kosiarka

Profesjonalne serwisowanie kosiarki raz w roku jest zwykle koniecznością w przypadku kosiarek spalinowych, ale o te i inne duże elektronarzędzia można zadbać samodzielnie, postępując zgodnie ze wskazówkami zawartymi w instrukcji obsługi. Podstawowe czynności to spuszczenie benzyny (zostawiona na ponad miesiąc może spowodować uszkodzenie silnika); spuszczenie, utylizacja i wymiana oleju silnikowego oraz czyszczenie lub wymiana filtru powietrza i świecy zapłonowej.

Po każdym koszeniu usuń wszelkie zanieczyszczenia zgromadzone pod spodem kosiarki.

Wetrzyj olej lniany w drewniane rączki, aby nie wyschły i nie popękały

9. Z rączki do rączki

Przynajmniej raz lub dwa razy w roku czyść i natłuszczaj drewniane rączki narzędzi, aby zapobiec ich pękaniu lub powstawaniu bolesnych drzazg. Najpierw użyj sztywnej szczotki, aby usunąć brud – unikaj czyszczenia wodą, jeśli nie jest to konieczne, ale jeśli musisz jej użyć, to poczekaj, aż rączka wyschnie przed olejowaniem. Przesuń dłonią po trzonku w poszukiwaniu szorstkich miejsc i przetrzyj je papierem ściernym. Następnie za pomocą pędzla lub szmatki nałóż olej lniany, wcierając go w słoje drewna.

10. Luki pod lupą

Napraw dziury w siatce lub włókninie, aby móc jej dłużej używać i uniemożliwić ptakom zjadanie dojrzewających owoców. Dzięki temu zatrzymasz też ptaki, jeże i inne stworzenia, które mogą się przedostać przez dziury, a nawet zaplątać. Użyj trwałego sznurka, a nie biodegradowalnej przędzy wykonanej z naturalnego materiału, aby zacerowana dziura nie pojawiła się ponownie. Aby uzyskać schludne wykończenie, wykonaj takie same węzły, np. węzły szotowe – instrukcje znajdziesz w Internecie.

Regularnie sprawdzaj, czy w siatce nie ma dziur i naprawiaj ją za pomocą wytrzymałego sznurka

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl 33543092c6

NOWA SERIA
W 2024 roku Katarzyna Bellingham zabiera czytelników „Gardeners' World. Edycja Polska" w podróż do najpiękniejszych i najbardziej niezwykłych angielskich ogrodów. Ostatni przystanek: Heligan.

Zaginione Ogrody Heligan

Kornwalijskie ogrody są jak zaczarowane. Przyroda jest tak bujna i nasycona zielenią, a pachnie tak świeżo, że każdy oddech potrafi uleczyć. W bezmroźnym klimacie wszystko rośnie szybko... Czasami rośliny są nawet w stanie całkowicie zarosnąć porzucone na zaledwie kilka lat budynki czy mury. Tak właśnie stało się w pięknym ogrodzie Heligan, w którym ogrodnicy poszli na wojnę i już niestety z niej nie wrócili – w ogrodzie, który na ponad pół wieku zapadł w głęboki sen. Historia Heligan jest nie tylko ciekawa, ale też bardzo wzruszająca.

TEKST I ZDJĘCIA KATARZYNA BELLINGHAM

eprasa.pl 33543092c6

W ogrodzie dżunglowym (The Jungle) roślinność tropikalna rozrasta się swobodnie dzięki łagodnemu klimatowi Kornwalii

W latach 2014-2018 ogród Heligan oraz cała Europa obchodzili setną rocznicę I Wojny Światowej. W tym okresie Ogrody Heligan zmieniły się dramatycznie – z tętniącego życiem ogrodu w stylu edwardiańskim znajdującym się u szczytu swojej świetności w roku 1914, kilka lat później pozostał zaledwie smutny cień. Gdyby nie zbieg okoliczności, to może do dziś miejsce to spałoby pod kilkumetrową pokrywą roślinności, która pochłaniała piękne wiktoriańskie szklarnie i stylowe budowle ogrodowe. Pod rozrastającymi się jeżynami i dzikimi rododendronami w gruzach legły rozległe inspekty oraz szklane konstrukcje przystosowane przez dawnych ogrodników do uprawy melonów oraz ananasów. Ale zacznijmy tę fascynującą historię od początku, bo kiedyś pracowało tu aż 80 osób!

Lata świetności

W latach 1860–1901, dziedzic John Tremayne i jego żona, Mary Charlotte (córka bajecznie bogatego barona Vivian of Glyn) osobiście nadzorowali rozwój swojej posiadłości Heligan. Jak przystało na wiktoriańskich arystokratów-pasjonatów ogrodnictwa, organizowali i sponsorowali liczne wyprawy łowców roślin i krok po kroku zmieniali swoją posiadłość w kolorowy, bujny raj. Wspierali i opiekowali się nie tylko sporą liczbą pracowników rezydencji oraz ogrodów, ale także trójką swoich dzieci. Młodszy syn, John Tremayne, nazywany przez przyjaciół Jackiem, po śmierci ojca na początku XX wieku odziedziczył nie tylko Heligan, ale także szereg innych nieruchomości w hrabstwach Kornwalii i Devon. Jack, jako hojny i dobry dziedzic, dbał o swoją rodzinę oraz służbę; za jego czasów ogród kuchenny przeżywał swoje najwspanialsze czasy. Gdy wybuchła I Wojna Światowa, jako emerytowany kapitan batalionu, był jednym z pierwszych właścicieli ziemskich poza Londynem, który zaoferował swoją posiadłość na szpital dla rannych oficerów Królewskiego Korpusu Lotniczego.

Jednak to nie powiązania rodziny Tremayne z I Wojną Światową sprawiły, że dziś Zaginione Ogrody Heligan są tak bardzo kojarzone z tamtym okresem. Faktem jest, że samą renowację ogrodu, która miała miejsce w latach 90. XX wieku, podjęto właśnie w imieniu ogrodników z Heligan, z któ-

W wiktoriańskich szklarniach w Heligan uprawia się cytrusy i deserowe winogrona

eprasa.pl 33543092c6

rych wielu oddało życie, służąc na frontach po drugiej stronie kanału La Manche.

Odkrywanie ogrodów Heligan

Tim Smit, pasjonat archeologii, a na co dzień biznesmen zajmujący się produkcją muzyczną i pisaniem tekstów piosenek, spotkał Johna Willisa (przedstawiciela rodziny Tremayne) w kornwalijskim pubie przy piwie na początku 1990 roku. Opowieści o zarośniętej posiadłości zafascynowały Tima i zaledwie w kilka tygodni później obaj przebijali się maczetami w celu zbadania dziedzictwa Johna. Podobno już podczas pierwszej wizyty Tim uzależnił się od tajemnic tego miejsca i postanowił, że musi odkryć co się w nim wydarzyło – krok po kroku z ziemi wyłaniały się stare narzędzia ogrodnicze, wiktoriańskie etykiety z nazwami roślin oraz konstrukcje przepięknych oranżerii. Natychmiast wrócił ze swoim budowlańcem, aby od tego czasu prace eksploracyjne trwały codziennie – Tim oddał swoje serce Heliganowi. Szczególnym był dla niego moment odkrycia na terenie zdewastowanego ogrodu kuchennego dwóch dawnych toalet ogrodowych, w których na ścianie widniały wyblakłe ołówkowe podpisy byłych ogrodników, a pod kolumną nazwisk data „sierpień 1914" – to zainspirowało Tima do dalszych badań. Dziś ten „Pokój Piorunów" (ang. Thunder Box) uważa się za żywy pomnik historii.

Ogród kuchenny

Ten w Heligan otoczony jest z jednej strony wysokim żywopłotem z żywotnika olbrzymiego (*Thuja plicata*), i chociaż jest to całkiem nowe nasadzenie, to większość potężnych palm rosnących przed nim jest oryginalna i wraz z żywopłotem z laurowiśni rosnącym na zachodniej granicy ogrodu pamięta czasy młodości Jacka. Przez środek ogrodu kuchennego przebiega aleja, nad którą rozpościera się długi, podwójny metalowy łuk, po którym ogrodnicy umiejętnie prowadzą kilkanaście odmian jabłoni – cudowny widok wiosną! Po obu stronach łuku są rabaty z pachnącymi kwiatami takimi jak lewkonie, goździki i groszek pachnący – dawniej był to sposób na pozbycie się odoru z przekompostowanego obornika. Ale to jest rekonstrukcja dawnego ogrodu. Niestety, wszystkie ścieżki, łuki i inne elementy małej architektury są zupełnie nowe – z przeszłości pozostała tu jedynie żyzna gleba. Warto jednak pamiętać, że w ogrodzie kuchennym władzę sprawował dawny Główny Ogrodnik, odpowiedzialny za dostarczanie posiadłości Heligan wszystkich owoców, ziół, kwiatów oraz warzyw potrzebnych w kuchni – dla rodziny, służby i nieustannie odwiedzających dziedzica gości. Dlatego też co roku z niecierpliwością oczekiwano dostawy nowych katalogów nasion, bo uprawiane z nich rarytasy dostarczane na stoły podczas uczt podnosiły prestiż.

Wyjątkowo pracochłonna renowacja ogrodów kuchennych w Heligan w latach 90. XX wieku opierała się na fakcie, iż w 1914 r. zatrudnionych było tu aż 23 pracowników, chociaż najwyżej sześciu było regularnie zatrudnionych jako ogrodnicy. Dlatego te niesamowicie produktywne ogrody, które dziś możemy oglądać, są wyjątkowym, żywym przykładem najlepszych praktyk ogrodniczych i maksymalnej produkcji warzyw, owoców, ziół i kwiatów przez cały rok, co jednak nie byłoby w zwyczaju sto lat temu w posiadłościach tej wielkości. W rezultacie współczesna reputacja produktywnego Heligan nie opiera się na ścisłym powtórzeniu jego własnej przeszłości (co jest związane z brakiem starych zdjęć czy innych informa-

Wysokie palmy otaczające rezydencję w Heligan pamiętają jeszcze czasy Johna Tremayne'a

Podczas renowacji ogrodu kuchennego znaleziono wiele oryginalnych wiktoriańskich sprzętów ogrodniczych, m.in. specjalne taczki i cysterny do podlewania

Częścią renowacji Heligan było zbudowanie serii podwieszanych mostów w ogrodzie dżunglowym

eprasa.pl 33543092c6

cji o jego dawnym wyglądzie), ale zakresu umiejętności i upraw, jakie można było wówczas znaleźć w całej Wielkiej Brytanii. Wszystko to dzięki epickiemu osiągnięciu pierwszego dyrektora ogrodów, który latami zgłębiał badania precyzyjnych technik uprawy ogrodów kuchennych z okresu edwardiańskiego, a także pozyskał setki przeróżnych dawnych odmian owoców, warzyw i ziół.

Niestety, nie znaleziono żadnych zdjęć starego ogrodu kuchennego w Heligan – ani sprzed, ani po roku 1950, kiedy to po kolejnym okresie wojennych zaniedbań z 1940 r. znajdował się już pod opieką jednego jedynego ogrodnika. Podczas II Wojny Światowej działał tutaj internat dla dzieci ewakuowanych z większych miast, więc można sobie z łatwością wyobrazić jak coraz bardziej zarośnięty ogród odkrywały dla siebie stęsknione domu dzieci, takie jak te z „Opowieści z Narnii".

Podtrzymywanie tradycji

Tutejszą glebę kultywuje się tylko ręcznie, od czasu oczyszczenia jej mechanicznie w latach 1992-93.Nowy system prowadzenia ogrodu, obejmujący regularne stosowanie materii organicznej i częste podwójne kopanie gruntu (w Heligan podtrzymuje się tę tradycję, ale dzisiaj wiemy, że sposób ten nie jest zdrowy dla gleby), obowiązuje ponownie od ponad dwudziestu lat, a uprawy pokrywają sześć dużych kwater i są w rotacyjnym cyklu sześcioletnim – chodzi tu oczywiście o płodozmian. Do poszczególnych grup warzyw wędrujących po kwaterach w ogrodzie kuchennym według płodozmianu należą:

1 – ziemniaki, a po ich zbiorach uprawia się na tych samych zagonach rośliny kapustne ozime
2 – warzywa korzeniowe
3 – warzywa strączkowe
4 – cebule
5 – dyniowate
6 – pozostałe

Istnieje również siódma kwatera, na której uprawia się truskawki odmiany 'Royal Sovereign'. Ich wspaniałemu smakowi nie jest w stanie dorównać żadna współczesna odmiana. Opisany powyżej roczny płodozmian pomaga przerwać cykl ataku szkodników oraz chorób na poszczególne grupy warzyw. Wszystkie rośliny w ogrodzie kuchennym uprawiane są bez stosowania sztucznej chemii.

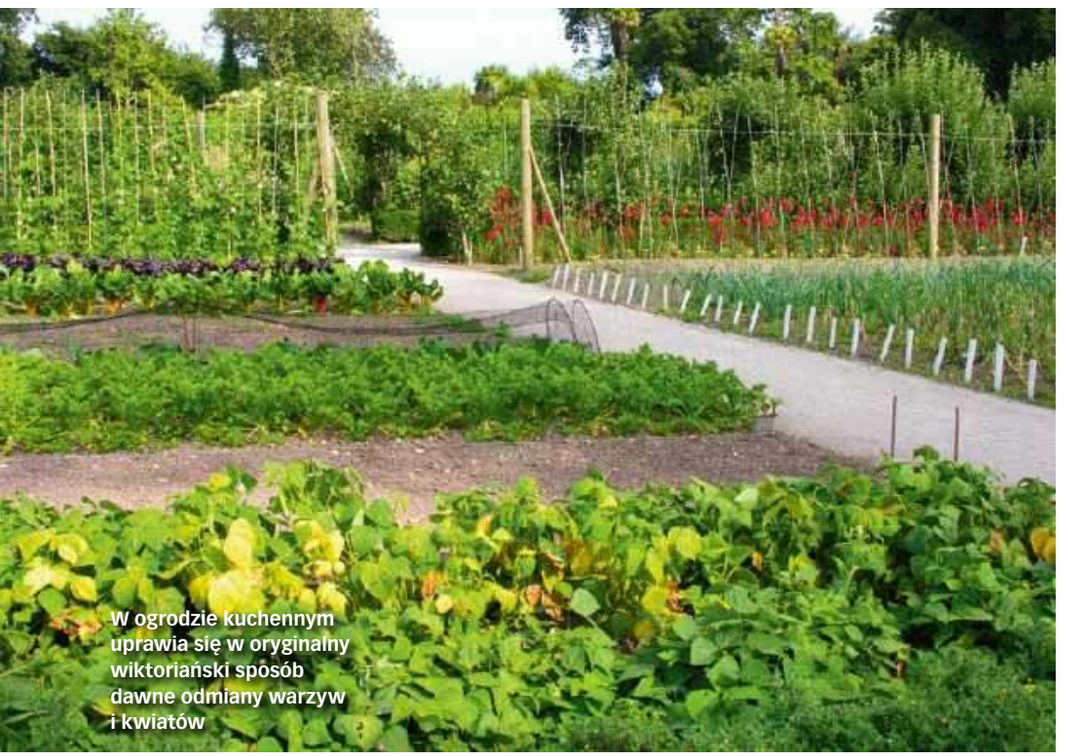

W ogrodzie kuchennym uprawia się w oryginalny wiktoriański sposób dawne odmiany warzyw i kwiatów

W obszernym ogrodzie z roślinami na kwiaty cięte rosną gatunki jednoroczne, byliny i rośliny cebulowe

Melonowy dziedziniec

Przez stare, drewniane drzwi w murze, można przejść z ogrodu kuchennego do tzw. Melon Yardu, gdzie znajdują się liczne inspekty i szklarnie, a także używany dawniej do uprawy melonów Melon House – czyli specjalnie przystosowana szklarnia. Właściwie wszystkie znajdujące się tutaj stare konstrukcje ogrodowe zostały przywrócone z całkowitego zaniedbania do pełnej funkcjonalności – z wyjątkiem trzech starych kotłów, które kiedyś miały na celu ogrzewanie inspektów i szklarni. Teraz możemy podziwiać wyposażone w oryginalne sprzęty znalezione podczas prac wykopaliskowych przez Tima i jego zespół: starą szopę na narzędzia, szopę na doniczki, domki do uprawy grzybów, przechowalnię owoców i wspomnianą wcześniej toaletę, gdzie dawni ogrodnicy zapisywali swoje nazwiska... a potem wyruszyli na front.

Melon House to jedyna szklarnia, która jest nadal wykorzystywana przez współczesnych ogrodników w Heligan przez cały rok – tradycyjnie do rozmnażania oraz uprawy melonów i ogórków, jednak wcześniej, przez całą zimę i wczesną wiosnę, większość miejsca poświęca się współczesnym technikom rozmnażania czyli kiełkującym w ogromnych ilościach nasionom sianym w lekkich, plastikowych tackach.

Piękna zakrzywiona ściana, która zbiera słońce od południa, zbudowana w dużej mierze z kamienia, od strony południowej została wykonana z cegły, aby lepiej absorbować ciepło i pomagać w dojrzewaniu uprawianym na murach drzewkom i krzewom owocowym. Podczas renowacji odkryto w pobliżu etykiety roślin z nazwami konkretnych odmian, a w starej zapra-

eprasa.pl 33543092c6

Odrestaurowane wiktoriańskie szklarnie mieszczą obecnie piękną kolekcję roślinności popularnej w czasach panowania królowej Wiktorii

wie wapiennej wciąż można zobaczyć setki dziur po gwoździach.

Odwiedziny Heligan to jak wycieczka w przeszłość. Spędzając wakacje w Kornwalii nie można przegapić tego magicznego miejsca. Kornwalijskie ogrody warto odwiedzać zwłaszcza wiosną, gdy w rozkwicie są ogromnych rozmiarów magnolie, kamelie i rododendrony – czyli rośliny, z których słynie ta ukochana przez angielskich ogrodników część Wielkiej Brytanii. To właśnie w tym najdalej wysuniętym na południowy-zachód zakątku wyspy klimat jest tak łagodny, że tutejsze ogrody przypominają dżungle, w których można się zagubić pod ogromnymi liśćmi gunery olbrzymiej (*Gunnera manicata*) i między wysokimi jak dęby bambusami.

Odnalezione podczas renowacji ogrodu ceramiczne dzwony do pędzenia rabarbaru i modraka nadal są używane na terenie ogrodu kuchennego

ZWIEDZANIE
Heligan

Adres:
The Lost Gardens of Heligan
Pentewan, St Austell, Kornwalia,
PL26 6EN
Wielka Brytania
www.heligan.com

Ogród czynny przez cały rok, w sezonie letnim w godzinach 9.00-18.00 (ostatnie wejście do ogrodu o 16:30)

Bilety:
Dorośli 24,95 £
Dzieci (5-17 lat) 11,00 £; dzieci poniżej 5 lat – wstęp wolny

Dojazd:
Samochodem – kierując się na południe autostradą M5, w Exeter wjedź na A30 w kierunku zachodnim. Na rondzie Bodmin jedź autostradą A391 do St Austell. Z St Austell jedź drogą B3273 w kierunku Mevagissey i podążaj za brązowymi znakami turystycznymi do The Lost Gardens of Heligan.

Rowerem – Zaginione Ogrody są bezpośrednio połączone z trasą nr 3 krajowej sieci rowerowej, zapewniając połączenie z Mevagissey, Pentewan i St Austell.

Autobusem – linia First Kernow 24 i Go Bus Cornwall 23 łączą The Lost Gardens of Heligan z Mevagissey. Przystanek autobusowy jest na terenie parkingu Heligan.

eprasa.pl 33543092c6

CZĘŚĆ 1

Rozwiązywanie letnich problemów
CHOROBY ROŚLIN

Ciepła pogoda może sprzyjać rozwojowi chorób u roślin, ale da się je zwalczyć bez użycia chemii, wyjaśnia **Alan Titchmarsh**

ZDJĘCIE: CATHERINELPROD/ADOBESTOCK

Czarna plamistość osłabia i zniekształca róże – należy usunąć porażone liście, które opadły, aby ograniczyć rozprzestrzenianie się choroby

„Choroby przeważnie dotykają roślin, które są osłabione i podatne na infekcje"

eprasa.pl 33543092c6

Nawet najbardziej optymistyczny ogrodnik nie uwierzy, że lato minie bez zarazy, insektów czy szkodników, które potrafią zrujnować urodę rabat kwiatowych i porządek na warzywnych grządkach. Szkodniki i choroby są częścią przyrody ożywionej – dzikiej przyrody – i wraz z pszczołami, ptakami i motylami są nieodłącznym składnikiem ogrodu.

W następnej części przyjrzę się szkodnikom, które mogą siać spustoszenie w twoim ogrodzie, a także odpowiedzialnym i zrównoważonym metodom minimalizowania wyrządzanych przez nie szkód. Ale w tej części to choroby są w centrum uwagi. Nie zawsze muszą zakończyć się śmiercią rośliny, a wielu z nich można uniknąć, stosując właściwe techniki uprawy. Jestem ekologicznym ogrodnikiem, a nie chemikiem, więc nie spodziewaj się długiej listy eliksirów na to czy tamto. Ponieważ coraz większa liczba chemikaliów jest wycofywana z rynku, warto poszukać alternatywnych sposobów unikania epidemii. Mogę szczerze powiedzieć, że w moim ogrodzie katastrofy spowodowane chorobami są nieliczne i mogę zarządzać swoją działką ze spokojem ducha (i czujnym okiem). Szybkie działanie zawsze przyniesie najlepsze rezultaty.

Czym są choroby roślin?

Choroby atakujące rośliny, podobnie jak te dotykające ludzi, dzielą się na trzy główne kategorie: grzybowe, bakteryjne i wirusowe. W wielu przypadkach wszystkie trzy mogą zaatakować rośliny, które są osłabione i podatne na infekcję. Zapewnienie roślinom odpowiedniego nasłonecznienia, odżywienia i wody w dużym stopniu pozwoli utrzymać je w formie, podobnie jak uprawa w warunkach, do których są dostosowane – czy to w słońcu, czy cieniu, w przepuszczalnej lub zatrzymującej wilgoć ziemi. Zasada „właściwa roślina na właściwym miejscu" ma kluczowe znaczenie dla świata wolnego od chorób roślin.

Grzyby to wyjątkowi oportuniści – potrafią szukać osłabionych roślin walczących o przetrwanie, szczególnie tam, gdzie znajdą wilgoć potrzebną im do prawidłowego rozwoju. Na przykład rośliny rosnące w szklarni bez odpowiedniej wentylacji są bardziej podatne na szarą pleśń (*Botrytis*), niż rośliny rosnące w miejscu z lepszym przepływem świeżego powietrza.

Bakterie wyjątkowo łatwo wnikają przez uszkodzoną tkankę. Mogą powodować powstawanie galasów (narośli tworzonych w wyniku proliferacji roślinnej tkanki), plamistości liści i zrakowaceń.

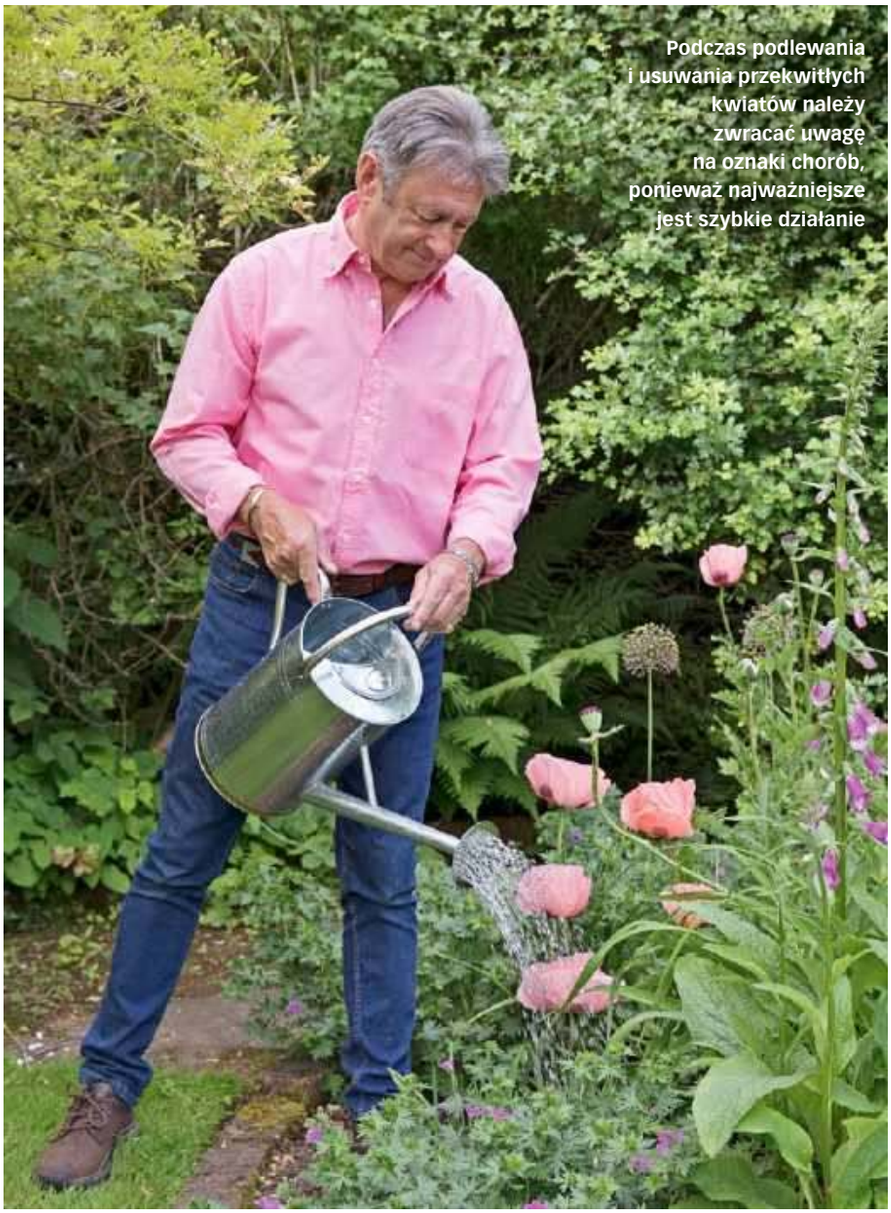

Podczas podlewania i usuwania przekwitłych kwiatów należy zwracać uwagę na oznaki chorób, ponieważ najważniejsze jest szybkie działanie

„Zapewnienie roślinom odpowiedniego nasłonecznienia, odżywienia i wody w dużym stopniu pozwoli utrzymać je w formie"

Więdnące pomidory są narażone na stres i bardziej podatne na choroby, więc traktuj podlewanie priorytetowo

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/FOTOJV

eprasa.pl 33543092c6

Wirusy – kolejne patogeny roślin – to mikroskopijne cząstki powodujące zniekształcenie liści i łodyg, plamistość liści, smugi i przebarwienia liści oraz kwiatów.

Nie da się ich zwalczyć, więc rośliny wykazujące oznaki choroby wirusowej często najlepiej wykopać i spalić. Może się to wydawać skrajnym rozwiązaniem, ale jak wiemy z naszych własnych doświadczeń z ostatnich kilku lat, wirusy są podstępne i mogą łatwo się rozprzestrzeniać.

Dodaj do tego wszystkie inne choroby wywoływane przez organizmy grzybopodobne i glonopodobne, takie jak *Phytophthora ramorum*, powodujący zamieranie dębów, a możesz pomyśleć, że śmierć czyha za każdym rogiem ogrodu. W pewnym sensie tak właśnie jest, ale możemy dużo zrobić, aby temu zapobiec.

Zaburzenia wzrostu

Czasami początek choroby wcale na nią nie wskazuje. Naukowcy nazywają to „zaburzeniem fizjologicznym" – złym stanem zdrowia spowodowanym brakiem świeżego powietrza, zbyt dużą lub zbyt małą ilością wody dostępnej korzeniom, niedoborem składników odżywczych lub innymi nieodpowiednimi warunkami uprawy. W większości przypadków najważniejsze to zidentyfikować i rozwiązać problem.

Nadmiar wilgoci jest trudny do zauważenia. Kiedy korzenie obumierają z powodu zbyt mokrej ziemi, w której brakuje tlenu, roślina może zwiędnąć i nigdy się nie zregenerować. To zupełnie co innego niż więdnięcie z powodu suszy, kiedy solidne podlewanie w jedną czy dwie godziny postawi roślinę z powrotem na nogi.

Przyjrzyj się uważnie każdej chorej roślinie i warunkom, w jakich rośnie. Weź pod uwagę stan podłoża (zbyt mokre czy zbyt suche?), ilość światła (za dużo cienia czy palące słońce?), możliwe zanieczyszczenie gleby (czy rozlałeś benzynę z kosiarki?) lub narażenie na silny, wysuszający wiatr, który może „spalić" liście. Bardzo niskie temperatury utrzymają się dłużej w zastoiskach mrozowych niż w miejscach o swobodnym przepływie powietrza, w wyniku czego ucierpieć mogą delikatne liście. Dedukcja w stylu Sherlocka Holmesa może wykazać, że znacznie częściej niż jakakolwiek choroba to warunki, w których rośnie roślina, są odpowiedzialne za jej niezdolność do rozwoju.

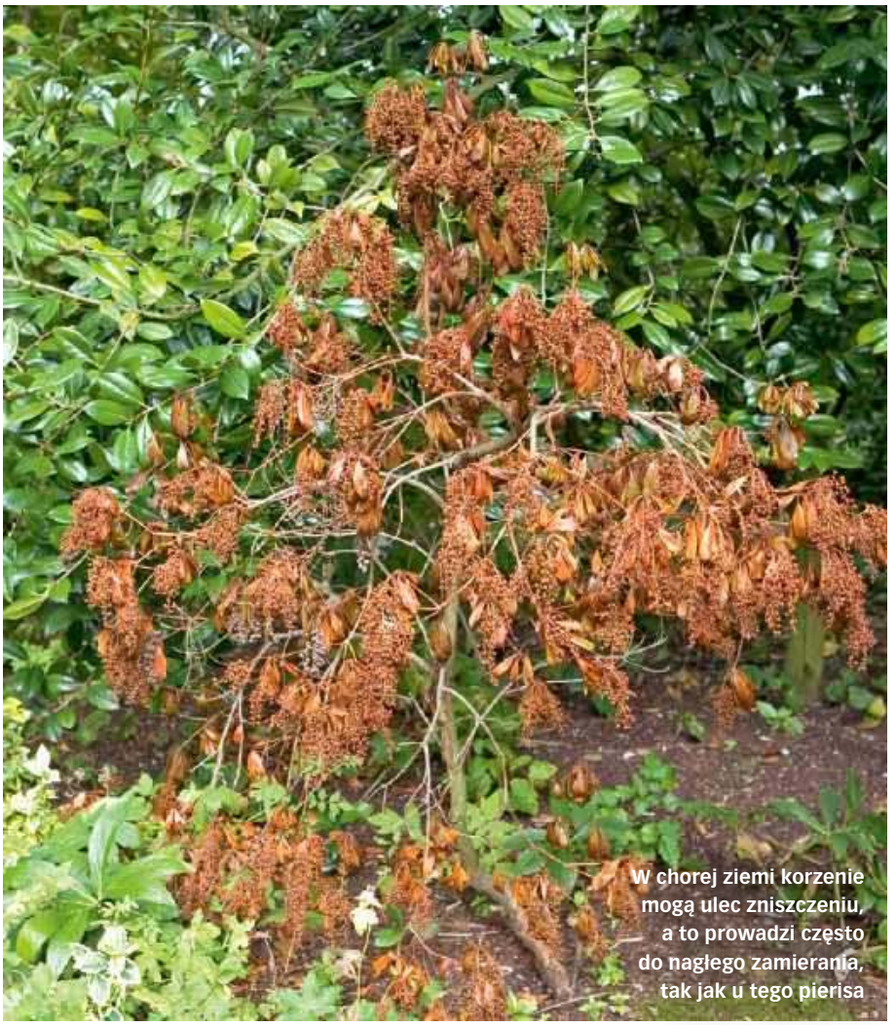

W chorej ziemi korzenie mogą ulec zniszczeniu, a to prowadzi często do nagłego zamierania, tak jak u tego pierisa

„Kluczem jest szybkie zidentyfikowanie problemu i natychmiastowe działanie."

Latem otwórz drzwi szklarni, aby poprawić przepływ powietrza i zapobiec chorobom grzybowym

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/PEPLOW

Warunki pogodowe

Letnia pogoda przyczynia się do złego stanu zdrowia rośliny spowodowanego chorobą, ale może też zwiększać częstość występowania chorób. Brak wilgoci lub jej nadmiar, zarówno w powietrzu, jak i w korzeniach, może mieć wpływ na zdolność rośliny do radzenia sobie z chorobami. Interwencja – taka, jak zapewnienie cienia lub podlewanie w czasie suszy – może pomóc roślinie przetrwać trudne czasy. Kluczem jest szybkie zidentyfikowanie problemu i natychmiastowe działanie.

Zwalczanie najczęściej występujących chorób

■ **Mączniak i czarna plamistość róży**

To dwie choroby grzybowe, które występują częściej, gdy rośliny są narażone na stres – prawie zawsze spowodowany suszą w korzeniach. Mączniak atakuje również żywopłoty z wawrzynu, które są podatne na suszę. Wzbogacenie gleby materią organiczną przed wysadzeniem róż i innych krzewów pomoże zatrzymać wilgoć i zapewnić równomierny wzrost. Róże słyną z tego, że radzą sobie lepiej w ciężkiej glinie niż w lekkiej, piaszczystej ziemi. Regularne podlewanie w czasie suchej pogody oraz rozkładanie na powierzchni ziemi zatrzymującej wilgoć ściółki pomoże zapobiec tym dwóm chorobom. Ale co najważniejsze, wybieraj róże o grubych, skórzastych liściach, które są bardziej odporne na choroby. Pod koniec sezonu zbierz i spal wszystkie liście porażone czarną plamistością, aby zapobiec ponownemu zakażeniu rośliny w następnym roku poprzez znajdujące się na liściach zarodniki.

eprasa.pl 33543092c6

Choroby wirusowe

Są to najbardziej podstępne choroby roślin, na które nie ma lekarstwa i rośliny nigdy z nich nie wyzdrowieją. Te mikroskopijne patogeny powodują zniekształcenie liści, smugi, wariegację (wiele roślin o pstrych liściach zawdzięcza ich zabarwienie wirusom, z którymi mogą współistnieć) oraz zmniejszenie wigoru.

Do najpowszechniejszych wirusów należą **wirus liściozwoju ziemniaka** i **wirus mozaiki tytoniu**. Ten ostatni atakuje pomidory, ogórki i papryki, a także roślinę, od której pochodzi jego nazwa. Objawami są słaby wzrost i żółknięcie liści między nerwami. Wszystko, co można zrobić, to zniszczenie porażonych roślin. Wiele wirusów przenoszonych jest przez owady wysysające soki, takie jak mszyce, dlatego trzymanie ich w szachu może zapobiec chorobom wirusowym. Stosowanie płodozmianu w ogrodzie i w warzywniku oraz właściwa higiena zmniejszą występowanie wirusów, podobnie jak kupowanie certyfikowanych, wolnych od wirusów roślin, cebul i bulw, szczególnie sadzeniaków ziemniaków oraz sadzonek truskawek i malin.

Wirusy mogą powodować rozwój smug i plam na liściach

Opieńka atakuje korzenie roślin, a wyraźnym objawem jej występowania są pojawiające się jesienią owocniki

Szara pleśń rozwija się w wilgotnych warunkach i łatwo się rozprzestrzenia

“Wiele wirusów przenoszonych jest przez owady wysysające soki, dlatego trzymanie ich w szachu może zapobiec chorobom wirusowym”

Zaraza ziemniaka

Kiedy w pełni lata jest parno, a wilgotność i temperatura utrzymują się na wysokim poziomie przez ponad 48 godzin, tworzą się warunki określane jako okres Beaumonta. Ziemniaki i pomidory rosnące na świeżym powietrzu są wówczas znacznie bardziej narażone na porażenie grzybem odpowiedzialnym za zarazę ziemniaka, w wyniku czego liście – a w przypadku pomidorów także owoce – stają się czarne. Poza nadzieją na suche, a nie wilgotne lato, nic nie możemy na to poradzić. Wykop i zniszcz zarażone rośliny, chociaż bulwy ziemniaka mogą być w porządku, jeśli zostaną szybko zebrane.

Fytoftoroza powodująca zgniliznę korzeni

Żółknięcie, a następnie brązowienie liści, więdnięcie, zgnilizna podstawy łodygi, gnicie korzeni i zamieranie pędów są objawami tej choroby grzybowej, która atakuje szeroką gamę roślin zielnych, drzew iglastych i krzewów. Prawie zawsze występuje w parze z mokrą ziemią. Aby zminimalizować prawdopodobieństwo wystąpienia tej choroby należy poprawić przepuszczalność gleby, dodając do niej żwir i, jeśli to konieczne, zainstalować system odwadniający. Przed posadzeniem nowych roślin wszystkie zarażone chorobą należy zniszczyć, a ziemię wymienić.

Szara pleśń

Pleśń atakuje słabe i uszkodzone tkanki roślin, zwłaszcza w źle wentylowanych szklarniach. Szczególnie podatna na infekcję jest nasada sadzonek, ale przepuszczalne, piaszczyste podłoże, odpowiednia wentylacja i usunięcie wszystkich więdnących liści w dużym stopniu ograniczy jej występowanie.

Opieńka

Szczególnie powszechnie występuje w starych ogrodach, w których ziemia karmiła rośliny przez lata. Poraża głównie drzewa i krzewy, na których jesienią u podstawy mogą wyrastać skupiska owocników o miodowych kapeluszach. Powodują brak wigoru i ostateczną śmierć rośliny, a także pojawienie się białej pleśni pomiędzy korą a drewnem, co wskazuje na obecność grzybni. Czarne ryzomorfy (twory wyglądające jak sznurowadła) umożliwiają grzybowi rozprzestrzenianie się w glebie. Wykop i spal porażone rośliny. Następnie przekop ziemię widłami, usuń wszystkie znalezione ryzomorfy i wzbogać ziemię materią organiczną, aby nowe rośliny mogły zdrowo rosnąć.

Brunatna zgnilizna owoców

Jabłka i gruszki – zwłaszcza te w spiżarni – są podatne na tę chorobę grzybową, która powoduje brązowienie i gnicie owoców. Zdradzają ją wyraźne koncentryczne kręgi kremowobiałych krost na powierzchni skórki owoców. Na infekcję najbardziej podatne są uszkodzone owoce, dlatego przechowuj tylko te, które nie mają obić ani pękniętej skórki. Rozłóż owoce tak, aby się nie stykały – grzyb może przenosić się z jednego owocu na drugi, jeśli się dotykają. Regularnie sprawdzaj przechowywane owoce i wyrzucaj te, które są zakażone.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl 33543092c6

W prenumeracie
20%
taniej

Prenumerata

oszczędzasz 20% • cieszysz się darmową dostawą • subskrypcję online dostajesz GRATIS!

Zaprenumeruj Gardeners' World, a zawsze dostaniesz najnowszy numer wprost do Twojej skrzynki!
Cena rocznej prenumeraty drukowanej (10 numerów) wynosi 143,20 zł.

Zamów prenumeratę na www.UlubionyKiosk.pl

prenumerata@avt.pl | AVT-Korporacja sp. z o.o. ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa | rachunek bankowy: 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl 33543092c6

Jak dbać o kaktusy

Większość kaktusów i sukulentów pochodzi z bardzo gorących, słonecznych miejsc, gdzie rzadko pada deszcz – ich pielęgnacja jest łatwa, wystarczy pomyśleć „pustynia" i trudno się pomylić – przekonuje Joe Bagley

W ubiegłym miesiącu opowiadałem o różnicach między kaktusami a szeroką rodziną sukulentów i o moich ulubionych odmianach, które polecam osobom pragnącym zazielenić mieszkanie. W tym miesiącu podpowiem, jak pielęgnować kaktusy i sukulenty – wszystko sprawdziłem w praktyce, tworząc ich kolekcję.

Sukulenty ze sklepu nie są tanie, dlatego opowiem też, jak ograniczyć koszty, rozmnażając te rośliny samodzielnie. A jeśli skończy ci się miejsce na nowe egzemplarze, zawsze możesz w nieskończoność obdarowywać nimi rodzinę i przyjaciół.

Joe Bagley był latem jednym z prezenterów wydarzenia *Gardeners' World Live*, a jego filmik pokazywaliśmy na stronie *Gardeners' World*. Więcej porad dotyczących uprawy roślin doniczkowych znajdziesz na stronie Joe'go: ***www.ukhouseplants.com***

ZDJĘCIA: GETTY/JOE CHRISTENSEN; JASON INGRAM

Kaktusy często zachowują niewielkie rozmiary, dzięki czemu łatwo je przenosić, aby zapewnić im idealne stanowisko

eprasa.pl 33543092c6

Stanowisko ▶

Wybierz odpowiednie miejsce dla swoich roślin, a będą świetnie rosły. Kaktusy i inne sukulenty mają wypracowaną ewolucyjnie zdolność do zatrzymywania wody w korzeniach, pędach i liściach, co wynika bezpośrednio z ekstremalnych warunków panujących w ich naturalnym środowisku. To prawda, że większość kaktusów potrzebuje słońca, ale dotyczy to też większości rodzajów sukulentów – a zwłaszcza aloesu leczniczego (*Aloe vera*).

Rośliny będą czuły się optymalnie na parapecie wychodzącym na wschód lub zachód, w oranżerii lub na ganku, bo miejsca te zapewnią im codziennie zróżnicowanie temperatury między dniem a chłodniejszą nocą, co jest prawie równie ważne jak ekspozycja na słońce.

■ **Sprawdzaj:** Czy liście nie robią się lekko czerwone lub fioletowe – to typowa oznaka nadmiernej ekspozycji na promienie słoneczne. W takim przypadku trzeba przestawić roślinę w nieco ciemniejsze miejsce, gdzie jednak nadal będzie miała nieco bezpośrednio padającego słońca, dzięki czemu uniknie szoku środowiskowego wynikającego ze zbyt dużej zmiany temperatury lub oświetlenia.

◀ Przesadzanie i oczyszczanie

Większość kaktusów i innych sukulentów wymaga przesadzania rzadziej, niż inne rośliny doniczkowe, bo lubią, gdy korzenie mają mało miejsca w doniczce. Większość gatunków pustynnych rośnie w twardej ziemi, wśród skał, a nawet na klifach, gdzie ich korzenie muszą wyszukiwać małych zagłębień, w których zbiera się życiodajna deszczówka.

Pamiętając o tym, przesadzamy je co dwa lata, jeśli przekrój doniczki wynosi maksymalnie 12 cm, lub co pięć lat, gdy jest większy.

Rośliny, które mają więcej, niż piętnaście lat, przesadzamy raz na osiem lat – starsze rośliny często doświadczają w takiej sytuacji szoku.

■ **Sprawdzaj:** Od czasu do czasu sukulenty dobrze jest opłukać pod prysznicem, aby zmyć z nich kurz – w przeciwnym razie fotosynteza nie będzie przebiegać skutecznie. Odczekaj, aż podłoże będzie suche jak pieprz i delikatnie opłucz roślinę pod prysznicem lub wężem – zabieg zadziała też jak podlanie.

ZDJĘCIA: GETTY/GOLLYKIM; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

▼ Podlewanie

W decyzji, kiedy należy podlać sukulenty, pomoże powiedzenie „najpierw susza, potem woda", bo podkreśla konieczność przesuszenia podłoża przed podlaniem. Na większości terenów, na których zwykle rosną rośliny magazynujące wodę, deszcze to rzadkość.

Częstym problemem jest zgnilizna korzeni – powoduje ją głównie stała wilgotność podłoża – korzenie nie mają wtedy dostępu do optymalnej ilości tlenu.

■ **Sprawdzaj:** Sukulenty podlewamy, gdy starsze liście lekko zwiędną. Tak samo robimy w przypadku aloesów, gruboszy, eszewerii, żywych kamieni i sukulentów tworzących rozety liściowe.

▲ Szkodniki i choroby

Kaktusy i sukulenty bywają atakowane przez czerwce mączyste – choć na szczęście rzadko. Białe, przypominające kłębuszki bawełny skupiska jajek tych szkodników łatwo jest zaobserwować w zagłębieniach pędów, liści i kwiatów.

Usuwamy niechcianych gości, przecierając liście i pędy szmatką zwilżoną mydłem, a potem opłukując roślinę pod kranem lub korzystając z węża ogrodowego. Jeśli czerwce zaatakowały kaktusa, najpierw usuń skupiska jajek szkodników i osobniki dorosłe za pomocą miękkiej szczoteczki do zębów.

■ **Sprawdzaj:** Sukulenty bywają atakowane przez suchą zgniliznę i zgniliznę korzeni. Choroby te wynikają z nadmiernej wilgotności podłoża, co prowadzi do braku powietrza wokół korzeni i u podstawy rośliny. W najpoważniejszych przypadkach trzeba wykonać nacięcia w pędzie, aby ocalić roślinę, pobudzając ją do wypuszczenia nowego systemu korzeniowego.

Podłoże do sadzonek musi być bardzo przepuszczalne

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/WIRESTOCK; JASON INGRAM

Więcej roślin za darmo

■ **Sadzonki z liści kaktusa bożonarodzeniowego.** Kaktus ten ma wyjątkową cechę: jego „pęd" składa się z rosnących jeden na drugim pojedynczych liści. Każdy liść można oderwać od pędu – umieszczamy go w wodzie na ok. miesiąc, aż wypuści korzenie, a potem sadzimy do doniczki o średnicy 7 cm w podłożu do kaktusów.

■ **Sadzonki** Aloes leczniczy (*Aloe vera*) i haworsja pasiasta (*Haworthia fasciata*) tworzą kępy, z których w każdym sezonie wyrasta jedna albo dwie nowe rozety. Można je łatwo oddzielić, gdy osiągną mniej więcej jedną trzecią wielkości rośliny macierzystej. Oddzielonych sadzonek nie sadzimy, dopóki nie zaschnie rana po oddzieleniu rośliny. Potem sadzimy do w miarę wilgotnego podłoża, co pobudzi roślinę do wypuszczenia korzeni.

■ **Sadzonki z pędów** Nadmiernie wyciągnięte sukulenty można regularnie przycinać, aby miały zwarty pokrój i zdrowo wyglądały. Odcięte fragmenty można wetknąć do podłoża rośliny macierzystej, aby wypuściły korzenie i aby całość wyglądała gęściej. Świetnym przykładem takich roślin są rozchodnik Morgana i *Sedum rubrotinctum*.

■ **Sadzonki z liści sukulentów** Sukulenty o mięsistych liściach, np. grubosze czy eszewerie, można rozmnażać z liści. Po prostu oderwij zdrowy, pozbawiony uszkodzeń liść u podstawy, w miejscu, gdzie łączy się z pędem i umieść go na powierzchni podłoża do kaktusów w doniczce o średnicy 7 cm. Gdy wkrótce pojawią się małe purpurowe korzenie, wetknij liść w podłoże.

eprasa.pl 33543092c6

Ketmia
powiew orientu

Ketmie sprawiają, że nowoczesna, niejednokrotnie surowa architektura staje się bardziej przyjazna, ale mogą też służyć zaakcentowaniu klasycznych kompozycji, wprowadzając nutę elegancji, czy nawet ekstrawagancji – przekonuje **Grzegorz Falkowski** ze Związku Szkółkarzy Polskich

ZDJĘCIA: GRZEGORZ FALKOWSKI (ZSZP), VIT-VIT/ADOBESTOCK

Na świecie występuje około 300 gatunków zaliczanych do rodzaju ketmia, wśród których znajdują się zarówno rośliny jednoroczne, byliny, krzewy oraz drzewa. Ketmia syryjska (*Hibiscus syriacus*) jest jedynym krzewiastym gatunkiem ketmii, który nadaje się do uprawy w Polsce. Swoją urodą roślina ta nie ustępuje innym, bardziej egzotycznym krzewom ze strefy subtropikalnej i tropikalnej.

Ketmia syryjska, zwana także ślazowcem syryjskim, poślubnikiem syryjskim lub różą Szaronu – wbrew swojej nazwie nie pochodzi z Syrii, lecz ze wschodu Azji, z terenów Chin i Tajwanu. Do Europy została sprowadzona najprawdopodobniej w XV wieku, jednak największą popularnością cieszy się w dalekiej Azji, zwłaszcza w Korei Południowej. Jej koreańska nazwa „mugunghwa" składa się z dwóch wyrazów: „mung" – nieśmiertelny i „hwa" – kwiat, co symbolizuje trwałość koreańskiego narodu. „Niebieski kwiat", jak nazywają ketmię Koreańczycy, znajduje się w godle Korei Południowej i tekście hymnu narodowego tego kraju. Także w sąsiedniej Japonii krzewy ketmii syryjskiej są bardzo cenione, a jej kwiaty wykorzystuje się do celów dekoracyjnych, m.in. podczas ceremonii parzenia herbaty. W Polsce ketmię syryjską najczęściej nazywa się „hibiskusem" – czyli stosuje się spolszczoną nazwę łacińską. Wraz z żywotnikiem (*Thuja*) stanowią dobry przykład roślin, których nazwy łacińskie przyjęły się znacznie lepiej (popularnie wszyscy nazywają żywotniki „tujami"), niż polskie nazwy botaniczne.

Osiedlowy rarytas

Zainteresowanie krzewami o tak egzotycznej urodzie przyszło do nas z południa i zachodu kontynentu, gdzie ketmie są powszechnie uprawiane i stosowane w zieleni publicznej oraz ogrodach prywatnych. W Polsce, ze względu na warunki klimatyczne, masowe zastosowanie ketmii do obsadzania większych przestrzeni miejskiej nie ma miejsca, ale rośliny te warto wykorzystywać jako element wzbogacający lub uzupełniający różnego rodzaju kompozycje. Obsypane kwiatami od lata do późnej jesieni krzewy skupiają na sobie uwagę, zwłaszcza te kwitnące na niebiesko, czyli w kolorze nie tak często występującym naturalnie w przyrodzie. Rośliny o białych i różowych kwiatach rozjaśniają aranżacje, dodając im lekkości, podobnie jak odmiany o zielono-białych liściach. Krzewy te bardzo dobrze sprawdzają się w zieleni osiedlowej, gdzie znajdują doskonałe warunki do wzrostu i rozwoju, zwłaszcza gdy rosną w wewnętrznych, zacisznych częściach osiedlowych ogrodów – otoczone budynkami osłaniającymi je zimą

'Jeanne d'Arc'

'Purpureus Variegatus'

eprasa.pl 33543092c6

od wiatru. Ozdobą roślin są nie tylko przepiękne, egzotyczne kwiaty, ale też drobne, atrakcyjne liście. U niektórych odmian liście mogą być obwiedzione białą lub kremową obwódką lub pstre, usiane plamkami.

Oprócz osiedli, krzewy ketmii warto sadzić na zacisznych słonecznych rabatach, skwerach i w parkach, oraz uprawiać w pojemnikach wykorzystywanych do dekoracji ulic, placów, kawiarnianych ogródków. W donicach zwykle sadzi się rośliny pienne, z koroną uformowaną na prostym pniu. Na zimę trzeba je jednak zabrać i przechować, najlepiej w chłodnych szklarniach. Krzewy ketmii warto sadzić też przy szkołach i przedszkolach – we wrześniu przywitają uczniów i nauczycieli obfitym kwitnieniem.

Uroda krzewów

Ketmia syryjska jest krzewem o jajowatym pokroju i wzniesionych pędach. W naszych warunkach klimatycznych dorasta do około 2 m wysokości. Trójklapowe, romboidalne liście są zwykle ciemnozielone i nieduże, mają od 5 do 10 cm długości. W sierpniu z kątów liści wyrastają i rozwijają się, pięciopłatkowe kwiaty. Ciemniej wybarwione nasady płatków zrastają się tworząc w środku kwiatu promieniste oczko otaczające zlokalizowany centralnie białokremowy prętosłup (czyli element powstały ze zrośnięcia pręcików i słupków). Odmiany o kwiatach pojedynczych i jasnych płatkach korony mają najwyraźniejsze oczka. Po rozwinięciu kwiaty osiągają zwykle 8-10 cm średnicy, ale u niektórych odmian mogą być większe.

Ketmia syryjska kwitnie długo i obficie. Kwiaty u rosnącego w naturze gatunku są fioletowe, natomiast odmiany ogrodowe mają kwiaty białe, niebieskie, różowe, fioletowe, bordowe lub dwukolorowe, najczęściej z odmiennie wybarwionym oczkiem. Wyglądem i budową przypominają egzotyczne kwiaty róży chińskiej (*H. rosa-sinensis*), uprawianej w strefie śródziemnomorskiej w formie swobodnie rosnących krzewów lub żywopłotów, a u nas spotykanej jako roślina doniczkowa, którą na lato można wynieść na taras.

Uprawa i pielęgnacja

Uprawa ketmii syryjskiej nie jest trudna, jeśli tylko zapewni się jej podłoże o obojętnym lub lekko zasadowym odczynie. Na glebach kwaśnych liście często żółkną i wyglądają na chore. W przypadku zauważenia tego typu objawów zwykle wystarczy zwapnować glebę wokół roślin. Krzewy preferują podłoża umiarkowanie

Grzegorz poleca
najlepsze odmiany ketmii

'Ardens'

'Marina'

'Hamabo'

'Monstrosus Plenus'

'Ardens' – stara odmiana, w uprawie od 1873 r., tworząca drobniejsze, ale za to pełne lub półpełne kwiaty w kolorze jasnego fioletu. Dodatkowe płatki wypełniające wnętrze kwiatu są spiralnie skręcone. Krzew dorasta do 2-2,5 m wysokości.

'Hamabo' – odmiana o dużych, pojedynczych kwiatach (do 10 cm średnicy), jasnoróżowych płatkach zwieńczonych ciemnoróżowymi plamami oraz z czerwonymi nasadami tworzącymi w środku kwiatu oczko otaczające kremowy prętosłup. Krzew o szerokim pokroju, dorasta do 1,5 m wysokości. W Wielkiej Brytanii uważana za jedną z najlepszych odmian.

'Marina' – odmiana tworząca pojedyncze niebieskie kwiaty o średnicy do 9 cm z wiśniowym oczkiem w środku. Krzew dorasta do 2-2,5 m wysokości.

'Monstrosus' – stara odmiana znana w uprawie już w XIX wieku. Tworzy pojedyncze, duże, białe kwiaty o średnicy około 9-10 cm z kasztanowoczerwonym oczkiem w centrum i białokremowym prętosłupem. Krzew dorasta do 2 m wysokości.

'Oiseau Bleu' – jedna z bardziej popularnych odmian ketmii, znana także pod nazwą 'Blue Bird', tworzy kwiaty pojedyncze, niebie-

eprasa.pl 33543092c6

'Oiseau Bleu'

'Red Heart'

'Woodbridge'

CHINA CHIFFON

LAVENDER CHIFFON

PINK CHIFFON

skofioletowe, o średnicy 6-8 cm, z ciemnoczerwonym, niemal purpurowym środkiem i ładnie wyeksponowanym, białokremowym prętosłupem. Krzew dorasta do 2-2,5 m wysokości. Odmiana wyróżniona przez brytyjskie Królewskie Towarzystwo Ogrodnicze nagrodą Award of Garden Merit.

'Red Heart' – odmiana o pojedynczych, dużych (średnica 11 cm), białych kwiatach wyróżniających się czerwonym oczkiem. Krzew rośnie umiarkowanie szybko, dorasta do 2 m wysokości. Odmiana wyróżniona przez brytyjskie Królewskie Towarzystwo Ogrodnicze nagrodą Award of Garden Merit.

'Woodbridge' – popularna, wcześnie kwitnąca odmiana (rozpoczyna kwitnienie już w czerwcu), jej pojedyncze kwiaty osiągają bardzo duże rozmiary (do 12 cm średnicy). Płatki są różowe, a ich krwistoczerwone nasady tworzą promieniste oczko otaczające kremowy prętosłup. Odmiana wyróżniona przez brytyjskie Królewskie Towarzystwo Ogrodnicze nagrodą Award of Garden Merit.

Odmiany z serii Chiffon – do tej grupy należą nowe angielskie odmiany ketmii syryjskiej o jasnozielonych liściach i dużych lub bardzo dużych (11-12 cm), półpełnych kwiatach:

Blue Chiffon – kwiaty o intensywnie jasnoniebieskich płatkach i purpurowym środku.

China Chiffon – kwiaty kremowe, płatki u podstawy mają czerwono-purpurowy rysunek (w kształcie pazurków).

Lavender Chiffon – kwiaty o fioletoworóżowych płatkach i jasnoczerwonym rysunku w środku.

Pink Chiffon – kwiaty o jasnoróżowych płatkach i jasnoczerwonym rysunku w środku.

White Chiffon – kwiaty czysto białe, odmiana nagrodzona srebrnym medalem na wystawie Plantarium w 1997 r.

eprasa.pl 33543092c6

Cięcie ketmii syryjskiej

Krzewy ketmii syryjskiej wymagają delikatnego wiosennego cięcia. Ponieważ jednak gatunek ten bardzo późno zaczyna wegetację (często nawet dopiero w drugiej połowie maja), gdy inne rośliny wokół są już zielone, zdarzają się sytuacje, że rośliny zostają uznane za przemarznięte i są niestety przedwcześnie usuwane. Dlatego z cięciem trzeba poczekać przynajmniej do momentu, gdy pąki wegetatywne zaczynają pękać i się zielenić, dopiero wtedy będzie wiadomo, czy gałązki przemarzły oraz w jakim stopniu i jak silne cięcie będzie potrzebne. Szczęśliwie częściowe uszkodzenia mrozowe gałązek nie pozbawiają krzewów kwitnienia, bo pąki kwiatowe zawiązują się na młodych przyrostach.

wilgotne, zwłaszcza w okresie kwitnienia i zawiązywania pąków kwiatowych (są wówczas wrażliwe na suszę), ale nie lubią też zbyt mokrego podłoża.

Ketmie są tolerancyjne w stosunku do nasłonecznienia. Z obserwacji szkółkarzy wynika, że równie obficie kwitną na stanowiskach słonecznych, jak i w półcieniu. Ponieważ krzewy nie są w pełni mrozoodporne (strefa 6b), wymagają sadzenia w miejscach ciepłych, zacisznych, zimą osłoniętych od wiatru.

Przed nadejściem mrozu, zwłaszcza w pierwszych latach uprawy, podstawy krzewów warto obsypać przekompostowaną korą sosnową – tak samo jak zabezpiecza się krzewy róż czy budlei – a pędy młodych roślin owinąć agrowłókniną, słomą lub osłonić stroiszem. Wiosną zabezpieczenia należy usunąć. W północno-wschodniej Polsce, gdzie klimat jest zbyt ostry, aby krzewy utrzymały się w ogrodzie, można uprawiać je w pojemnikach chowanych późną jesienią do nieogrzewanych pomieszczeń. Na Dolnym Śląsku i w okolicach Szczecina ketmie dożywają sędziwych lat i osiągają największe rozmiary. Jadąc latem przez Lubelszczyznę i Podkarpacie można podziwiać nie tylko pojedyncze okazy, ale też żywopłoty i szpalery z ketmii. Uprawie roślin na tym obszarze kraju sprzyjają odpowiednio ciepłe gleby. Niewątpliwą zaletą ketmii syryjskiej jest wysoka zdrowotność; rośliny sporadycznie są atakowane przez szkodniki, co ma istotne znaczenie przy zastosowaniu w zieleni publicznej.

PURPLE PILLAR Gandini Santiago

'Totus Albus'

Artykuł powstał we współpracy ze Związkiem Szkółkarzy Polskich. Więcej informacji o roślinach i ich producentach uzyskać można na: www.e-katalogroslin.pl lub: www.zszp.pl i pod numerem telefonu: 22 435 47 22.

eprasa.pl 33543092c6

Bezproblemowe zbiory

Lipiec jest miesiącem wielkich zbiorów, więc uprawy zaczynają przynosić zysk, ale jeśli teraz wysiejesz jeszcze kilka łatwych i szybkich warzyw, to wydłużysz sezon i zapewnisz sobie jeszcze większe plony, mówi **Jack Wallington**

PHOTO: NEIL DE MORTH

Bezproblemowa uprawa polega na osiągnięciu dużych zbiorów bez wysiłku, skupienia się na łatwych uprawach i stosowania oszczędnych czasowo technik. Często idzie to w parze z niewielką przestrzenią, ponieważ kładzie się nacisk na uprawy takich warzyw, jak pomidory, które przez całe lato owocują z jednej rośliny, rezygnując z efektownych przebojów w rzędach, takich jak kalafiory.

Dobra wiadomość jest taka, że lipiec i tak jest jednym z najbardziej bezproblemowych miesięcy. Teraz na działce warzywnej widać efekty całej naszej ciężkiej pracy, włożonej wiosną w siew nasion. Mając gotowe do zbioru plony, możemy trochę odpocząć, spacerując i ciesząc się obfitością lata. Tu liść sałaty, tam pomidor.

Jeśli potrafisz się z tym zmierzyć, wysiew kilku szybko rosnących roślin teraz przedłuży zbiory do jesieni. Ale przede wszystkim będziesz cieszyć się tym, co aktualnie rośnie, podziwiając bzygi – jedne z moich ulubionych owadów. Uwielbiam patrzeć, jak przemykają w powietrzu; ich larwy zjadają mszyce, kontrolując je i sprawiając, że mam o jeden kłopot mniej.

3 najlepsze sałaty *na sałatki*

'Forellenschluss'
'Salad Bowl'
'Bughatti'

Zbiory

Motywem przewodnim lata jest obfitość liści. Uprawiam różnokolorową **sałatę** dla przyjemności oglądania fioletowych i zielonych rzędów na działce – pomieszane na talerzu również elegancko wyglądają. Burgundowe 'Bughatti' i limonkowozielone 'Salad Bowl', wysiane w marcu, są pyszne, jednocześnie chrupkie i miękkie. Zrywam kilka zewnętrznych liści, pozostawiając rośliny do dalszego wzrostu. W ten sposób można miesiącami zbierać plony.

Uprawa mięty nie sprawia żadnych problemów, pod warunkiem, że zapobiegniesz jej rozrastaniu, uprawiając ją w dużej doniczce, a nie w gruncie. Latem zrywam młode liście do miętowej herbatki, siekam je do sałatki i gotuję z ziemniakami. Najważniejszą rolę pełnią jednak w koktajlach mojito.

Bazylia, jeden z moich ulubionych smaków, uwielbia ciepło, dlatego w tunelu foliowym uprawiam odmiany 'Sweet' i 'Red Rubin' i zbieram młode liście. Podaję z pomidorami i mozzarellą, w postaci pesto lub pokrojone do sałatki. Biorąc pod uwagę cenę sałat czy ziół w workach, można zaoszczędzić sporo pieniędzy. Rocznie zbieram równowartość 200 worków sałaty, bazylii i mięty. To wszystko za niecałe pięć funtów za nasiona i na zaledwie kilku metrach przestrzeni.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 33543092c6

POWYŻEJ Głębokie sadzenie porów sprawia, że uzyskasz odpowiedniej długości białą nasadę

PO LEWEJ Bazylia nie znosi przesuszenia, dlatego uprawiaj ją w osłoniętym, słonecznym miejscu

Sadzenie

Niewiele warzyw powinno się sadzić w glebie niżej, niż rosną, ponieważ to powoduje gnicie łodyg, ale **pory** należy tak posadzić. Staram się je sadzić od końca czerwca do początku lipca, aby na początku sezonu zaoszczędzić miejsce i zapewnić im czas na dobry wzrost przed zimą. Aby równo rozmieścić sadzonki, korzystam z deski lub sznurka i używam pikownika do wykonania dołków co 15 cm od siebie, głębokich na 15 cm, w rzędach co 30 cm. Do każdego dołka wkładam sadzonki pora i podlewam.

W tym roku eksperymentuję z porami wysiewanymi wielokrotnie – 3-4 młode rośliny wyhodowane razem z nasion, umieszczam razem w każdym dołku. W ten sposób pory będą dobrze rosły, trzy lub czterokrotnie zwiększając plon z metra. Najpierw zbiorę, w razie potrzeby, najsłabsze rośliny, pozwalając silniejszym przetrwać zimę w gruncie.

Brokuły Purple Sprouting wysiane w maju są już gotowe do przesadzenia. Sadzę je w gruncie, co 60 cm od siebie. Kapustne to rośliny liściaste, które uwielbiają glebę bogatą w azot, dlatego wiosną dodałem do ich grządek domowy kompost, ściółkując nim na głębokość 5 cm.

eprasa.pl 33543092c6

Użyj sznurka rozpiętego pomiędzy palikami, aby wysiać nasiona w prostych rzędach i maksymalnie wykorzystać przestrzeń

“Jeśli widzisz, że zużywasz więcej sałaty, nadal możesz ją posiać – to dobry czas na wysiew”

3 chrupiące marchewki *do wysiewu teraz*
'Flyaway'
'Purple Sun'
'Bangor'

Wysiew do gruntu

Latem jest już tak ciepło, że w tym miesiącu niczego nie trzeba siać w pomieszczeniu – zamiast tego skupiam się na moich ulubionych, szybko rosnących na świeżym powietrzu uprawach: **rzodkiewki, marchwi, buraków, dymki i rzepy**. Otrzymane z nasion, będą odpowiedniej wielkości i gotowe do spożycia w ciągu 1-2 miesięcy. Od wiosny do lipca, na początku każdego miesiąca wysiewam krótkie rzędy wszystkich wyżej wymienionych warzyw – to ułatwia zapamiętanie.

Miniaturowe rzędy tych szybko rosnących roślin można łatwo obsiewać co miesiąc. To daje możliwość ciągłego zbioru, gdy są młode i delikatne oraz kiedy osiągną idealną wielkość. To o wiele lepsze niż wysiewanie jednej gigantycznej grządki na wiosnę, tylko po to, by podczas sezonu przekonać się, że warzywa są twarde i zdrewniałe.

Na każdą odmianę nasion wystarczą rzędy o długości od 50 cm do 1 m, rozmieszczone w odległości 30 cm jeden od drugiego, aby ułatwić odchwaszczanie. Siej na głębokość około 1 cm w rozstawie co około 5 cm. Nowo zasiane rzędy należy dobrze podlewać, żeby pobudzić szybki wzrost roślin. Jeśli zauważysz, że zużywasz więcej sałaty, niż jest w stanie zapewnić twoja działka, to nadal jest dobry czas na jej zasiew. Zrób to w rzędach oddalonych od siebie o 30 cm, siejąc blisko powierzchni ziemi i przerzedzaj rośliny, gdy osiągną odległość 30 cm. Regularnie je podlewaj przez całe lato.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; AMANDA RAWLING

Częsty siew w krótkich rzędach zapewnia ciągłość zbiorów

eprasa.pl 33543092c6

PO LEWEJ Dojrzewające pomidory mogą być ciężkie i powodować opadanie lub łamanie łodyg, dlatego nadal przywiązuj je do podpór

Prace

Używając krótkich kawałków miękkiego, naturalnego sznurka, przywiąż łodygi **pomidorów** koktajlowych do podpórek co 20-30 cm w miarę ich wzrostu. Zrób to delikatnie i nie wiąż ich zbyt mocno, zostawiając trochę miejsca na zgrubienie łodygi.

Aby przekierować energię rośliny na wytwarzanie owoców, uszczyknij boczne pędy – pojawiają się w miejscu połączenia liści z łodygą. To niesamowite, jak szybko wyrastają, więc przynajmniej co drugi dzień sprawdzaj, czy się nie pojawiły. Warto uważać także na końcówki liści i grona owocowe, bo czasami mogą z nich wyrastać podstępne pędy liściowe! Jeśli w twojej okolicy ptaki (gołębie) i gąsienice powodują problemy, zjadając kapustne, chroń swoje uprawy siatką. Materiał z 7 mm otworami powinien zatrzymać motyle, ale upewnij się, że znajduje się z dala od liści, w przeciwnym razie mogą złożyć jaja przez oczka siatki.

Mówiąc to mam na myśli fakt, że tu gdzie mieszkam jest mnóstwo dużych i małych białych motyli i chociaż ich gąsienice mogą spustoszyć nasze uprawy kapustnych, jesienią rośliny zawsze regenerują się, zapewniając duże zbiory jarmużu i brokułów przez zimę.

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/grow-veg, po więcej wskazówek dotyczących oszczędzania czasu przy uprawie własnych roślin

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH; GETTY/PETRA RICHLI

PONIŻEJ Siatka powinna chronić warzywa kapustne przed motylami i gołębiami

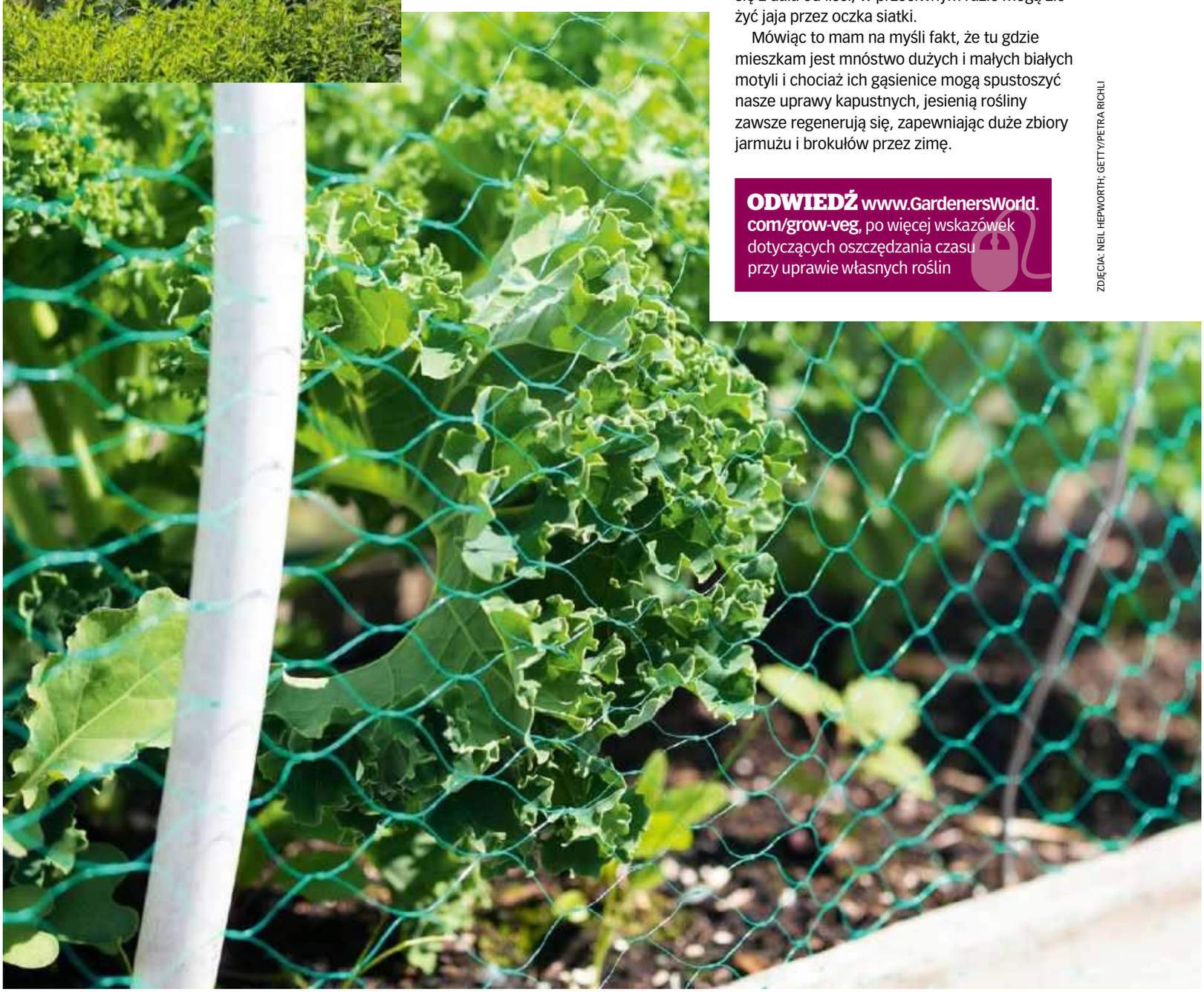

eprasa.pl 33543092c6

Odkłady poziome

To najprostszy sposób na darmowe rośliny – wystarczy podążać za poradnikiem Nicka Bailey'a

Odkłady poziome to genialny sposób rozmnażania krzewów i innych roślin – w zasadzie przypomina to pobieranie sadzonek, które w tym wypadku nie są od razu oddzielane od rośliny matecznej. Cały proces polega na odtworzeniu tego, co dzieje się naturalnie, gdy pęd lub gałąź styka się z ziemią i zaczyna się ukorzeniać. To doskonały sposób na uzyskanie większej liczby trudnych w rozmnażaniu krzewów.

Ten proces dobrze przebiega jesienią, więc teraz jest odpowiedni moment, aby wybrać rośliny, które możesz w ten sposób rozmnażać i przygotować to, co będzie potrzebne, aby wszystko się udało. Przez lata wiele razy korzystałem z tej techniki, szczególnie w celu uzyskania dodatkowych egzemplarzy rzadkich lub nietypowych krzewów. Jest to stosunkowo prosta, ale bardzo satysfakcjonująca technika rozmnażania, która pozwoli na uzyskanie ukorzenionego krzewu w ciągu około roku.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 3354306206

Rozmnażanie roślin przez odkłady poziome

Przez odkłady poziome możesz rozmnażać rośliny w donicach oraz na rabatach, uzyskując nową sadzonkę rosnącą od razu w ziemi – technika jest taka sama. Pokażę jak to zrobić na przykładzie perukowca rosnącego w donicy.

1 **Zacznij od wyboru odpowiedniego, elastycznego pędu.** Następnie ostrym nożem ostrożne wykonaj nacięcie o długości 2-3 cm, w stronę od siebie, najlepiej za pąkiem. Uważaj, aby nie przeciąć pędu na pół! Zablokuj rozcięcie zapałką lub małą gałązką.

2 **Wetknij pęd krzewu** (z zapałką blokującą otwartą ranę) do doniczki z mocno uciśniętym podłożem, najlepiej na głębokość 5-7 cm. Użyj kawałka grubego drutu ogrodniczego zagiętego w kształcie litery „U", aby przytrzymać pęd w miejscu.

3 **Zablokuj pęd drutem,** znacznie poniżej poziomu gruntu lub ziemi, i ostrożnie zasyp go podłożem, tak aby miało dobry kontakt z naciętym pędem. To pomoże roślinie w wypuszczeniu korzeni wokół rany.

4 **Na koniec podlej podłoże,** a następnie oznacz doniczkę etykietą, wkładając ją przy ściance doniczki, aby wystawała zaledwie kilka centymetrów nad podłoże. Pamiętaj, aby zapisać zarówno nazwę rośliny, jak i datę zrobienia odkładu.

Dalsza pielęgnacja

Po zrobieniu odkładu należy unikać suszy i stresu cieplnego

W czasie ukorzeniania odkładu, zarówno roślina mateczna, jak i odkład muszą być solidnie podlewane przez następny rok.

Umieść je w półcienistym miejscu, aby ograniczyć utratę wody i sprawdzaj co tydzień, aby mieć pewność, że podłoże jest wilgotne. Idealnie byłoby ustawić oba okazy w kuwecie, aby można było je nawadniać od dołu. Odkład zacznie się ukorzeniać w ciągu kilku miesięcy. Około siódmego miesiąca lekko go pociągnij, aby sprawdzić, czy jest już ukorzeniony.

Po około roku możesz oddzielić odkład od rośliny matecznej i posadzić nową roślinę w ogrodzie.

eprasa.pl 33543092c6

Częściowe zagłębienie glinianych doniczek w ziemi sprawi, że będą mniej podatne na wysychanie

Rozmnażanie truskawek

Krzaczki truskawek po kilku latach słabną, dlatego przygotuj w ten prosty sposób nowe, darmowe rośliny

Sporządzanie odkładów zazwyczaj polega na nakłonieniu roślin o zdrewniałych pędach do wytworzenia korzeni poprzez obsypanie jednego z nich ziemią. Jednak niektóre rośliny robią to bez naszego udziału. Rośliny takie jak truskawki, barwinek i niektóre jeżyny mają rozłogi, które bez żadnej interwencji wytwarzają korzenie, gdy tylko dotkną ziemi. Jednak jeśli chcesz mieć więcej sadzonek truskawek, z pewnością możesz im pomóc.

Po zakończeniu owocowania krzaczki truskawek zaczynają gwałtownie rosnąć, wytwarzając długie, przypominające wąsy pędy. Każdy węzeł na takim pędzie jest w stanie wytworzyć zarówno korzenie, jak i nowe liście, a to oznacza, że wykonując niewielką pracę możesz pomóc w namnażaniu się truskawek.

Możesz przymocować nowe pędy do ziemi drutem, dopóki się nie ukorzenią, lub wetknąć je do doniczek. W tym celu napełnij doniczki o średnicy 12 cm podłożem bez torfu, ustaw je w pobliżu rośliny matecznej i przytwierdź każdy z rosnących rozłogów w osobnej doniczce. Kiedy sadzonka się ukorzeni, możesz ją odciąć – będzie rosła dalej, niezależnie od rośliny matecznej.

Nie zapomnij o regularnym podlewaniu, bo latem małe doniczki szybko wysychają

Wypróbuj na tych roślinach

Za pomocą odkładów łatwo rozmnożysz derenie, kamelie i magnolie

Zazwyczaj rośliny, które może być trudno rozmnożyć przez tradycyjne sadzonki, często dobrze ukorzeniają się przez odkłady.

Tak jest w przypadku kilku klasycznych roślin kwasolubnych, takich jak kamelia czy różanecznik, ale sprawdza się to również w przypadku innych roślin o zdrewniałych pędach, takich jak dereń, magnolia, powojnik czy hortensja.

Kamelia mała (*Camellia sasanqua*) 'Crimson King' dorasta do 2,5 m wysokości, dlatego najlepiej robić odkłady w gruncie

Do rozmnażania przez odkłady wybierz młode, giętkie i bujne pędy derenia świdwy (*Cornus sanguinea*)

Magnolie potrzebują wielu lat, aby osiągnąć pełny rozmiar, więc rozmnóż je teraz, aby uzyskać rezerwowe egzemplarze

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

Małgorzata Kalemba-Drożdż – dr biochemii, autorka bloga „Trochę Inna Cukiernia" i książek: *Jadalne kwiaty, Pyszne chwasty, Skarby ogrodu, Smakowite drzewa*. Laureatka AIG Prix Międzynarodowej Akademii Gastronomicznej.

Lawenda letnia legenda

Falujące niczym ocean ametystowe pola lawendy są wizytówką Prowansji, ale i w naszym kraju zaczęły pojawiać się łany tego wspaniałego zioła. Wabią niezliczone zastępy głodnych nektaru pszczół i amatorów lawendowych sesji fotograficznych. Torebki wypełnione lawendą wiszą w szafach, odstraszając mole, lawendowe mydło pieści zmysły, a lawendowy olejek koi nerwy. Czas docenić lawendę również w kuchni. Ważne, żeby dobrze dobrać lawendę do zastosowania, bo cudownie pachnące kwiatostany lawendy lekarskiej (*Lavandula angustifolia*), jej licznych odmian i mieszańców mogą się znacząco różnić aromatem. Lawendę szerokolistną (*Lavandula latifolia*) i jej mieszańce, ze względu na wysoką zawartość kumaryn, lepiej zawiesić w szafie, żeby odstraszała mole.

Lawenda ma działanie uspokajające, nasenne, przeciwskurczowe i antyseptyczne, przyspiesza gojenie ran. Jednak przy wprowadzaniu lawendy do menu obowiązuje zasada, że więcej wcale nie znaczy lepiej! Umiar pomaga okiełznać jej niesamowitą moc. Niewielki dodatek lawendy podkręci smak i nada daniom nowy wymiar, zbyt duża ilość – przytłoczy potrawę.

Różne sposoby przetworzenia lawendy mogą diametralnie zmienić percepcję dania. Lawendę można używać bezpośrednio jako przyprawy, zaparzać, naciągać na zimno (przez zalanie zimną wodą i odstawienie na kilka godzin) albo korzystać z destylowanego olejku eterycznego. Ja stanowczo preferuję używanie kwiatów lawendy, a nie olejku lawendowego, który jako skoncentrowany ekstrakt ma bardzo silny aromat i może nadawać daniom mocno mydlany smak. W sezonie warto sięgać po świeże kwiaty, dzięki którym łatwiej uzyskać delikatny efekt podkreślenia smaku potrawy. Poza sezonem można korzystać z suszonej lawendy, również takiej kupionej w sklepie zielarskim lub aptece, jednak trzeba pamiętać, że jej aromat będzie bardziej intensywny w porównaniu do świeżych kwiatów.

Wytrawnie czy na słodko?

Wybierając odmiany do użytku kulinarnego nie warto kierować się kolorem, ale tylko i wyłącznie zapachem. Kwiaty o silnym ziołowym aromacie, przypominającym rozmaryn, wspaniale uzupełnią wytrawne dania: sałatki, pieczone warzywa, mięsa i drób. Nie bez powodu lawenda jest klasycznym składnikiem mieszanki przyprawowych ziół prowansalskich, doskonale harmonizującym z tymiankiem i czosnkiem.

Odmiany lawendy o słodkim, bardziej kwiatowym lub cytrusowym zapachu będą intrygującym dodatkiem do deserów, lodów, serników, dżemów, zimnych i gorących napojów. Kruche ciasteczka lawendowe i kawa zaparzona ze szczyptą lawendy to już klasyka smaku. Lawenda pięknie współgra z płatkami róży, wanilią, czerwonymi owocami i oczywiście z morelami – co jest wręcz podręcznikowym duetem smaków.

ZDJĘCIA: MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

Kruszonka morelowa z lawendą

SKŁADNIKI
- 500 g moreli
- 50 g płatków owsianych
- 50 g mąki
- 50 g cukru
- 40 g masła
- 1 łyżka miodu
- szczypta kwiatów lawendy

PRZEPIS
Morele umyj i przepołów. Płatki owsiane zmiel w młynku z cukrem i lawendą. Zmieszaj z mąką i szybko zagnieć z zimnym masłem na kruszonkę. Morele ułóż w naczyniu do zapiekania nasmarowanym tłuszczem. Polej miodem, jeśli owoce są bardzo kwaśne. Posyp kruszonką i piecz w temperaturze 180°C przez ok. 20 minut, aż kruszonka się zezłoci. Do dekoracji posyp kilkoma świeżymi kwiatami wyskubanymi z kwiatostanu lawendy.

Pierogi z czerwoną porzeczką i lawendą

SKŁADNIKI
- ciasto:
- 500 g mąki
- sól
- gorąca woda
- nadzienie:
- czerwona porzeczka
- kwiaty lawendy
- do podania: kwaśna śmietana, cukier lub cukier puder

PRZEPIS
Mąkę ze szczyptą soli zalej bardzo ciepłą wodą i zagnieć gładkie, elastyczne ciasto. Odstaw pod przykryciem na pół godziny, żeby wystygło i spęczniało. Porzeczki umyj, osusz i oddziel od szypułek. Z gałązek lawendy oberwij kwiaty i posyp nimi porzeczki. Rozwałkuj ciasto na pierogi, podsypując je mąką. Wycinaj kieliszkiem kółka i na każde nakładaj porcję czerwonych porzeczek z lawendą. Lep pierogi i odkładaj pod czystą ściereczkę, żeby nie wysychały przed gotowaniem. Pierogi wrzucaj na gotującą się wodę i gotuj, aż wypłyną. Podawaj posypane cukrem pudrem lub osłodzoną kwaśną śmietaną. Zamiast porzeczek możesz też użyć borówek czarnych, truskawek lub startych jabłek – każdy z tych owoców świetnie współgra z lawendą.

eprasa.pl 33543092c6

Ciasteczka lawendowe

SKŁADNIKI
- 200 g masła
- 2 szklanki mąki i trochę na podsypanie
- 3/4 szklanki cukru (najlepiej użyć drobnego białego, lub pół szklanki cukru pudru)
- 1 łyżeczka suszonej lawendy lub 2-3 łyżeczki świeżych kwiatów lawendy
- 1 łyżka cukru z wanilią
- 1 łyżka soku z cytryny
- 1 żółtko
- szczypta soli
- szczypta proszku do pieczenia
- ewentualnie 1-2 łyżki lodowatej wody

PRZEPIS
Zagnieć składniki ciasta mikserem lub ręcznie. Można rozetrzeć tłuszcz z mąką i cukrem do uzyskania kruszonki, a potem dodać mokre składniki, aż ciasto zwiąże, albo można najpierw utrzeć wszystkie składniki, ale z połową mąki i potem dosypywać powoli mąkę do uzyskania odpowiedniej tężyzny ciasta.

Rozwałkuj ciasto, podsypując mąką w razie potrzeby. Wycinaj ciasteczka i układaj je na blasze wyłożonej papierem do pieczenia. Piecz 6-8 minut w temperaturze 180°C pilnując, żeby się nadmiernie nie przypiekły.

Polędwiczka wieprzowa w sosie lawendowym z białą czekoladą

SKŁADNIKI
- 1 polędwiczka wieprzowa
- 50 g białej czekolady
- 250 ml bulionu warzywnego
- 1 łyżka oliwy
- 1 łyżka masła
- 1 łyżka mąki
- sok z 1 cytryny
- 1 mała papryczka chili
- sól, pieprz
- gałązka rozmarynu
- 1-2 świeże kwiatostany lawendy
- po kilka wyskubanych kwiatów lawendy do dekoracji
- garść borówek

PRZEPIS
Mięso umyj, osusz, oczyść z błon i pokrój w plastry. Każdy kawałek oprósz solą i pieprzem. Smaż na oliwie po 1 minucie z każdej strony, po czym odłóż w ciepłe miejsce. Roztop masło na patelni po smażeniu mięsa, dodaj mąkę i lekko podsmaż. Dodaj bulion, lawendę, rozmaryn, sok z cytryny i kawałek chilli. Gotuj przez kilka minut na małym ogniu, ciągle mieszając.

Białą czekoladę połam na kawałki, wrzuć do sosu, zamieszaj, żeby się rozpuściła. Podawaj mięso z sosem i kilkoma kwaśnymi borówkami posypane kwiatkami lawendy. Jako dodatek możesz podać młode ziemniaki oraz białe szparagi.

eprasa.pl 38543092c6

Poznaj dzikie **zwierzęta**

Letni ogród jest pełen głośnych dźwięków. Ptaki intensywnie bronią swoich terytoriów, jednocześnie dobierając się w pary i składając jaja, albo przetrząsając rośliny w poszukiwaniu gąsienic i innych owadów, którymi będą mogły wykarmić młode pisklęta. Trzmiele budują gniazda, a nasze rabaty ożywają od brzęczenia robotnic zbierających pyłek i nektar, którymi wykarmią nowe larwy.

Młode płazy opuszczają stawy, podczas gdy owady, takie jak pluskolce pospolite, składają jaja w wodzie, a nietoperze w ciągu nocy łapią komary. Przynajmniej przez kilka następnych tygodni ogród i jego mieszkańcy będą rokować nadzieję na pomyślny rozwój w bieżącym sezonie! Życzmy im i sobie dużej dawki słońca i przelotnych deszczów, żeby wszystko zmierzało w jak najlepszym kierunku.

TEKST KATE BRADBURY

Możesz spotkać...

Biegowca osowatego (*Clytus arietis*)

Nie jest osą, tylko chrząszczem wyglądającym jak osa, przez co sprawia wrażenie groźniejszego niż jest w rzeczywistości, oszukując w ten sposób drapieżniki. W rzeczywistości to zupełnie nieszkodliwy gatunek chrząszcza z rodziny kózkowatych, który żywi się pyłkiem oraz martwym drewnem.

W maju pojawiają się dorosłe osobniki, które spotkamy na skrajach lasów w żywopłotach i ogrodach. Mają czarne ciała w żółte pasy, brązowe odnóża, poruszają się bokiem jak osy i tak jak one latają dosyć chaotycznie.

Po odbyciu godów samica składa jaja w próchniejącym drewnie, np. na konarach drzew i słupach ogrodzeniowych. Wylęgają się z nich larwy, odżywiające się przez około dwa lata martwym drewnem. Po tym okresie larwy przepoczwarzają się w dorosłe osobniki, które odżywiają się pyłkiem i czasami owadami, a pod koniec lata umierają.

Jeże ucieszą się z przysmaków, takich jak karma dla psów lub kotów

Wypatruj też...

- Jerzyków, które nie marnują czasu i składają jaja oraz zbierają owady, którymi nakarmią młode.
- Pierwszych młodych żabek, które opuszczają stawy, dlatego bądź ostrożny podczas koszenia trawnika.
- Jeży w nocy, chociaż prędzej je usłyszysz niż zobaczysz. Właśnie zaczął się u nich okres godowy i mogą cię zbudzić przypominające pochrząkiwanie dźwięki wydawane przez samce, które w ten sposób próbują przekonać do siebie samice!

“Biegowiec osowaty sprawia wrażenie groźniejszego niż jest w rzeczywistości, oszukując w ten sposób drapieżniki”

ZDJĘCIA: DENIS/ADOBESTOCK; PAUL DEBOIS; GETTY/ANDREW THOMAS

eprasa.pl 3354309 2c6

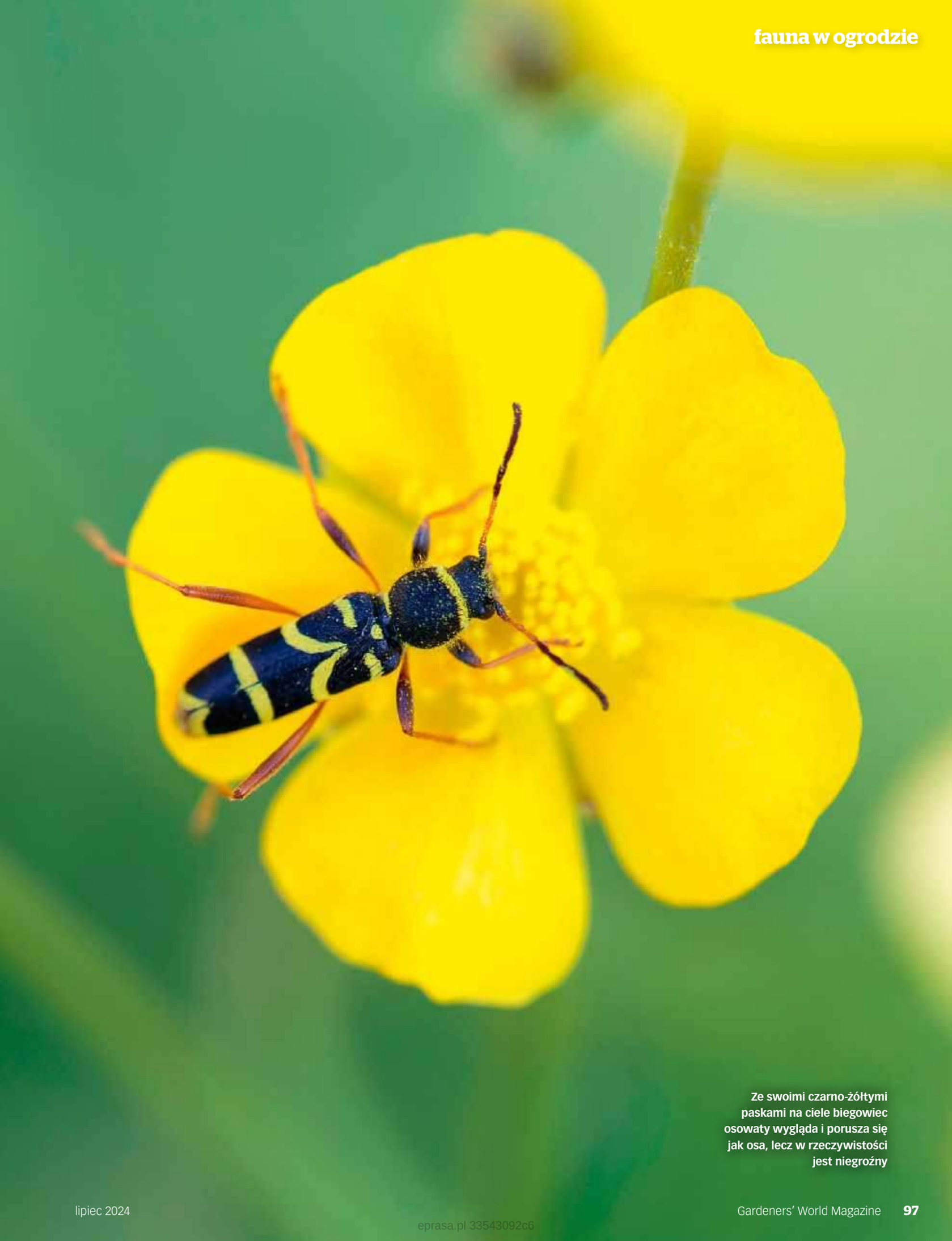

Ze swoimi czarno-żółtymi paskami na ciele biegowiec osowaty wygląda i porusza się jak osa, lecz w rzeczywistości jest niegroźny

eprasa.pl 33543092c6

Poznaj dzikie **zwierzęta**

Wciąż można odnieść wrażenie, jakby była pełnia lata, ale życie dzikiej przyrody w ogrodzie toczy się we własnym tempie. Wiele trzmieli dokończyło swój cykl rozwojowy, jedynie młode królowe odbywają w tym miesiącu loty godowe, po których będą szukać odpowiedniej kryjówki do przezimowania. Wkrótce wylęgnie się drugie pokolenie dorosłych motyli z rodziny rusałkowatych, takich jak rusałki pawiki i rusałki pokrzywniki – jeśli jest sucho i one mogą przejść prosto w stan hibernacji. Jednak my przez najbliższe tygodnie mamy jeszcze dużo do zrobienia: w nocy wsłuchuj się w dźwięki wydawane przez jeże w rui, powstrzymuj się przed usuwaniem mszyc z roślin – zostaw je dla wróbli z drugiego (lub trzeciego) lęgu – i zachwycaj się ważkami oraz świteziankami, które składają jaja w twoim stawie.

TEKST KATE BRADBURY

Możesz spotkać...

Jaszczurkę żyworodną (*Zootoca vivipara*)

Ta często mylona z traszką niewielka jaszczurka woli wylegiwać się w słońcu na murach lub kłodach drewna, niż spędzać czas w stawach. Zazwyczaj spotkamy je na terenach leśnych, łąkach oraz wrzosowiskach, lecz pojawiają się także w ogrodach.

Mają zielono-brązowe ciała z plamkami lub paskami po bokach i osiągają długość do 15 cm. Brzuch samców jest jaskrawożółty lub pokryty pomarańczowymi cętkami, podczas gdy brzuch samicy ma kolor bardziej jednolity i blady. Ich gody odbywają się w kwietniu i maju. Samica, zamiast składać jaja, inkubuje je wewnątrz ciała, po czym w lipcu rodzi do 11 młodych. W okresie noszenia jaj ma napęczniały, „ciężarny" brzuch.

Zimnokrwiste jaszczurki żyworodne spędzają poranki, wygrzewając się na słońcu w pobliżu gęstej roślinności, np. wysokiej trawy, gdzie w razie potrzeby mogą się schronić. Kiedy się rozgrzeją, zaczynają polować, zazwyczaj na pająki i owady.

Makolągwy przez cały rok odżywiają się drobnymi nasionami

Wypatruj też...

- Odorka zieleniaka o korpusie w kształcie tarczy, często występującego w ogrodach. To nieszkodliwy pluskwiak, który żywi się niewielkimi ilościami soków roślinnych.
- Makolągwy, małego, smukłego ptaka z rodziny łuszczakowatych o melodyjnym śpiewie. Samce mają czerwone czoła i piersi, natomiast samice są bardziej brązowe.
- Mszycarza szklarniowego, którego możesz spotkać w domku dla owadów, budującego gniazdo. Ta osa jest nieszkodliwa i robi ogrodnikom wielką przysługę, zamiast nektaru i pyłku, zbierając mszyce, którymi karmi swoje larwy.

Występująca na obszarze całej Wielkiej Brytanii jaszczurka żyworodna jest jedynym gadem żyjącym naturalnie w Irlandii

ZDJĘCIA: PAUL DEBOI; GETTY/GARY CHALKER, DAVEMHUNTPHOTOGRAPHY

eprasa.pl 33543092c6

“Jaszczurka żyworodna woli wylegiwać się w słońcu na murach lub kłodach drewna, niż spędzać czas w stawach”

eprasa.pl 33543092c6

Obsadź ogród bagienny

Jeśli nie chcesz mieć oczka wodnego lub nie masz na nie miejsca, ogród bagienny stanowi dla niego świetną alternatywę. Łatwo go zbudować i szybko stanie się cennym siedliskiem dla wielu stworzeń lubiących wilgotne środowisko, począwszy od traszek i żab po świtezianki. Wiele drobnych owadów schroni się wśród bujnej roślinności, stając się jednocześnie pokarmem dla ptaków owadożernych. Ma to szczególne znaczenie w okresie, kiedy ptaki wychowują swoje potomstwo. Po zmroku mogą to miejsce odwiedzić nawet nietoperze, aby pożywić się owadami.

Będziesz potrzebować:

- Szpadla
- Wykładziny do oczka wodnego lub grubej folii
- Mocnych nożyczek do przycięcia i podziurawienia wykładziny
- Worka grysu lub żwiru
- Kompostu ogrodowego
- Łopatki ogrodowej
- Roślin lubiących podmokłe podłoże

1 W słonecznym miejscu w ogrodzie wykop dół o głębokości 45-60 cm i wyłóż dno wykładziną do oczek wodnych lub grubą folią. Nakłuj ją w kilku miejscach, aby zrobić otwory odpływowe, po czym usyp na dnie 3-5 centymetrową warstwę grysu lub żwiru.

2 Wypełnij dół wykopaną wcześniej ziemią wymieszaną z dobrze rozłożonym kompostem. Przytnij wystającą ponad krawędź wykopu folię, tak by znajdowała się ona tuż pod powierzchnią ziemi.

3 Posadź bogate w nektar, lubiące podmokłe podłoże gatunki roślin, takie jak kosaćce, knieć błotną oraz krwawnicę pospolitą. Podlewaj je obficie, dopóki się dobrze nie zakorzenią i rozłóż na powierzchni ziemi grubą warstwę ściółki.

eprasa.pl 33543092c6

eprasa.pl 3354309266

CZAS NA PRZYCINANIE

Frances Tophill wyjaśnia, jak przerzedzać zawiązki owoców u bakłażanów, aby otrzymać większe owoce i przyspieszyć ich dojrzewanie

Jest pełnia lata, więc ogród prezentuje się w pełnej okazałości lub zaczynamy obserwować początki nieporządku. Teraz jest świetna okazja, aby go opanować, zanim wiatr i deszcz przewrócą rośliny lub przybiją je do ziemi. Przycięcie niesfornego listowia lub gałęzi może rozwiązać te problemy, podobnie jak podparcie roślin zawczasu.

Kiedy skończy się tak zwany „opad świętojański", rozpoczyna się najlepszy czas na przerzedzenie owoców, jeśli rośliny nadal są zbyt mocno obciążone. Dotyczy to śliw i jabłoni, ale także bardziej egzotycznych gatunków, jak bakłażany i papryki. Pędy niektórych roślin zdążyły się położyć, więc nimi również się zajmij podczas letniego cięcia drzew owocowych.

To dobry moment, aby zacząć cięcie zimozielonych żywopłotów, np. z cisów lub wawrzynów, zwłaszcza jeśli jest ich dużo, ponieważ należy to zrobić nie później niż do połowy jesieni. Zanim zaczniesz, upewnij się, że nie ma w nich wciąż zasiedlonych gniazd ptaków. Wiele krzewów zakończyło już kwitnienie, więc możesz zacząć właśnie od tych, które należy ciąć bezpośrednio po kwitnieniu, takich jak prusznik (*Ceanothus*).

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

Regularnie zbieraj papryczki chili, aby rośliny wydały więcej owoców

eprasa.pl 33543092c6

Popraw przepływ powietrza

Usuń zasychające liście i zredukuj ich ilość, aby zapewnić swobodną cyrkulację powietrza u papryczek chili, bakłażanów i ogórków, szczególnie w szklarni. Zapobiegnie to chorobom grzybowym, takim jak mączniak prawdziwy, i pomoże utrzymać na dystans szkodniki takie jak mączlik.

Przytnij teraz te rośliny

Różne rośliny najlepiej przycinać w lipcu z wielu powodów: aby zapobiec rozprzestrzenianiu się chorób lub silnemu wypływowi soków, ponieważ należy robić to bezpośrednio po kwitnieniu, albo po prostu w celu uporządkowania.

ŚLIWY I WIŚNIE Są podatne na chorobę grzybową zwaną srebrzystością liści, która może wniknąć przez rany powstałe po cięciu, ale teraz ryzyko, że tak się stanie, jest najmniejsze.

GLICYNIA Przytnij długie, biczowate pędy do sześciu lub siedmiu pąków, a następnie przytnij ponownie w grudniu do dwóch pąków.

POSŁONEK Przytnij posłonki (*Helianthemum*), kiedy przestaną kwitnąć, nadając im schludny kształt. Istnieje szansa, że zakwitną w tym roku jeszcze raz.

PORZECZKI OZDOBNE Przytnij porzeczki po kwitnieniu, aby pobudzić wzrost nowych pędów, które zakwitną w przyszłym roku.

Tych roślin nie przycinaj

Budleje mogą zamienić się w duże krzewy, ale należy je przyciąć dopiero po zakończeniu kwitnienia

✘ **PERUKOWIEC** Zbyt duże egzemplarze perukowca (*Cotinus*) odbiją po silnym przycięciu. Dzięki temu liście będą też większe i bardziej efektowne. Poczekaj z tym jednak do późnej zimy.

✘ **HORTENSJE** Zaczynają teraz kwitnąć, więc jest już za późno, aby je przyciąć.

✘ **POWOJNIKI KWITNĄCE ZIMĄ** Jeśli teraz je przytniesz, to istnieje ryzyko, że niechcący usuniesz wszystkie pąki kwiatowe, które rozwiną się w przyszłym roku!

✘ **BUDLEJE** Odłóż większe cięcie do czasu, gdy zakończą kwitnienie, a teraz możesz usunąć przekwitnięte kwiatostany, aby pobudzić budleje do wydania następnych.

eprasa.pl 33543092c6

Przerzedzanie zawiązków u bakłażanów

Uprawa bakłażanów daje ogromną satysfakcję. Jesteśmy tak przyzwyczajeni do jabłek, gruszek i wiśni, że często ich uroda nie robi na nas wrażenia. Jednak duże, gładkie owoce bakłażanów są hipnotyzujące – często są tak czarne jak nocne niebo, ale czasem mają atrakcyjne prążki lub są całkowicie białe. Pewnie nigdy się nie dowiem dlaczego warzywo, które „wygląda jak te w supermarkecie" jest tak ekscytujące, ale to prawda! Jeśli chcesz uzyskać naprawdę duże owoce, rośliny nie mogą być narażone na zbyt duży stres, dlatego przerzedź nadmiar zawiązków w podobny sposób jak u jabłoni.

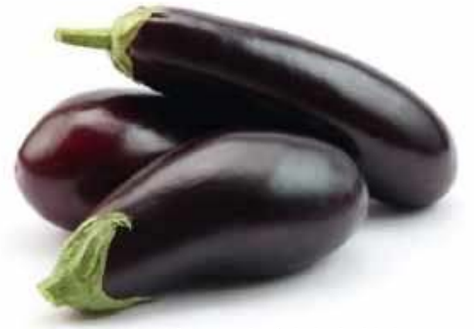

Aby uzyskać duże bakłażany, zmniejsz liczbę zawiązków do czterech lub pięciu na roślinę

Krok po kroku

1 **USUŃ** wszystkie duże, chorowite, żółknące liście i małe pędy stłoczone w środku rośliny. Poprawi to przepływ powietrza i wpuści więcej światła do dojrzewających owoców.

2 **ODETNIJ** część mniejszych owoców, aby te większe mogły rosnąć i dobrze dojrzeć. Jeśli zostawisz małe zawiązki, roślina zużyje cenną energię, próbując je wykarmić.

3 **PAMIĘTAJ**, aby nie usunąć zbyt dużo – większość krzaczków może wykarmić cztery lub pięć owoców. Potrzebują też dużo zdrowych liści, aby mogły wytwarzać energię niezbędną do dalszego wzrostu.

Dobra rada

Czyste i ostre narzędzia minimalizują ryzyko rozprzestrzeniania się szkodników i chorób. W szklarni, gdzie nie ma tak wielu naturalnych drapieżników, które mogłyby zwalczać szkodniki, jest to jeszcze ważniejsze. Zdezynfekuj narzędzia pomiędzy pracą w poszczególnych częściach ogrodu lub pomiędzy pracą przy kolejnych roślinach, natłuść je i naostrz mokrym lub suchym kamieniem. U sekatorów nożycowych ostrz tylko zewnętrzną krawędź górnego ostrza, ponieważ wewnętrzna krawędź musi być idealnie równo z dolnym ostrzem, aby zapewnić czyste cięcie.

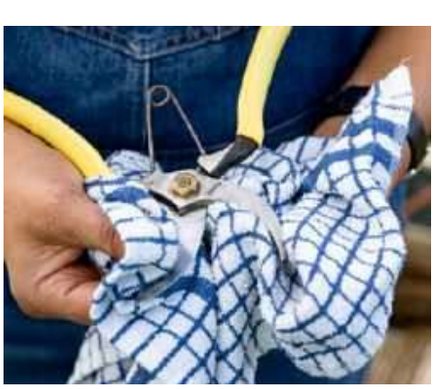

Regularnie dezynfekuj i smaruj ostrze sekatora

W ten sposób przytnij także…

Jest wiele innych roślin, które skorzystają na przerzedzaniu zawiązków owoców o tej porze roku, aby te, które pozostaną na roślinach dojrzały, zanim skończą się letnie ciepło i słoneczne dni. Należą do nich:

- Papryczki chili i słodka papryka – aby dojrzeć, potrzebują dużo słońca i energii.
- Jabłonie – zazwyczaj z każdej kiści powinien dojrzeć jeden owoc.
- Brzoskwinie – powinny być już prawie dojrzałe, ale jeśli nie, to również je przerzedź.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/TIMSA

Bakłażany

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Owocowanie												
Cięcie												

eprasa.pl 33543092c6

Plan prac na cały miesiąc

ZRÓB TO TERAZ

50 zadań do zrobienia w tym miesiącu od zespołu Gardeners' World

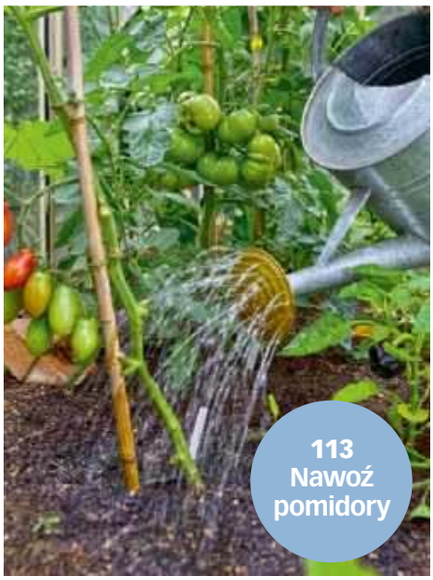

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

PLUS Ochrona warzyw kapustnych ■ Pobieranie sadzonek z penstemonów ■ Sadzenie roślin owadożernych ■ Wietrzenie szklarni

eprasa.pl 33543092c6

Rozluźnienie zewnętrznej warstwy bryły korzeniowej ułatwi roślinom przyjęcie się w nowej doniczce

Przygotuj bryły korzeniowe do przesadzania

Tuż przed przesadzeniem roślin sprawdź ich korzenie. Jeśli zaczęły się owijać dookoła wnętrza dotychczasowej doniczki, rozplącz je delikatnie, pociągając od dołu, aby rozluźnić bryłę – dzięki temu korzenie nie będą dalej rosnąć okrężnie w nowej doniczce lub w glebie.

Jeśli korzenie są mocno splątane i zbite, możesz je przed przesadzeniem skrócić o jedną trzecią. Dzięki temu wzmocnisz je i umożliwisz roślinie lepsze przyjęcie się w nowych warunkach. Podlej obficie, aby pomóc im się zregenerować.

ODWIEDŹ
www.GardenersWorld.com/basics, aby odświeżyć podstawowe umiejętności związane z prowadzeniem ogrodu

Nie zapomnij

- **Usuń i wyrzuć wszystkie chore liście, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się choroby**
- **Unieś ostrze kosiarki, aby zwiększyć odporność trawnika na suszę**
- **Wyłów glony z oczka wodnego, owijając je wokół bambusowej tyczki**
- **Rozłóż ściółkę wokół nowo posadzonych i podlanych roślin, aby zatrzymać wodę w podłożu i chronić je przed suszą**

Dodaj żwir do doniczek

Chcąc zmniejszyć utratę wody z podłoża oraz negatywne skutki stresu cieplnego, rozłóż żwir na powierzchni podłoża w doniczkach.

Kupując żwir upewnij się, że jest to porządny, płukany żwir ogrodniczy, a nie produkt przeznaczony do innego celu, gdyż może on zawierać dużo soli, która powoduje zamieranie większości roślin.

Najpierw podlej podłoże i upewnij się, że jest mokre od góry aż po sam dół. Następnie ułóż warstwę żwiru dokoła roślin, tak by całkowicie przykryć powierzchnię podłoża.

Po wyściółkowaniu żwirem trudniej będzie ocenić, kiedy należy podlać rośliny, dlatego zawsze sprawdzaj podłoże pod ściółką palcem lub unieś doniczkę, aby sprawdzić jej ciężar.

Żwir sprawia, że pojemniki ładniej się prezentują i zmniejsza parowanie wody z podłoża

KROK PO KROKU

Pobierz sadzonki penstemonów

Penstemony nie zawsze są w stanie przetrwać zimę, dlatego pobierz teraz sadzonki z tych rosnących w twoim ogrodzie, abyś mógł nimi zastąpić utracone rośliny.

Umieść doniczki z sadzonkami w zimnym inspekcie i regularnie je podlewaj lub zraszaj. W ciepłym warunkach, jakie panują w lipcu, już za kilka tygodni wypuszczą korzenie.

1 **UTNIJ** z najgrubszych, niekwitnących pędów kilka sadzonek o długości 10 cm i umieść je w woreczku foliowym, aby nie traciły wilgoci.

2 **SKRÓĆ** od razu sadzonkę pod ostatnim węzłem i usuń dolne liści, zostawiając jedynie kilka szczytowych.

3 **WŁÓŻ** sadzonki do doniczki ze żwirowym, beztorfowym podłożem do ukorzeniania. Skorzystaj z sadzaka, aby najpierw zrobić w nim dołek, a na koniec dociśnij podłoże wokół sadzonki.

TEKST: ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: JONATHAN BUCKLEY; SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

W miejscu występowania chwastów o dużych rozetach liściowych dochodzi do osłabienia darni

Wyrwij mniszki, zanim wytworzą nasiona

Jeśli pozwolisz mniszkom na trawniku zakwitnąć, bardzo szybko wytworzą dużo nasion, które przenoszone za pomocą wiatru rozsieją się jeszcze dalej, dlatego usuń je ręcznie chwastownikiem lub wąską łopatką.

Wbij narzędzie jak najgłębiej, aby usunąć jak najwięcej mięsistego korzenia palowego. Jeśli w ziemi pozostaną jego małe fragmenty, roślina będzie miała wystarczająco energii, by ponownie nad powierzchnią ziemi rozwinąć rozetę.

Powstałe placki gołej ziemi uzupełnij fragmentami darni lub wysiej na nich nasiona trawy.

SZYBKIE ROZWIĄZANIA

Regularnie przycinaj długie pędy wyrastające u podstawy pni drzew – tnij je tuż przy pniu czystym, ostrym sekatorem.

Te pędy, zwane epikormicznymi (przybyszowymi) pojawiają się często się na drzewach uszkodzonych lub takich, których koronę poddano radykalnemu cięciu. Mogą być również reakcją na nagłą zmianę warunków świetlnych, np. kiedy w pobliżu wycięto duże drzewo. Chociaż pędy te nie szkodzą drzewu, będzie ono ładniej wyglądało bez nich.

Przygotuj zbiorniki na wodę opadową

Jeśli prognoza przewiduje opady deszczu dopilnuj, aby twój zbiornik był w stanie zgromadzić jak najwięcej wody – zużyj tę, która już się w nim znajduje do podlania roślin, jeśli jest taka potrzeba, lub przelej ją do konewek.

Podlewaj rośliny obficie, aby pobudzić je do głębszego zapuszczania korzeni – dzięki temu staną się one bardziej odporne na okresowe susze. Skup się głównie na roślinach owocujących i warzywach, a także roślinach, które do prawidłowego wzrostu potrzebują wilgotnej gleby. Te rosnące w pojemnikach również będą potrzebowały regularnego nawadniania. Rośliny, które dobrze się już zakorzeniły, pozostaw samym sobie.

Wykorzystaj konewki i inne pojemniki, aby zebrać więcej wody opadowej

UWAŻAJ NA chlorozę liści

Żółknięcie blaszki liściowej pomiędzy nerwami, zwane chlorozą, jest objawem niedoboru składników pokarmowych. Spryskaj liście nawozem w płynie, a powinny na powrót się zazielenić.

Chloroza jest zazwyczaj objawem niedoboru żelaza u roślin kwasolubnych, takich jak pieris (po lewej). Niektóre rośliny, na przykład hortensje, są bardziej narażone na chlorozę niż inne rośliny. Dokarmiaj je nawozem w granulkach, który będzie długotrwałym uzupełnieniem nawozu w płynie.

eprasa.pl 33543092c6

Przenieś doniczki do cienia

W okresie bardzo ciepłej i słonecznej pogody rośliny w doniczkach mogą ucierpieć z powodu stresu cieplnego, dlatego jeśli przewiduje się falę upałów, przenieś je w bardziej zacienione miejsce. Tymczasowy pobyt w cieniu pozwoli im odpocząć od gorąca, uchroni je przed utratą wilgoci oraz obniży ryzyko poparzenia liści podczas podlewania.

Kiedy już przeniesiesz rośliny, oczyść je z uszkodzonych liści i usuń przekwitłe kwiaty. Dobrze i powoli je nawodnij – dzięki temu odżyją, a wody starczy na kilka dni. Kiedy temperatury się obniżą, przenieś je z powrotem na miejsce.

Kiedy temperatury gwałtownie wzrosną, w pierwszej kolejności przenieś rośliny cieniolubne, takie jak żurawka

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/july po więcej sezonowych zadań

Do strzyżenia topiarów o dużych liściach użyj sekatora zamiast nożyc, aby nie pozostawić na roślinie w połowie przyciętych liści, które zepsują wygląd rośliny

Utrzymuj topiary w dobrej kondycji

To dobry moment na przycięcie zimozielonych topiarów – młodsze przyrosty, które pojawiły się wiosną zdążyły dostatecznie wyrosnąć i jest jeszcze dużo czasu na to, by rośliny odzyskały siły przed zimą. Użyj nożyc do cięcia topiarów o drobnych liściach, takich jak bukszpan i ostrokrzew, natomiast w przypadku roślin o dużych liściach, np. drzewka laurowego (powyżej), w połowie ucięte liście mogą wyglądać niechlujnie, dlatego skorzystaj z sekatora i ucinaj pojedyncze pędy tuż nad pąkiem.

Ocal kilka pędów z drzewka laurowego i wykorzystaj liście do gotowania lub wysusz je i przechowuj z resztą suszonych ziół.

W tym miesiącu unieś ostrze kosiarki, aby trawnik lepiej poradził sobie w czasie upałów

Zasady koszenia trawy

Warto przestrzegać kilku podstawowych zasad dotyczących koszenia: trawę należy kosić rano lub wieczorem i nigdy nie robimy tego, gdy jest mokra. W lipcu kosimy ją co tydzień, z ostrzami kosiarki ustawionymi wyżej niż w maju lub czerwcu, aby trawa mogła lepiej poradzić sobie długimi okresami suszy. Dzięki uniesieniu ostrzy kosiarki zapobiegamy skalpowaniu trawnika, w wyniku którego ubytki w trawie szybko porastają chwasty.

Dzikiej łąki jeszcze nie trzeba kosić. Jesienią można posadzić na niej metodą naturalizacji wiosenne kwiaty cebulowe, a także szelężnik mniejszy, który osłabia trawę, umożliwiając wzrost dzikich kwiatów.

Nie zapomnij

- **Wykop pierwsze wczesne ziemniaki na początku miesiąca, a następnie zbierz kolejną partię pod koniec miesiąca**
- **Pod koniec miesiąca zacznij zbierać cukinie**
- **Zbierz część szalotek do bezpośredniego spożycia, a część zostaw do wyschnięcia i przeznacz do przechowywania**
- **Kontynuuj ścinanie kwiatów groszku, aby pobudzić rośliny do wytwarzania kolejnych**
- **Prześwietl ogórki, uszczykując z roślin pędy boczne za pierwszym liściem**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 33543092c6

Sprawdź, czy należy przesadzić sadzonki

Unieś doniczki z ukorzenionymi sadzonkami i sprawdź, czy przez otwory drenażowe przerastają korzenie. Jeśli tak, to znak, że sadzonki są gotowe do przesadzenia.

W razie wątpliwości delikatnie pociągnij sadzonkę, chwytając ją u podstawy, aby sprawdzić, czy stawia opór i trudno ją wyjąć, albo spróbuj odwrócić doniczkę do góry nogami i – przytrzymując podłoże dłonią – zdejmij ją z bryły korzeniowej, aby sprawdzić, czy korzenie dotarły do boków doniczki.

Sadzonki są gotowe do przesadzenia, gdy ich korzenie osiągną długość co najmniej 5 cm

Nie zapomnij

- **W okresach suszy rośliny w doniczkach podlewaj obficie i rzadko, a nie mało i często**
- **Usuń więdnące liście z bodziszków, aby zaczęły wytwarzać nowe**
- **Ścinaj kwiaty na bukiety; od razu po cięciu włóż je do świeżej wody i umieść w cieniu**
- **Pobierz z krzewów półzdrewniałe sadzonki z niekwitnących pędów**
- **W ciepłe, suche dni usuwaj motyką lub ręcznie chwasty między roślinami**
- **Usuń boczne pąki kwiatowe dalii, jeśli chcesz uzyskać większe kwiaty**

Regularnie usuwaj przekwitnięte kwiaty jeżówek, a przedłużysz okres kwitnienia tych roślin

Kontynuuj oczyszczanie jeżówek

Przytnij kwiaty jeżówek na rabatach. Jeśli je zostawisz, rośliny zaczną produkować nasiona i stracisz okazję do tego, aby jeszcze przez kilka tygodni, aż do jesieni, cieszyć się ich kwiatami.

O tej porze roku jeżówki zakwitają szybko, lecz im bliżej końca lata, tym bardziej spowolniony staje się ich wzrost. Dobrym pomysłem jest zaprzestanie przycinania kwiatostanów pod koniec sierpnia, tak by przekwitłe główki nasienne zapewniły zimą strukturę w ogrodzie i stały się źródłem pokarmu dla ptaków.

Przytnij lawendę

Użyj sekatora lub nożyc do usunięcia kwiatostanów lawendy, które przekwitły, ale w dalszym ciągu mają w sobie wystarczającą ilość olejków eterycznych, aby można z nich było stworzyć pachnące pęczki do suszenia w domu. Tnij łodygi na wysokości liści, nie zostawiaj bezlistnych kikutów.

Uporządkuj wybujałe łodygi, wycinając je wybiórczo, tak by utrzymać odpowiedni kształt rośliny i powstrzymać ją przed opadaniem poza krawędzie trawników, ścieżek czy na inne rośliny. Resztę zostaw do końca lata, kiedy będzie czas na kolejne przycinanie.

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/pruning po więcej porad na temat przycinania

Ściętą lawendę powieś w domu lub wykonaj woreczki zapachowe

TEKST: ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 33543092c6

KROK PO KROKU
Posadź neriny

Posadź kilka nerin, aby jesienią cieszyć się wybuchem jaskrawego różu w ogrodzie. Jeśli zamierzasz posadzić je na rabatach pamiętaj, że potrzebują one przepuszczalnego podłoża oraz słonecznego stanowiska. Wzruszanie ziemi wokół nerin może doprowadzić do zahamowania ich wzrostu, dlatego zapewnij im wystarczającą ilość miejsca, aby mogły kwitnąć z roku na rok, a zimą przykryj cebulki ściółką [w Polsce neriny wykopujemy przed zimą – red.].

1 **ŚCIŚNIJ** delikatnie cebulki, aby sprawdzić, czy są twarde i nadają się do sadzenia. Jeśli dają się łatwo zgnieść, oznacza to, że wyschły i należy je wyrzucić.

2 **WYPEŁNIJ** glinianą donicę mieszanką składającą się w równych częściach z beztorfowego podłoża uniwersalnego i podłoża John Innes Nr 2. Dociśnij i wyrównaj, aby wierzchnia warstwa ziemi znajdowała się trochę poniżej górnej krawędzi doniczki.

3 **UMIEŚĆ** cebulki w podłożu, tak by ich górna część wystawała ponad powierzchnię. Podlej niewielką ilością wody, aby tylko delikatnie zwilżyć podłoże.

ZDJĘCIA: JONATHAN BUCKLEY; TIM SANDALL

Zbierz nasiona maków, kiedy makówki są suche i grzechoczą, gdy się nimi potrząśnie

Zbierz nasiona maków na następny rok

Potrząśnij kilkoma makówkami i posłuchaj, czy w środku grzechoczą nasiona. Jeśli tak, są wystarczająco suche, aby je zebrać. Przechyl makówkę, aby sprawdzić, czy nasiona z niej wypadną.

Chcąc zebrać wystarczającą ilość nasion do wysiewu w przyszłym roku zetnij ostrożnie pęczek łodyg, starając się utrzymać je pionowo. Umieść na makówkach papierową torebkę, po czym przewróć je do góry nogami. Potrząśnij makówkami, aby nasiona opadły na dno torebki. Zrób to zanim wprawione w ruch przez wiatr makówki same się rozsieją.

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/seeds po więcej porad dotyczących zbioru nasion

Przedłuż kwitnienie groszku pachnącego

Zbieraj rozwinięte kwiaty groszku jak najczęściej się da. Codzienne ścinanie kwiatostanów wystarczy, aby zapewnić ciągłość kwitnienia. Jeśli pozostawisz je na roślinie, szybko przekwitną i rozwiną się z nich strąki pełne nasion, co wstrzyma dalsze kwitnienie.

Groszki pachnące wyjątkowo szybko zawiązują nasiona, dlatego będą się znacznie lepiej rozwijać, gdy będziesz je przycinać i podlewać, dodając do wody raz w tygodniu płynny nawóz. Wydawać by się mogło, że ich utrzymanie jest dosyć wymagające, ale warto o nie zadbać, aby zapewnić sobie stałe źródło zapachu w ogrodzie.

Uprawiaj groszki pachnące w żyznym, przepuszczalnym podłożu na słonecznym stanowisku

DOBRA RADA

Do końca sezonu regularnie dokarmiaj rośliny kwitnące, dodając do podłoża nawóz o spowolnionym działaniu. Kiedy jest ono mokre, zrób w nim ołówkiem otwór i wsyp do niego nawóz (zgodnie ze wskazówkami producenta) i zasyp niewielką ilością podłoża.

eprasa.pl 33543092c6

Rośliny owadożerne przybierają niezwykłe formy i na różne sposoby chwytają swoje ofiary

Obsadź donicę roślinami owadożernymi

Stwórz nietypową kompozycję z różnych gatunków roślin owadożernych. Do tych najprostszych w uprawie i najlepszych dla początkujących należą muchołówka (*Dionaea*), kapturnica (*Sarracenia*) oraz tłustosz (*Pinguicula*). To nasadzenie (po lewej) zawiera wszystkie trzy oraz dodatkowo rosiczkę (*Drosera*) i darlingtonię kalifornijską (*Darlingtonia*). Gatunki o lepkich liściach, takie jak tłustosz i rosiczka, są pomocne w wyłapywaniu ziemiórek – czarnych muszek, żyjących w wilgotnym podłożu roślin doniczkowych lub wewnątrz mnożarek.

Rośliny mięsożerne rosną na terenach bagiennych z kwaśną glebą ubogą w składniki odżywcze, dlatego łapią one owady, aby wzbogacić swoją dietę. Zwykłe podłoże dla roślin doniczkowych jest dla nich zbyt treściwe, dlatego zapewnij im takie, które jest ubogie w składniki odżywcze i nie zawiera wapna. Do zamienników torfu stosowanych jako dodatek do podłoży dla roślin mięsożernych należą mielona kora, przekompostowane liście orlicy i włókna kokosowe. Do podlewania nie używaj wody z kranu, lecz deszczówkę, aby utrzymać pH oraz ilość składników odżywczych na niskim poziomie.

Sprawdź mrozoodporność roślin: te naturalnie występujące w Polsce są w pełni mrozoodporne (np. rosiczki) i rosną w silnie nasłonecznionych miejscach, lecz te bardziej wrażliwe potrzebują osłony oraz mniejszej ilości światła.

KROK PO KROKU Jak obsadzić donicę roślinami owadożernymi

1 **WYBIERZ** płytki pojemnik – wypróbuj stary zlewozmywak, donicę w kształcie niskiej misy lub korytko z włókna szklanego – i wyłóż go folią z otworami odpływowymi.

2 **WYMIESZAJ** specjalistyczne podłoże dla roślin mięsożernych z perlitem lub gruboziarnistym piaskiem kwarcowym, aby zwiększyć jego zdolność do magazynowania wody, ale także by zapobiec jej zastojowi.

3 **POSADŹ** najpierw najbardziej efektywną roślinę, taką jak kapturnica, po czym wypełnij pojemnik resztą gatunków. Niektóre z nich posiadają kłącza, które powinny znajdować się bezpośrednio na powierzchni podłoża.

4 **OBSYP** rośliny dookoła ziemią uważając, aby nie wsypać jej do otwartych liści pułapkowych. Lekko dociśnij, a potem podlej deszczówką.

TEKST: ROSIE YEOMNS
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 33543092c6

Aby kosaćce zakwitły w przyszłym roku, posadź młode sadzonki na słonecznym stanowisku z przepuszczalnym podłożem

Wykop i podziel kosaćce bródkowe

Aby kosaćce bródkowe z roku na rok pięknie kwitły, co 3-4 lata należy podzielić ich kępy, by zapewnić im więcej miejsca do rozwoju. Zabieg ten powinno się przeprowadzać w okresie od lipca do września, gdy rośliny zakończą kwitnienie.

Kosaćce bródkowe wyróżniają się wspaniałymi, dużymi kwiatami występującymi w szerokiej palecie barw. Od kosaćców cebulowych łatwo odróżnimy je po tym, że grube kłącza tych pierwszych są częściowo widoczne na powierzchni ziemi. Te rosnące poziomo pędy ukorzeniają się i utrzymują w podłożu mocne, wyprostowane liście oraz kwiatostany. Kiedy kłącza są nadmiernie zagęszczone, zacieniają się nawzajem, co z kolei osłabia kwitnienie. Przesadź najmłodsze fragmenty kłączy, aby odzyskały wigor.

Aby kłącza zakwitły w przyszłym roku, posadź je teraz na ciepłym i słonecznym stanowisku, upewniając się, że rosnące w pobliżu rośliny ich nie zacieniają. Ponadto wymagają one przepuszczalnego podłoża. Rozsypana między świeżo posadzonymi kosaćcami warstwa gruboziarnistego żwiru zapobiegnie gniciu ukorzeniających się kłączy oraz utrzyma ciepło w glebie, co pobudzi rośliny do kwitnienia.

KROK PO KROKU Jak podzielić i przesadzić kosaćce bródkowe

1 **WYKOP** rozrośniętą kępę i wybierz najmłodsze, zewnętrze fragmenty kłączy. Powinny być jędrne, zdrowe oraz posiadać dużo korzeni.

2 **SKRÓĆ** długie, cienkie korzenie, aby pobudzić grube kłącza do wypuszczenia nowych korzeni. Następnie przytnij samo kłącze tak, by miało 8-10 cm długości – miejsce cięcia szybko wyschnie i się zagoi.

3 **PRZYTNIJ** wachlarz liści do 20 cm. Dzięki temu młode sadzonki będą mniej wrażliwe na utratę wody, ponadto pobudzisz je do produkcji nowych przyrostów u podstawy rośliny.

4 **POSADŹ** młode sadzonki w odległości 30 cm od siebie, w przepuszczalnym podłożu, na słonecznym stanowisku. Górna część każdego kłącza powinna lekko wystawać nad powierzchnię ziemi. Porządnie podlej, aby korzenie lepiej się przyjęły.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

Podlewaj bezpośrednio pod korzenie, unikając zamoczenia liści

Nawieź owocujące rośliny

Raz w tygodniu należy nawieźć owocujące rośliny, takie jak bakłażany, ogórki, melony, papryki i pomidory, uprawiane pod osłonami, a szczególnie te w doniczkach. Rośliny uprawiane na grządkach mają dostęp do składników odżywczych z gleby, ale nadal będą czerpać korzyści z cotygodniowego nawożenia.

Rozcieńcz w konewce płynny, wysokopotasowy nawóz do pomidorów i podlej nim rośliny przy samym korzeniu. Pamiętaj, aby podlewać w okolicy korzeni, które są jeszcze lekko wilgotne po poprzednim podlewaniu, aby uniknąć przypalenia rośliny. Można również stosować nawozy granulowane, rozsypując je wokół łodygi oraz ściółkę z obornika, lecz i w tym wypadku również należy je podlewać.

Podlewaj sadzonki

Sprawdzaj, czy sadzonki nie potrzebują więcej wody. Liście muszą mieć dużo wilgoci, a podłoże wokół nowych korzeni powinno być mokre, lecz niezbyt wilgotne. Brak powietrza w zbyt mokrym podłożu powoduje gnicie miękkich, nowych korzeni. Co kilka dni zraszaj liście ręcznym rozpylaczem, a podłoże, gdy wyschnie, podlewaj wodą z konewki z drobnym sitkiem. W miarę wzrostu sadzonek korzenie staną się silniejsze i będą wymagały częstszego podlewania.

ZOBACZ więcej wskazówek na **www.GardenersWorld.com/fruit-veg**

Sadzonki muszą być zraszane podczas upalnego lata

Nie zapomnij

- Uruchom automatyczny system nawadniania lub poproś sąsiadów o pomoc, jeśli wyjeżdżasz
- Wytnij co drugi owoc z kiści winogron, żeby ułatwić ich dojrzewanie
- Przesadź do większych donic sadzonki, które wypuściły korzenie przez otwory odpływowe
- Przepikuj wysiane latem kwiaty dwuletnie i wieloletnie, gdy mają już dwa prawdziwe liście
- Pobudź do ponownego wzrostu uśpione bulwy cyklamenów, delikatnie je podlewając

Usuń wierzchołki pędów, aby pobudzić roślinę do wytwarzania większej liczby owoców

Przytnij bakłażany

Gdy bakłażan osiągnie wysokość około 30 cm, przytnij wierzchołki rosnących pędów.

To pobudzi roślinę do wytworzenia pędów bocznych i wzmocni łodygi, które późnym latem utrzymają ciężar dużych owoców.

Upewnij się, że tyczki są dociśnięte do głównego pędu i są dobrze przywiązane u góry. Jeśli pędy boczne owocują przy końcówkach, będzie trzeba dostawić więcej tyczek do podparcia. Po zawiązaniu owoców uszczyknij późniejsze kwiaty.

TEKST: ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; TIM SANDALL

eprasa.pl 33543092c6

Zraszaj rośliny

Użyj ręcznego opryskiwacza do zraszania roślin. Rozpylona woda natychmiast obniża temperaturę i zwiększa wilgotność wokół roślin, co z kolei spowalnia utratę wody z liści i zmniejsza stres, którego doświadczają rośliny w wyniku wysuszającego działania wysokich temperatur. Przędziorek chmielowiec nie znosi wilgoci, więc zamgławianie również pomaga go kontrolować. Gdy jest gorąco, możliwie jak najczęściej spryskuj rośliny. Następnie napełnij opryskiwacz wodą tak, aby następnym razem, gdy będziesz zraszać, rozpylana woda miała tę samą temperaturę, jaka panuje w szklarni.

Chociaż zraszanie schładza rośliny, nadal będą wymagały podlewania

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/greenhouse po więcej prac do wykonania w lipcu

Zostaw okna i drzwi otwarte na noc, jeśli utrzymują się wysokie temperatury

Wietrz szklarnię w czasie upałów

Otwórz drzwi i okna, aby umożliwić przepływ powietrza w szklarni. Taki zabieg obniża temperaturę w czasie upałów i ogranicza występowanie zgnilizny i grzybów. Przywabia też zapylacze do szklarni.

Automatyczne nawiewy dachowe uruchamiają się pod wpływem temperatury, więc wykonają to za ciebie, ale boczne nawiewy lub drzwi trzeba obsługiwać ręcznie. Otwieraj je rano i zamykaj na noc, lecz pamiętaj o ich zamknięciu podczas burzy, aby zapobiec szkodom.

20 MINUT WOLNEGO

Obserwuj rośliny domowe, które w tym miesiącu zostały wystawione na wakacje do ogrodu i przenieś je do szklarni, jeśli zapowiada się wietrzna i burzowa aura. Przenieś je również do zacienionego miejsca w gorące, słoneczne okresy, aby zapobiec przypaleniu liści.

DOBRA RADA

Sadzonki miękkich młodych pędów koleusów, złocieni i pelargonii szybko się ukorzenią. Przycięcie kilku pędów sprawi, że rośliny bardziej się zagęszczą. Wybierz zdrowe, nowe, jeszcze niekwitnące pędy i wykonaj cięcie u dołu, tuż pod parą liści. Usuń wszystkie liście oprócz dwóch górnych par i włóż je do doniczek z wilgotnym, piaszczystym podłożem. Postaw je w cieniu.

KROK PO KROKU Formowanie pomidorów kordonowych

Formuj pomidory kordonowe, odcinając boczne pędy i przywiązując sznurkiem główną łodygę do tyczki sznurkiem w odstępach co 30 cm. Nie przywiązuj ich zbyt mocno, ponieważ to uszkadza łodygi. Podwiązuj mniej więcej raz w miesiącu, gdy rośliny rosną. Upewnij się, że pędy są mocne i dobrze zabezpieczone, aby roślina wytrzymała coraz większy ciężar rozwijających się zawiązków. Usunięcie bezproduktywnych pędów bocznych i dolnych liści skupi energię na produkcji owoców

1 **PRZYTNIJ** dolne liście do miejsca wyrastania z głównej łodygi. To zmniejszy utratę wody i pozwoli na lepsze dotarcie światła do dojrzewających zawiązków owoców. Latem, gdy zawiązują się owoce, należy formować łodygę.

2 **USUŃ** wierzchołki pędów z góry podpory, żeby skierować energię do owocu i ułatwić uprawę rośliny przy tyczce. To pobudzi też powstawanie pędów bocznych, które należy wycinać.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

Zbiór ziemniaków z worków lub pojemników z podłożem jest o wiele łatwiejszy niż wykopanie ich z ziemi

Zbiór młodych ziemniaków

Młode ziemniaki uprawiane w pojemnikach i workach powinny być już gotowe do zbioru, więc sprawdź palcami wielkość jednej lub dwóch bulw, tych bliżej powierzchni. Jeśli zakończyły kwitnienie lub rosły przez co najmniej 10 tygodni, powinny być dobre. Ponieważ będziesz musiał wyjąć całą roślinę, rozluźnij podłoże, a następnie przytrzymaj łodygi blisko podstawy. Strząśnij jak najwięcej ziemi i zbierz bulwy przyczepione do rośliny. Na koniec przeszukaj cały worek lub pojemnik, aż znajdziesz wszystkie bulwy.

Zbierz porzeczki

Odetnij dojrzałe kiście czarnej porzeczki, trzymając je w jednej ręce, a drugą ścinając. Ułóż je w płytkim koszu, ponieważ nie można ich układać na kupce lub gnieść. Zbieraj tylko dojrzałe owoce. W tym miesiącu czarne porzeczki nadal będą dojrzewać, w zależności od odmiany. Staraj się utrzymywać owoce w czystości, żeby nie wymagały mycia, ponieważ wilgoć sprzyja powstawaniu pleśni podczas ich przechowywania. Obierz je z szypułek, a potem ugotuj lub zamroź.

Nożyczki mniej uszkadzają owoce niż sekator

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

DOBRA RADA

Zerwij najmniejszy i najbrzydszy owoc z każdego pęku zawiązków jabłek na drzewach. To sprawi, że pozostałe owoce będą miały więcej miejsca na rozwinięcie się w większe, dojrzałe jabłka i pobudzi drzewo do bardziej równomiernego owocowania z roku na rok.

KROK PO KROKU

Posadź kapustę

Ciesz się jesiennymi i zimowymi zbiorami, sadząc kapustę już teraz. Najlepiej rośnie w zbitej, żyznej glebie, więc należy dobrze udeptać grządkę, zagrabić i rozsypać nawóz, np. granulowany kurzy obornik. Jeśli masz kwaśną glebę, pomoże dodanie wapna lub nawozu bogatego w wapń, takiego jak mączka z krwi, ryb i kości.

1 **ZRÓB** mały dołek, wsadź roślinę i mocno ją dociśnij, tak aby wierzchołek, z którego uformuje się głąb, był prawie na poziomie gleby

2 **POSADŹ** rośliny w rozstawie co 40 cm, w rzędach co 60 cm. Podlewaj i załóż osłonkę (kołnierz) na każdą sadzonkę, aby chronić ją przed śmietką kapuścianą.

eprasa.pl 33543092c6

Upewnij się, że liście nie dotykają siatki, w przeciwnym razie szkodniki mogą złożyć jaja na uprawach z zewnątrz

Chroń uprawy kapustnych za pomocą siatki

Chroń kapustne przed bielinkiem rzepnikiem, ćmami i gołębiami, budując ramy i przykrywając je siatką. Wszystkie uprawy jarmużu, brukselki i kapusty ozimej powinny być przykryte.

W przypadku jarmużu, ramy lub obręcze muszą mieć około metra wysokości. Siatka z otworami o średnicy 5-7 mm powinna wystarczyć, aby zapobiec składaniu jaj przez motyle na plonach.

Upewnij się, że siatkę można łatwo założyć i zdjąć, co ułatwi odchwaszczanie i zbiory.

Sprawdź kolby kukurydzy

Kolby z najwcześniejszych zasiewów kukurydzy powinny już dojrzewać, więc przyjrzyj się im żeby sprawdzić, czy są wystarczająco rozwinięte i odpowiednie do zbioru i spożycia. Najlepszym sposobem jest odsłonięcie liści okrywowych z kolby i wciśnięcie paznokcia w jedno z ziaren. Jeśli wypływający sok będzie mleczny, a nie przezroczysty, kolby są gotowe do spożycia. Sprawdzaj często, bo kukurydza jest najsmaczniejsza wtedy, gdy jest młoda.

Jeśli znamiona nie zbrązowiały, prawdopodobnie kolby są jeszcze niedojrzałe

WEJDŹ na stronę **www.GardenersWorld.com/vegetable** po więcej wskazówek

Nie zapomnij

- Przywiąż luźne pędy jeżyn do podpór
- Zbieraj sałaty na cięte listki, żeby plonowały dłużej
- Usuń pędy boczne z pomidorów kordonowych
- Wysiej brokuły bezpośrednio do gruntu, żeby późną jesienią cieszyć się dodatkowym plonem
- Podsyp ziemią kapustne, żeby się nie kołysały podczas wiatru
- Wykop cebulę, gdy jej liście zżółkną i pozostaw na słońcu do wyschnięcia

UWAŻAJ NA suchą zgniliznę wierzchołkową

Zapadnięte brązowe plamy u podstawy pomidorów wskazują na suchą zgniliznę wierzchołkową, spowodowaną niedoborem wapnia wynikającym ze słabego wchłaniania wody. Rozwiąż ten problem, podlewając częściej i konsekwentnie oraz poprawiając przepływ powietrza w naprawdę wilgotnych warunkach.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 33543092c6

Odpowiadamy na pytania ogrodników

Nasi eksperci odpowiadają na wasze pytania, między innymi co zrobić z przerośniętą glicynią, mrowiskami w trawniku i nieprzyjemnym zapachem z beczki na wodę

Bob Flowerdew
Bob jest ogrodnikiem ekologicznym i zaprojektował swój ogród tak, aby uprawiać dużo warzyw, owoców i kwiatów ciętych

Humaira Ikram
Humaira przez 10 lat pracowała jako projektantka ogrodów i nadal prowadzi kursy projektowania

Matt Biggs
Matt szkolił się w Kew i od ponad 30 lat zawodowo zajmuje się ogrodnictwem

P Pomidory w doniczkach: podlewać z góry czy do podstawki?

D. Lynch, Kent

O BOB ODPOWIADA I jedno i drugie. Silnie rosnące pomidory w ciepłym miejscu, w przeciwieństwie do większości roślin, są tak spragnione, że będą szczęśliwe mając podstawki stale pełne wody. Tak naprawdę bardzo trudno jest przelać pomidory i niezwykle łatwo jest niedostatecznie je podlać, zwłaszcza jeśli bryły korzeniowe wyschną. Jeśli się tak stanie, włóż doniczkę do miski z ciepłą wodą na pół godziny, a następnie pozwól jej ostygnąć.

Konsekwentne podlewanie i nawożenie jest kluczem do sukcesu w uprawie pomidorów

Utrzymuj w czystości beczki na wodę, żeby uniknąć gromadzenia się bakterii

P Mój zbiornik na wodę śmierdzi. Co mogę zrobić?

Stephen Dodd, email

O MATT ODPOWIADA Dobrze jest czyścić beczkę na wodę co roku. Byłoby idealnie, gdyby miała pokrywę chroniącą przed wpadaniem zanieczyszczeń, która służy jako bariera bezpieczeństwa.

Jeśli beczka na wodę jest zasilana rurą spustową, przymocuj filtr lub stare rajstopy do jej wylotu lub włóż czyścik do patelni w otwór w rynnie powyżej, żeby liście nie przedostawały się do rury spustowej. Od czasu do czasu sprawdzaj czy czyścik nadal tam jest, gdyż sroki lubią go usuwać.

Opróżnij wylot wczesną zimą, a śmierdząca woda nie uszkodzi roślin. Wnętrze należy wyszorować twardą szczotką, oczyścić wodnym preparatem do czyszczenia zbiorników lub biologicznym środkiem do dezynfekcji, a następnie ponownie przepłukać czystą wodą.

Usuń odrosty tetrapanksa papierodajnego, zanim będą zbyt duże

P Pomocy! Nasze tetrapanaksy wszędzie wytwarzają odrosty

Chris Tait, Hampshire

O HUMAIRA ODPOWIADA Tak, tetrapanaks (*Tetrapanax papyrifer*) tworzy odrosty i zwykle obcięcie jakiejkolwiek ich części powoduje energiczną reakcję. Można by się go pozbyć – prawdopodobnie zostałoby kilka odrostów, które da się łatwo usunąć i może przerzucić się na szeflerę tajwańską (*Schefflera taiwaniana*), która ma podobne duże liście i jest nieco łatwiejsza w uprawie.

P Jak sobie poradzić z mrówkami niszczącymi trawnik?

John Gates, Bedfordshire

O BOB ODPOWIADA Lubię mieć mrówki w ogrodzie, bo gniazda przyciągają dzięcioły zielone, ale rozumiem, dlaczego chcesz, żeby zniknęły z trawnika.

Mrówki często można nakłonić do wyprowadzki poprzez regularne zalewanie ich kopców mieszanką wody i płynu do mycia naczyń. Dwuetapowy proces jest skuteczniejszy. Najpierw umieść nad mrowiskiem odwrócone doniczki (z zakrytymi otworami drenażowymi). Po kilku dniach mrówki napełnią doniczkę luźną ziemią i od późnych poranków do późnych godzin popołudniu będą przenosić swoje jaja do tej gleby, aby się ogrzać. Dlatego po południu wsuń karton pod doniczkę, podnieś całość i włóż do wiadra z wodą z mydłem lub nakarm nimi kury, jeśli je masz. Powtarzaj te czynności kilka razy przez parę tygodni, na koniec wlej wrzącą wodę z mydłem do odsłoniętych tuneli.

Mrówki robią dziury w trawniku, w których łatwo wyrastają chwasty

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/CHARLES HAWES; JASON INGRAM; TIM SANDALL, MARC/ADOBESTOCK

eprasa.pl 33543092c6

P Czy dziesięcioletnia zawartość kompostowników mojego ojca nada się do czegoś?

Phil, email

O **BOB ODPOWIADA** Jak najbardziej – po prostu potraktuj go jak kolejną porcję obornika lub podłoża ogrodowego. Jeśli jest przyjemny i jednolity, może się nadać do ściółkowania. Jeśli jest mokry lub tylko częściowo przegniły, będzie odpowiedni pod dynie, kabaczki i fasolę wielokwiatową. W przeciwnym razie po prostu przekompostuj go ponownie.

Stary kompost będzie miał delikatną konsystencję; świeży ma więcej grudek

Porosty nie szkodzą drzewu, a mogą być piękną ozdobą

P Nasza dzika jabłoń jest pokryta porostami. Czy powinnam się tym niepokoić?

Pam, email

O **HUMAIRA ODPOWIADA** Wręcz przeciwnie, masz szczęście, Pam! Porosty są bardzo wrażliwe na zanieczyszczenia powietrza. Jeśli więc masz porosty, prawdopodobnie to oznacza, że masz dobrą jakość powietrza. Jeśli drzewo jest chore, istnieje jeszcze jeden czynnik, ale porosty nie szkodzą drzewu, a ich usunięcie może je bardziej uszkodzić, więc ciesz się!

Szczawik wygląda atrakcyjnie, lecz nie pozwól mu się zadomowić

P Co to za chwast i jak mogę się go pozbyć?

Eric Clark, email

O **BOB ODPOWIADA** Muszę przyznać, że kiedy po raz pierwszy natknąłem się na tę roślinę, popełniłem błąd nowicjusza, myśląc „Och, jaka piękna", więc przyniosłem trochę do domu, gdzie natychmiast się zadomowiła – i od tego czasu nigdy jej nie wytępiłem. Szczawik rożkowaty (*Oxalis corniculata*) zdecydowanie jest chwastem.

Nie działają na niego ani szkodniki, ani choroby, nie jest też jadalny. Rozprzestrzenia się rozłogami i głęboko się korzeni, a ponadto rozrzuca wokół siebie mnóstwo nasion – szablonowy przykład najskuteczniejszego chwastu.

Usuwam go za pomocą motyki i/lub regularnie przykrywam warstwami ściółki. Do dużych doniczek, np. z krzewami owocowymi, dosadzam solejrolię rozesłaną (*Soleirolia soleirolii*). To zmusza szczawik do wzrostu powyżej i wtedy można go po prostu przyciąć nożyczkami.

P Jak pozbyć się przęstki pospolitej bez użycia środków chwastobójczych?

Linda Knight, Lancashire

O **MATT ODPOWIADA** Przęstka pospolita jest trudnym chwastem do wykorzenienia, ponieważ korzenie wnikają głęboko w glebę, a także odrastają z pozostawionych małych kawałków.

Usuwanie wszelkich nowych przyrostów, gdy tylko się pojawią, wymaga kilku lat, żeby było skuteczne. Podobnie podziała przykrycie ziemi warstwami tektury i grubą warstwą organicznej ściółki lub użycie wypalarki w przypadku młodych wiosennych przyrostów.

Rozumiem, że nie chcesz ich używać, ale tylko najsilniejsze systemiczne środki chwastobójcze będą efektywne. Przedostają się do reszty rośliny z liści i łodyg, ale łodygi należy najpierw zmiażdżyć, żeby wchłonęły substancję chemiczną. W przeciwnym razie środek po prostu spłynie z woskowej powierzchni łodyg.

W przypadku upartych chwastów trzeba użyć kilku warstw ściółki z kartonu

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM , ELKE HÖTZEL/ADOBESTOCK

eprasa.pl 33543092c6

P Co się stało z moją gruszą?

Jeff, email

O HUMAIRA ODPOWIADA

To wygląda jak rdza gruszy. Grzyb, który to powoduje, jest biotrofem, czyli organizmem, który potrzebuje gruszy, żeby przeżyć. Obecnie nie można na to kupić żadnych środków chemicznych, ale ściółkuj podłoże pod drzewem, żeby było zdrowsze, co poprawi jego kondycję i odporność.

Rdza gruszy wiosną występuje na jałowcach, a latem pokazuje się na gruszach

P Gdzie zniknęły wszystkie moje dżdżownice?

Wendy Raphaell, Oldham

O MATT ODPOWIADA

Dżdżownice wolą przepuszczalną, żyzną glebę, dlatego każdej wiosny, gdy ziemia jest wilgotna, rozłóż na niej warstwę dobrze przekompostowanej materii organicznej, zostawiając nieco miejsca wokół łodyg i pni drzew i krzewów. Taki zabieg większy żyzność podłoża i z czasem poprawi przepływ wody przez glebę.

P Czy domowy kompost nadaje się do wysiewu nasion i do doniczek?

Alan Kay, email

O BOB ODPOWIADA

Do wysiewu wielu, jeśli nie większości nasion, początkowo jest potrzebna mało żyzne podłoże bez nasion chwastów. Domowy kompost często może obfitować w nasiona chwastów.

Jednak taki kompost jest lepszy do doniczek niż wiele komercyjnych produktów, ponieważ zawiera mnóstwo żywego materiału organicznego. Przesianie poprawi jego strukturę i usunie duże bryły.

Chociaż większość domowych kompostów jest już bogata w potrzebne składniki, bujniejsze rośliny mogą potrzebować wzbogacenia, więc dodaj niewielką ilość mączki z krwi, mączki rybnej lub kostnej (lub odpowiednika) i/lub popiołu drzewnego. Uważam, że sproszkowany węgiel drzewny również będzie dobry. W przypadku roślin wrzosowatych nie należy dodawać popiołu drzewnego, lecz do 1/3 objętości dodać próchnicy z liści. Napełnij doniczki ziemią do 4/5 wysokości i posadź, a ostatnią 1/5 uzupełnij kupnym podłożem uniwersalnym, które nie zawiera chwastów.

Jeśli domowy kompost jest zbity, poczekaj, aż wyschnie przed przesianiem

Kosodrzewina (*Pinus mugo*) znosi mrozy do -20°C, lecz wymaga przepuszczalnej gleby

P Straciłem pospornice i hebe z powodu zimna. Pomocy!

Nic Beech, email

O HUMAIRA ODPOWIADA

Nic, to kwestia chwili – lub całego minionego roku! Wiele hebe i pospornic zginęło i wielu z nas zastanawia się, czy to nowa norma.

Odkryłam, że moje pospornice (*Pittosporum*) 'Nanum' są najmniej odporne, ale odmiana 'Golf Ball', którą stosowałam w londyńskich ogrodach, spisała się dobrze. Lecz które małe rośliny zimozielone będą najodporniejsze w przypadku cieplejszych, bardziej suchych lat oraz chłodniejszych i wilgotniejszych zim?

Cóż, cis nadal wydaje się być w dobrej formie, a cis pospolity (*Taxus baccata*) 'Repandens', który jest mniejszy i rośnie niżej, może być łatwiejszy w utrzymaniu w dobrym stanie, tak jak kosodrzewina (*Pinus mugo*). Słyszałam, że podokarpy to silni zawodnicy – w zeszłym roku te rośliny dobrze sobie radziły podczas suszy i przetrwały mrozy.

Miejscem wartym odwiedzenia jest Walled Garden East w RHS Wisley w Surrey, gdzie testuje się wiele zimozielonych i półzimozielonych krzewów karłowatych. Powodzenia!

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM , TRICKY SHARK/ADOBESTOCK

eprasa.pl 33543092c6

Żmijowiec sosnowaty często rozsiewa się samoczynnie tam, gdzie najlepiej rośnie

P Czy mój żmijowiec ponownie wyrośnie w przyszłym roku?

Linda, email

O MATT ODPOWIADA Jeśli zostawisz gigantyczny kwiatostan żmijowca sosnowatego (*Echium pininana*), to jego nasiona wysieją się wokół rośliny macierzystej. Opcjonalnie pokrój go na małe kawałki i włóż do papierowej torby. Nasiona osypią się w naturalny sposób i można je ponownie wysiać następnej wiosny, bezpośrednio do gruntu lub do doniczek ze żwirowym podłożem.

P Co powinienem zrobić z przerośniętą glicynią?

Gail McCracken, email

O HUMAIRA ODPOWIADA Większość roślin jest dość odporna – w naturze po prostu radzą sobie same i nikt ich nie przycina.

Zwykle przycinanie glicynii odbywa się dwa razy w roku, raz w środku lata, a następnie pod koniec zimy, lecz żeby przywrócić jej kształt, należy wykonać mocne cięcie.

Przytnij łodygi przy głównym pędzie rośliny po kwitnieniu lub zimą, kiedy struktura rośliny jest widoczna. Gdy zostanie przycięta, wyda nowe, bardziej bujne przyrosty i, miejmy nadzieję, będziesz mieć znacznie zdrowszą i szczęśliwszą roślinę.

Nie martw się, że jej zaszkodzisz – w tym przypadku to jest konieczne, a ona się zregeneruje. Jako przykład: moja przyjaciółka ma najwspanialszą glicynię przed swoim domem. Pewien fachowiec pociął ją, pozostawiając tylko kikut, gdy przeszkadzała mu w malowaniu parapetów. Wyglądało to tragicznie, ale po trzech latach roślina jest większa i okazalsza niż wcześniej. Więc do dzieła!

Dobrze zakorzeniona glicynia odrośnie po mocnym przycięciu

Przerzedzaj jabłka wczesnym latem, aby uniknąć dużych zbiorów niskiej jakości

P Jak przyciniać młode, kolumnowe drzewa owocowe?

Lucy, email

O BOB ODPOWIADA Po pierwsze, nigdy nie staraj się uzyskać wielu owoców z nowego drzewa w pierwszym roku jego rozwoju, ponieważ to może utrudniać jego ukorzenienie. Nawet potem opłaca się ograniczać ilość owoców.

Kolumnowe drzewo owocowe to marketingowe określenie pionowego, a nie poziomego szpaleru, równomiernie pokrytego owocującymi pędami. Ponieważ są szczepione na słabych korzeniach, zwykle uprawia się je w doniczkach, aby jeszcze bardziej zmniejszyć wigor na korzyść owoców.

Dzięki regularnemu przycinaniu, redukującemu całe nowe przyrosty, drzewa pozostają dość smukłe i pokryte owocami na całej wysokości. W teorii. W praktyce sukces zależy od wielu czynników, a zwłaszcza od przycinania. Zasadniczo należy stale przycinać wszystkie pędy, najlepiej zanim przekształcą się w gałęzie, aby owocujące pędy znajdowały się blisko głównego pnia, a nie pozwalać, aby rozłożyły się w typowy kształt rozłożystego drzewa.

P Czym mogę zastąpić moją pachnącą różę?

Julie Sinclair, Somerset

O MATT ODPOWIADA Wypróbuj różę 'Saint Ethelburga' o różowych, podwójnych kwiatach lub 'Ausdrawn', lepiej znaną pod nazwą 'The Generous Gardener', o piżmowym zapachu starej róży i pełnych, bladoróżowych kwiatach. Jest również róża 'Boscobel' o dużych, łososiowych kwiatach, o zapachu mirry z nutą czarnego bzu, migdałów i gruszki.

Kolejne róże zawsze sadź w nowym miejscu

ZDJĘCIA: GETTY/GEOGRAPHY PHOTOS; JASON INGRAM, DVLCOM, REIMAX16/ADOBESTOCK

eprasa.pl 33543092c6

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Bieżący trend polega na pozwalaniu ziemi zarastać, ale dobra pielęgnacja poprawia stan naszych ogrodów, a cieszenie się nimi jest z korzyścią dla duszy – przekonuje **Alan**

Pamiętam, jak wiele lat temu dokuczałem świętej pamięci Geoffowi Hamiltonowi z powodu jego tendencji do wpadania w złość w felietonach, jakie pisywał dla pewnego tygodnika ogrodniczego. Znaliśmy się z Geoffem od ponad dwudziestu lat – obydwaj paraliśmy się dziennikarstwem ogrodniczym i regularnie spotykaliśmy się na wyjazdach na oceny wartości siewnej nasion i wystawy kwiatów.

Kpiłem z jego podpowiedzi, jak oszczędzać pieniądze – sugerował na przykład, aby zbudować zimny inspekt z folii uzyskanej z pralni chemicznej i wieszaków na ubrania. Wyjaśniłem mu, że rachunek za korzystanie z pralni wystarczyłby na pokrycie kosztów zakupu nowego inspektu. Potrafił zadzwonić do mnie i gdy żona podniosła słuchawkę, poprosić o „Toma Derwenta" – „pse-udo-nim" (jak to ujmował) – pod tym nazwiskiem pisywałem dla jego tygodnika, a nie dla magazynu, dla którego pracowałem wówczas regularnie i pod własnym nazwiskiem (wiedział, że jako nowożeńcy byliśmy bez forsy).

Geoff złościł się na wszystko, co uważał za podrabiane, pretensjonalne albo będące „złą praktyką" i podzielałem w tym względzie jego zdanie – obydwaj byliśmy wychowani przez ogrodników ze „starej szkoły" i kończyliśmy studia ogrodnicze. Śmiało można było go nazywać „starym marudą", ale tragedia polega na tym, że nie dożył starości, a jego marudzenie zawsze było świetnie uzasadnione.

> Nie zostawię ogrodu samemu sobie, aby został naturalną enklawą, bo wiem, że i tak jest wsparciem dla mnóstwa gatunków flory i fauny

Tak się stało, że znów wchodzę w jego buty – w 1996 roku zastąpiłem go na stanowisku prezentera programu *Gardeners' World*. Mam teraz o piętnaście lat więcej, niż Geoff, gdy zmarł – z pewnością można mnie już nazwać „starym", ale staram się nie być „marudą". „Nie dopuszczaj do siebie staruszka" powiedział Clint Eastwood w wieku 88 lat. Nie zamierzam, ale jest mi coraz trudniej nie marudzić, gdy widzę, jak współczesne trendy zniesławiają mój fach.

Ogrodnictwo polega na uprawie roślin, siewie nasion, pobieraniu sadzonek i upiększaniu naszego kawałka ziemi po to, aby karmił ciało i duszę. Ma poprawiać nasze życie i nasze spojrzenie na świat, a jednocześnie budować troskę o ptaki, pszczoły i inne formy życia. A jednak jeśli bieżące trendy zrobiły ci skuteczne pranie mózgu, pewnie uważasz, że ogród należy tylko do nich i im mniej w niego ingerujemy, tym lepiej.

Nie pozwolę na to. Nie zostawię go samemu sobie, aby został naturalną enklawą dla rodzimych roślin, bo wiem, że i tak jest wsparciem dla mnóstwa gatunków flory i fauny. Będę dalej uprawiał pyszne warzywa i owoce oraz duże, piękne kwiaty – niektóre nawet pełne, ale też dużo pojedynczych, produkujących nektar i pyłek dla owadów, które są w takim samym stopniu częścią mojego ogrodu, jak rośliny. Mam też prawo uprawiać to, co daje mi przyjemność – te dwie kwestie nie wykluczają się nawzajem.

Chcę mieć kształtowane drzewka i topiary (pełno w nich u mnie ptasich gniazd). Chcę kosić trawnik w pasy (kosy to uwielbiają) i mieć pierwiosnki lekarskie na kawałku łąki, którym mam szczęście się opiekować. Chcę cieszyć się szemrzącymi fontannami i oczkiem wodnym dla dzikich gatunków fauny; chcę angażować się w to wszystko i być odpowiedzialny za zdrowie mojego skrawka ziemi.

W ogrodnictwie chodzi o zarządzanie, ale jeszcze bardziej o troskę i udoskonalanie naszego kawałka gleby z korzyścią dla nas i planety. W ogrodzie wykorzystuję jedynie metody ekologiczne. Od ponad czterdziestu lat nie używam herbicydów ani środków owadobójczych. Mój ogród wygląda pięknie, bo zajmuję się nim odpowiedzialnie i w sposób zrównoważony, a wszystkie pszczoły, motyle, dzięcioły i wróblowate, myszy i ryjówki, pełzacze, żaby, ropuchy, traszki i ważki, które tu wpadają, naprawdę nie mają nic przeciwko temu, żebym i ja miał z ogrodu radość – znacznie większą, niż odczuwałbym na poletku porośniętym wysokimi po pas jeżynami, którym stałby się, gdybym na to pozwolił.

Uczmy dzieci uprawiać rośliny dla płynącej z tego radości, dla towarzyszących temu uczuć. Zdają sobie sprawę z naszej odpowiedzialności za planetę – codziennie uczą się o niej w szkole. Nie uczą się jednak, że bycie dobrym ogrodnikiem to najlepsze i najbardziej satysfakcjonujące zajęcie na tym świecie i że nie powinny czuć się ani trochę winne za to, że robią to również dla własnej radości, a nie tylko dla dobra planety.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM
ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN ILLUSTRATION

eprasa.pl 33543092c6

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz,
Bożka Piotrowska,
Ewa Kuczyńska,
Katarzyna Kaczan-Borowska,
Marta Karcz,
Grzegorz Falkowski,
Katarzyna Bellingham,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES AND CONSUMER PRODUCTS
Mandy Thwaites

UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2024 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 7/2024

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

sierpniowe wydanie

w sprzedaży pod koniec lipca

Zakątki przyjazne zwierzętom

Ekologiczne sposoby na szkodniki

Polecane sklepy ogrodnicze

Krotoszyn

Szkółka Bielawni Anna Bielawna
63-700 Krotoszyn, Ordonówny 1/lok. 6
66 471 28 30 • biuro@szkolkabielawni.pl
www.sklep.szkolkabielawni.pl

Nowodworce

Davis & Kryjan-Gardens s.c.
Centrum Ogrodnicze
16-010 Nowodworce, Kwiatowa 7
85 744 15 95 • ogrody@dkgardens.pl
www.dkgardens.pl

Płońsk

Centrum Ogrodnicze Eljan
09-100 Płońsk, Skarżyn, Wyszogrodzka 14
603 984 504 • info@eljan.eu
www.eljan.eu

Puławy

Centrum Ogrodnicze Ogród Marzeń
Aldona Sójka
24-100 Puławy, Lubelska 100
697 084 823 • szkolkisojka@gmail.com
www.szkolkisojka.pl

Suwałki

Centrum Ogrodnicze Ilex
Roman Marek Barwicki
16-400 Suwałki, Wojska Polskiego 56
87 566 61 91 • ilex.suwalki@op.pl
www.ilex.suwalki.pl

Tuczempy

Centrum Ogrodnicze Piotrów Alicja Piotrów
37-514 Tuczempy, Kwiatowa 7
16 623 19 84 • kwiaty.piotrow@wp.pl
www.ogrodnictwo-piotrow.pl

W tych sklepach zawsze znajdziesz magazyn „Gardener's World. Edycja Polska" oraz wydania specjalne.
Serdecznie zapraszamy wszystkie sklepy ogrodnicze do współpracy B2B:
22 257 84 99 (godz. 10:00–14:00) • prenumerata@avt.pl

eprasa.pl 3354309226

AURORA
garden

Biżuteria do donic – **ODKRYJ NASZE RZEŹBY**

www.aurora-garden.pl • tel. 796 881 848

eprasa.pl 33543092c6

Celebrujmy pasję

Pielęgnacja roślin doniczkowych

fiskars.com

FISKARS

QUALITY SINCE 1649